

Analýza vývoje a situace vzdělávání v ORP Pardubice

Zpracováno pro potřeby Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice II (dále jen MAP II), který navazuje na projekt MAP I

Projekt: Místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice II

Registrační číslo: CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0009702

Zpracoval: Projektový tým projektu MAP rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice II

12. 12. 2022 (za školní rok 2021/2022)

Obsah

1	Úvod	1
2	Metodika práce s daty a informacemi.....	1
3	Charakteristika území, včetně demografického vývoje	2
4	Struktura a vývoj škol v území.....	10
5	Strategické dokumenty pro vybraná opatření MAP.....	27
6	Opatření MAP.....	33
6.1	Opatření 1 Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita	33
6.1.1	Úvod	33
6.1.2	Analýza strategických dokumentů	34
6.1.2.1	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	34
6.1.2.2	Strategické dokumenty na úrovni kraje	35
6.1.2.3	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	36
6.1.3	Popis současného stavu.....	39
6.1.4	Nulová varianta	40
6.1.5	Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit	41
6.1.6	Závěr	42
6.2	Opatření 2 Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání.....	43

6.2.1	Úvod	43
6.2.2	Analýza strategických dokumentů – čtenářská gramotnost	43
6.2.2.1	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	43
6.2.2.2	Strategické dokumenty na úrovni kraje	45
6.2.2.3	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	45
6.2.3	Analýza strategických dokumentů – matematická gramotnost.....	47
6.2.3.1	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	47
6.2.3.2	Strategické dokumenty na úrovni kraje	50
6.2.3.3	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	52
6.2.4	Popis současného stavu.....	55
6.2.5	Nulová varianta	56
6.2.6	Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit	56
6.2.7	Závěr	57
6.3	Opatření 3 Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem .	58
6.3.1	Úvod	58
6.3.2	Legislativa a analýza strategických dokumentů	58
6.3.2.1	Legislativní rámec základního a předškolního vzdělávání směrem k inkluzi v ČR.....	58
6.3.2.2	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	60
6.3.2.3	Strategické dokumenty na úrovni kraje	61
6.3.2.4	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	67
6.3.3	Popis současného stavu.....	68
6.3.4	Nulová varianta	68
6.3.5	Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit	68
6.3.6	Závěr	69
6.4	Opatření 4 Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků	71
6.4.1	Úvod	71
6.4.2	Analýza strategických dokumentů	71
6.4.2.1	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	71
6.4.2.2	Strategické dokumenty na úrovni kraje	73
6.4.2.3	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	74
6.4.3	Popis současného stavu.....	74
6.4.4	Nulová varianta	76
6.4.5	Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit	76
6.4.6	Závěr	77

6.5	Opatření 5 Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání a environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	78
6.5.1	Polytechnické vzdělávání.....	78
6.5.1.1	Úvod	78
6.5.1.2	Analýza strategických dokumentů	78
6.5.1.3	Popis současného stavu.....	85
6.5.1.4	Nulová varianta	86
6.5.1.5	Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit	88
6.5.1.6	Závěr	88
6.5.2	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.....	89
6.5.2.1	Legislativní rámec.....	89
6.5.2.2	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	90
6.5.2.3	Strategické dokumenty na úrovni kraje	91
6.5.2.4	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	92
6.5.2.5	Popis současného stavu.....	92
6.6	Opatření 6 Smysluplné trávení volného času a programy neformálního a zájmového vzdělávání.....	94
6.6.1	Úvod	94
6.6.2	Analýza strategických dokumentů	94
6.6.2.1	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	94
6.6.2.2	Strategické dokumenty na úrovni kraje	96
6.6.2.3	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	98
6.6.3	Popis současného stavu.....	99
6.6.3.1	Neformální vzdělávání.....	99
6.6.3.2	Zájmové vzdělávání	100
6.6.3.3	Profesní kvalifikace v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže 102	
6.6.4	Nulová varianta	102
6.6.5	Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit	102
6.6.6	Závěr	103
6.7	Opatření 7 Podpora základního uměleckého vzdělávání a dalších vzdělávacích potřeb v území	104
6.7.1	Úvod	104
6.7.2	Základní umělecké vzdělávání	104
6.7.2.1	Legislativní rámec	104

6.7.2.2	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	105
6.7.2.3	Strategické dokumenty na úrovni kraje	106
6.7.2.4	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	106
6.7.2.5	Popis současného stavu.....	107
6.7.3	Inovativní vzdělávání	109
6.7.3.1	Úvod	109
6.7.3.2	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	109
6.7.3.3	Strategické dokumenty na úrovni kraje	110
6.7.3.4	Popis současného stavu.....	110
6.7.4	Občanská gramotnost	111
6.7.4.1	Úvod	111
6.7.4.2	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	112
6.7.4.3	Popis současného stavu.....	113
6.7.5	Sportoviště a tělocvičny základních škol	114
6.7.5.1	Legislativní rámec.....	114
6.7.5.2	Strategické dokumenty na národní úrovni.....	115
6.7.5.3	Strategické dokumenty na úrovni kraje	115
6.7.5.4	Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí	116
6.7.5.5	Popis současného stavu.....	119
7	Infrastruktura - zjištění potřeb investic na školách a dalších vzdělávacích institucích	125
8	Vymezení problémových oblastí a klíčových problémů a prioritních oblastí rozvoje.....	125
9	SWOT-3 analýza prioritních oblastí rozvoje v řešeném území.....	125
10	Závěr	126
11	Seznam použitých zdrojů.....	127
12	Seznam tabulek, grafů a obrázků	129
13	Seznam použitých zkratk.....	130

1 Úvod

Cílem analytické části MAP ORP Pardubice je zmapovat stávající legislativní opatření, národní, regionální a lokální strategie a dokumenty vztahující se k inkluzivnímu vzdělávání.

Základním legislativním dokumentem ve vzdělávání je novela zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon).

Analýza se opírá o strategické dokumenty, využívá statistická data a výstupy z dotazníkového šetření realizovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ve školním roce 2015/2016 a výstupy z dotazníkového šetření potřeb MŠ a ZŠ v rámci projektu Šablony I a II (Šablony I - sběr dat v obdobích od 12/2015 do 02/2016; dosběr v období 05/2016 až 01/2019; Šablony II – sběr dat od 28. 2. 2018 do 10. 10. 2019) na školách ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Pardubice. Analýza slouží k získání přehledu o potřebách v regionu v navržených opatřeních, která budou tvořit strategický rámec MAP.

Analýza navazuje na první verzi dokumentu zpracovanou v rámci projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice (MAP I) v období 12/2016 - 04/2017 a další verzi zpracovanou v rámci projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice II (MAP II) v období 01/2019 – 03/2019.

Na základě agregovaných výstupů z šablon, agregovaných výstupů z reflexe škol zapojených do MAP II (analýza potřeb škol) a metod šetření České školní inspekce PISA a TALIS z roku 2018 došlo k zakomponování změn do SWOT analýzy prioritních oblastí rozvoje v řešeném území. Jednotlivé priority byly zároveň aktualizovány na základě současně platné legislativy.

Poslední kompletní aktualizace probíhala od září 2022 do prosince 2022

2 Metodika práce s daty a informacemi

Analýza strategických dokumentů pro potřebu zpracování analytické části MAP rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice byla provedena dle metodiky uvedené v materiálu „Postupy MAP II – Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání“, vychází z dokumentů na úrovni národní, krajské, ORP, městské, obecní a strategických dokumentů místních akčních skupin, které zasahují do ORP. Rovněž byly využity výstupy dotazníkového šetření MŠMT na školách, údaje Českého statistického úřadu (ČSÚ) a výstupy šetření projektu.

Do zpracování analýzy byli zapojeni členové pracovních skupin, garantka strategického rámce, garantka akčního plánování a další pracovníci realizačního týmu projektu.

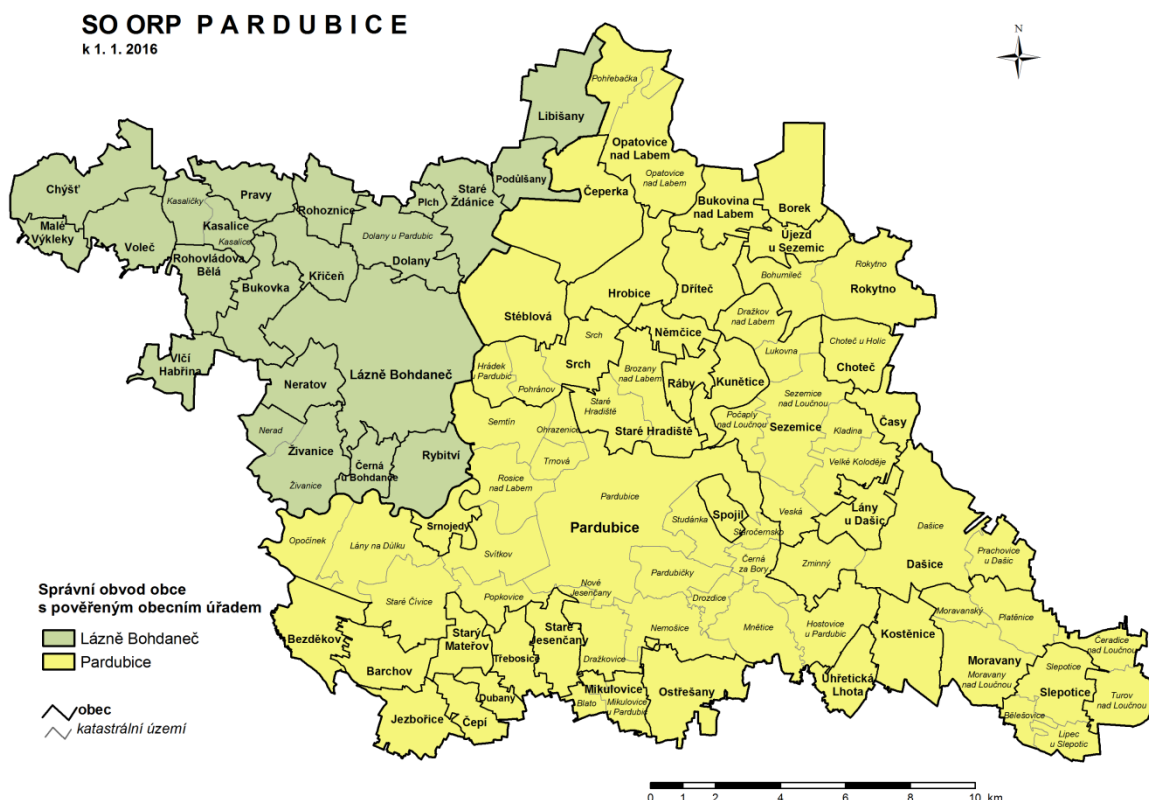
Výstupem analýzy strategických dokumentů, dotazníkového šetření MŠMT na školách a sběru projektových záměrů od škol je přehledná tabulka se seznamem problémů, jejich příčin a cílů řešení v členění dle jednotlivých opatření (viz přílohy č. 1 – 7).

Seznam použitých materiálů je uveden v závěru tohoto dokumentu.

3 Charakteristika území, včetně demografického vývoje

Obrázek 1 – Administrativní mapa - správní obvod ORP Pardubice

Správní obvod ORP Pardubice

Počet obyvatel SO: 128 883 (k 31. 12. 2021)

Počet obcí ve SO: 56

Rozloha SO: 409,31 km²

Zdroj: Český statistický úřad

Obce SO: Barchov, Bezděkov, Borek, Bukovina nad Labem, Bukovka, Časy, Čeperka, Čepí, Černá u Bohdanče, Dašice, Dolany, Dřiteč, Dubany, Hrobice, Choteč, Chýšť, Jezbořice, Kasalice, Kostěnice, Kříčeň, Kunědice, Lány u Dašic, Lázně Bohdaneč, Libišany, Malé Výkleky, Mikulovice, Moravany, Němčice, Neratov, Opatovice nad Labem, Ostřešany, Pardubice, Plch, Podůlšany, Pravy, Ráby, Rohovládova Bělá, Rohoznice, Rokytno, Rybitví, Sezemice, Slepotic, Spojil, Srch, Srnojedy, Staré Hradiště, Staré Jesenčany, Staré Ždánice, Starý Mateřov, Stéblová, Třebosice, Úhřetická Lhota, Újezd u Sezemice, Vlčí Habřina, Voleč, Živanice

Správní obvod Pardubice leží v severozápadní části Pardubického kraje. ORP Pardubice zahrnuje 56 obcí, z toho 4 mají statut města. 2 města jsou pověřenými úřady: Pardubice a Lázně Bohdaneč. Ve správním obvodu města Pardubice je 36 obcí, ve správním obvodu města Lázně Bohdaneč je 20 obcí.

Obrázek 2 - Administrativní členění Pardubického kraje

Administrativní členění kraje
Administrative breakdown of the region

Zdroj: Český statistický úřad

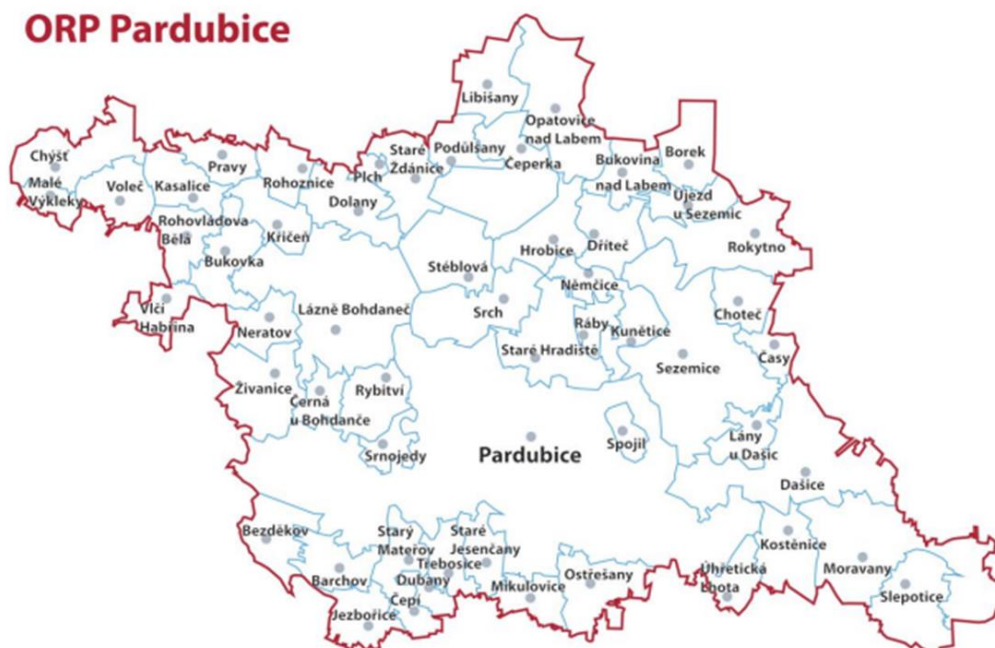
Ve čtyřech městech správního obvodu (Pardubice, Dašice, Láně Bohdaneč, Sezemice) žije 76,3 % jeho obyvatel, z toho v Pardubicích 68,7 % a v 52 obcích žije 23,7 %. Správní území je dále členěno na dvě spádové oblasti pověřených obecních úřadů, jejichž sídla jsou v Pardubicích a Lázních Bohdaneč. Vzhledem ke krátké dojezdové vzdálenosti mezi obcemi a městem Pardubice a dopravní obslužností území se dá konstatovat, že spádovost, tj. i využitelnost služeb a úřadů státní správy pro občany, je velmi dobrá ve srovnání s okolními ORP.

Na území ORP Pardubice působí 3 místní akční skupiny: MAS Železnohorský region, z. s., MAS Region Kunětické hory, z. s. a MAS Bohdanečsko, z. s. MAS je forma místního partnerství, které umožňuje efektivní využívání dostupných zdrojů. Jejimi členy mohou být obce, jejich svazky, instituce veřejné moci, soukromé podnikatelské subjekty, neziskové organizace i samotní občané jako fyzické osoby. Ti všichni v rámci místní akční skupiny spolupracují na rozvoji a obnově venkova. Velká část místních akčních skupin se sdružuje v tzv. Národní síti Místních akčních skupin (NS MAS), která reprezentuje své členy na národní i mezinárodní úrovni, medializuje a podporuje činnost MAS při realizaci programu obnovy a všestranného rozvoje venkova apod. Výjimkou je MAS Železnohorský region, z. s., který není členem NS MAS.

Na území ORP Pardubice částečně zasahují nebo zcela jsou tyto svazky obcí: SO Loučná, SO pod Kunětickou horou, SO Za Letištěm, Regionální svazek obcí Bohdanečsko, monotematický SO Hradubická Labská (za účelem budování Labské cyklostezky).

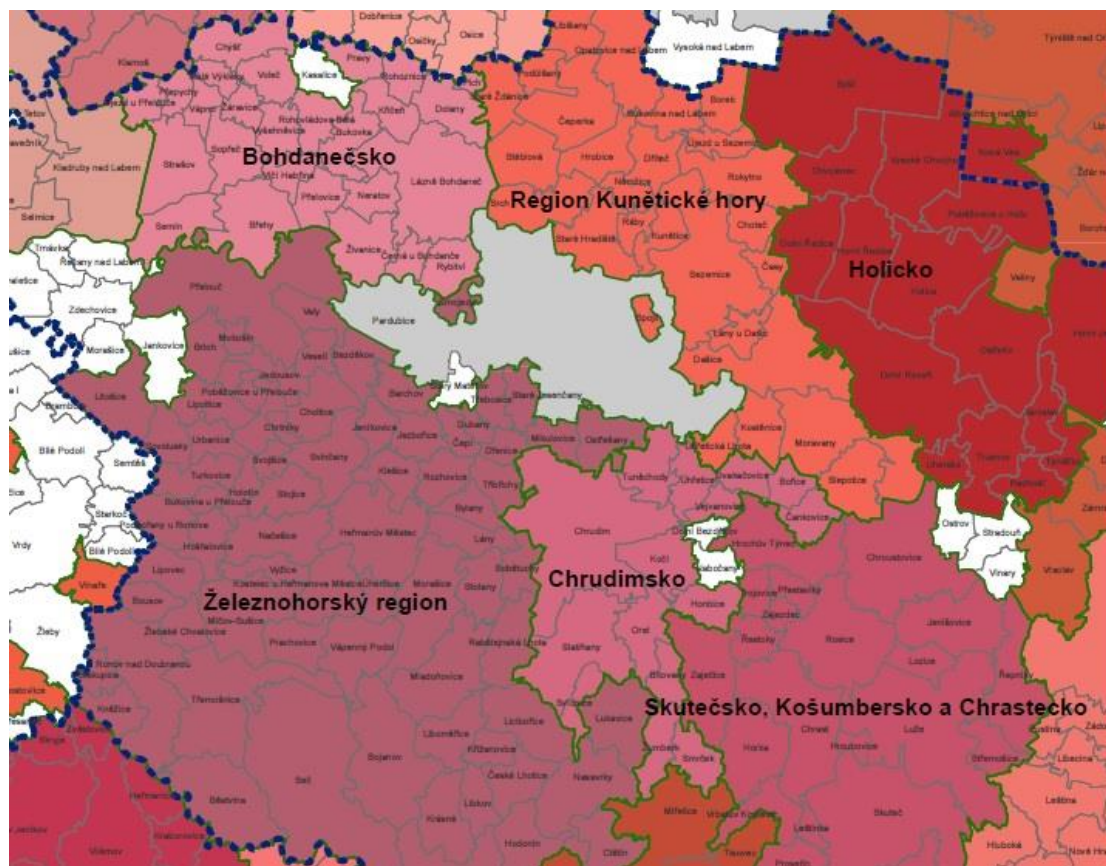

Obrázek 3 – Mapa ORP Pardubice

Zdroj: Strategie území správního obvodu ORP Pardubice v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu (2015-2024)

Obrázek 4 - MAS na území správního obvodu ORP Pardubice

Zdroj: Český statistický úřad

Tabulka 1 - Charakteristika území ORP Pardubice

Ukazatel	SO ORP Pardubice												
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obcí	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56
Počet částí obcí	114	114	114	114	114	114	114	114	114	114	114	114	114
Počet katastrálních území	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97
Počet obcí se statutem města	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Počet obcí se statutem městyse	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozemky													
Výměra v ha (k 31.12.)	40926	40928	40928	40928	40928	40930	40929	40929	40930	40931	40930	40931	40931
zemědělská půda	27299	27251	27216	27154	27135	27128	27082	27066	27056	27036	27008	26983	26970
lesní pozemky	5421	5416	5414	5430	5428	5430	5434	5434	5434	5431	5432	5437	5437
zastavěné plochy	1356	1369	1380	1387	1507	1507	1508	1515	1514	1405	1532	1418	1423
Hustota zalidnění (osoby/km ²)	307,8	309,7	307,4	308,4	309,0	310,4	311,5	313,3	315,4	317,7	321,7	322,7	314,9

Zdroj: Český statistický úřad (Vybrané ukazatele za správní obvod Pardubice v letech 2009–2021) Starší data lze dohledat na stránkách https://www.czso.cz/csu/xs/vybrane_ukazatele_za_spravni_obvody_orp_pardubickeho_kraje.

Tabulka 2 - Demografický vývoj obyvatel v ORP Pardubice

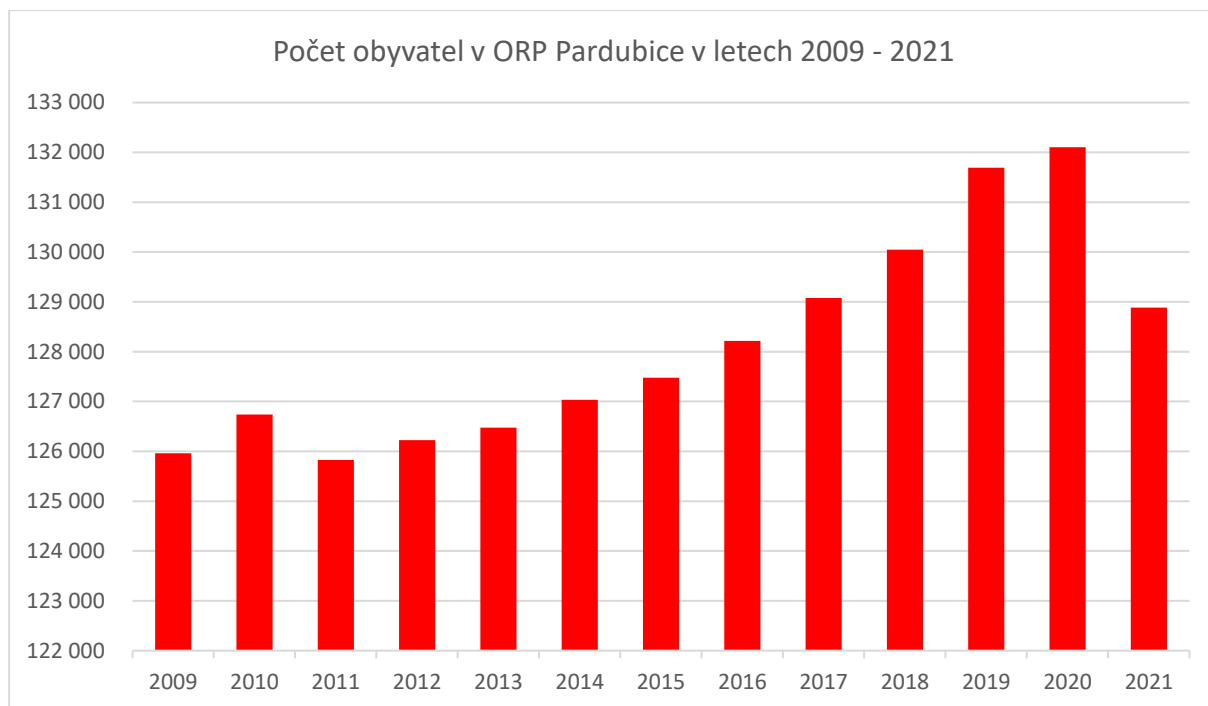
Ukazatel	SO ORP Pardubice											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvatel	126741	125827	126223	126476	127035	127477	128218	129076	130048	131691	132103	128883
v tom: Muži	62228	61825	62009	62106	62437	62630	63030	63598	64230	65330	65554	63542
Ženy	64513	64002	64214	64370	64598	64847	65188	65478	65818	66361	66549	65341
Věkové skupiny												
0 – 14	17527	17937	18275	18622	19082	19503	19902	20294	20669	21051	21343	21148
15 – 64	87996	85876	85244	84693	84332	83850	83682	83579	83551	84305	84082	81097
65 +	21218	22014	22704	23161	23621	24124	24634	25203	25828	26335	26678	26638
Průměrný věk	41,5	41,7	41,9	42,0	42,1	42,2	42,3	42,3	42,5	42,5	42,6	42,7
Index stáří (65 +/0-14 v %)	121,1	122,7	124,2	124,4	123,8	123,7	123,8	124,2	125,0	125,1	125	126
Přirozený přírůstek obyvatel	180	48	77	35	113	51	130	53	119	100	-133	-342
Přírůstek obyvatel stěhováním	542	601	252	319	288	446	611	805	853	1543	545	940

Zdroj: Český statistický úřad (Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností - 2010 až 2021)

Na základě demografického vývoje do roku 2023 bude počet obyvatel stabilní a měnit se bude pouze věková struktura.

Graf 1 - Počet obyvatel v ORP Pardubice v letech 2009–2021

Zdroj: Český statistický úřad (vytvořen graf z dat)

Tabulka 3 - Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Nejvyšší ukončené vzdělání	Celkem		v tom	
	absolutní počet	%	muži	ženy
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	109212	86,7**	53584	55941
z toho podle stupně vzdělání				
bez vzdělání	312	0,3*	173	139
základní včetně neukončeného	15610	14,3*	6045	9565
střední včetně vyučení (bez maturity)	34812	31,8*	19217	15595
úplné střední (s maturitou) vč. nástavbového a pomaturitního	36139	33,0*	15903	20236
vyšší odborné vzdělání, konzervatoř	1574	1,4*	648	916
vysokoškolské	15563	14,2*	8358	7205

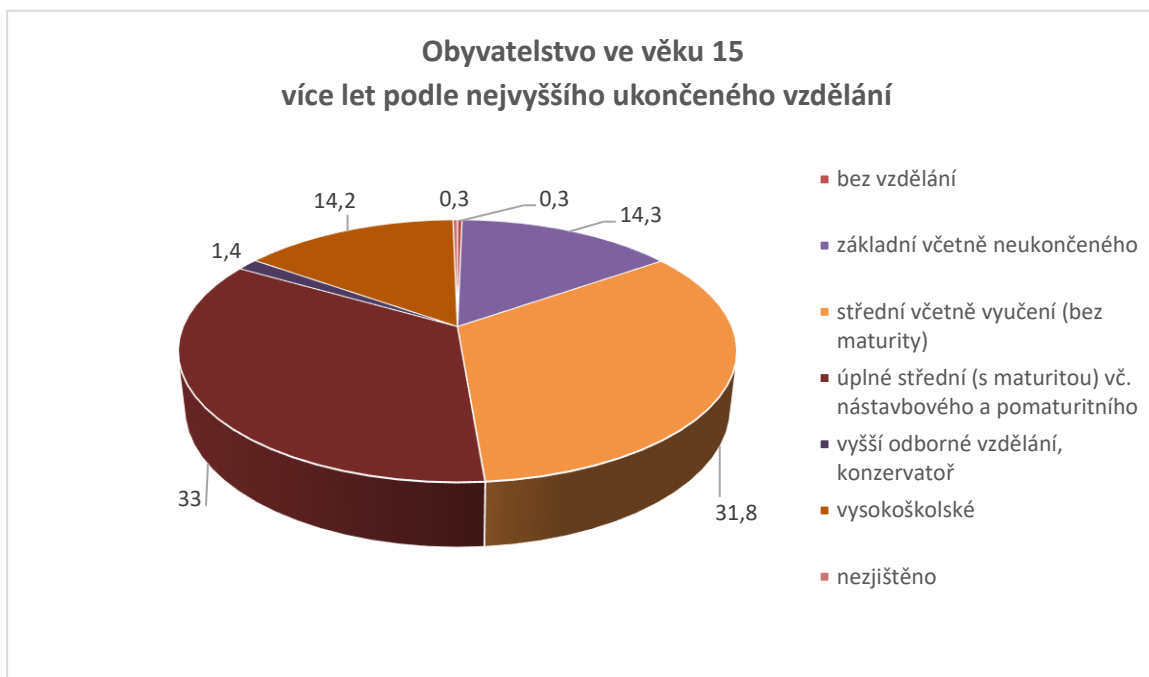
Zdroj: Český statistický úřad, Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2011, ** z celkového počtu obyvatel ORP, * z počtu obyvatel ve věku 15 a více let)

Z dat ze sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 vyplývá, že v ORP Pardubice je ve věkové kategorii 15 a více let vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí než v Pardubickém kraji (9,9 %) a v ČR (12,5 %) a také vyšší podíl obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového studia než v Pardubickém kraji (29,7 %) a v ČR (29,9 %).

V ORP Pardubice je mezi obyvateli ve věku 15 a více let nejvíce zastoupena skupina obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového studia (33 %). Střední vzdělání včetně vyučení (bez maturity) má 14,3 %, vysokoškolské vzdělání 14,2 %, vyšší odborné vzdělání 1,4 %, základní vzdělání včetně neukončeného 14,3 % obyvatel ve věku 15 a více let a 0,3 % je bez vzdělání, u 5 % obyvatelstva v této věkové kategorii nebylo nejvyšší ukončené vzdělání zjištěno.

Graf 2 - Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Zdroj: Český statistický úřad, SLDB 2011 (** z celkového počtu obyvatel ORP, * z počtu obyvatel ve věku 15 a více let)

Tabulka 4 - Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity v ORP Pardubice

		Celkem	Muži	Ženy	
Ekonomicky aktivní celkem		63 681	34 440	29 241	
v tom	zaměstnaní	59 069	32 039	27 030	
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci	46 983	24 161	22 822
		zaměstnavatelé	2 161	1 605	556
		pracující na vlastní účet	6 950	4 865	2 085
	ze zaměstnaných	pracující důchodci	3 010	1 431	1 579
		ženy na mateřské dovolené	1 207	-	1 207
nezaměstnaní		4 612	2 401	2 211	
Ekonomicky neaktivní celkem		56 611	24 133	32 478	
z toho	nepracující důchodci	27 567	10 546	17 021	
	žáci, studenti, učni	16 722	8 404	8 318	
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou		6 488	3 987	2 501	

Zdroj: Český statistický úřad (Tab. 151 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity, věku a podle pohlaví, 2011)

Tabulka 5 - Nezaměstnanost v ORP Pardubice v letech 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Evidovaní uchazeči o zaměstnání	4280	-	5523	4180	3478	2851	2158	1806	1791	2408	2021	
z toho (%)	dosažitelní	96,2	-	98,0	98,3	95,9	91,8	91,2	91,6	90,8	93,9	88,6
	občané se zdravotním postižením	11,8	-	8,6	9,4	11,9	14,0	14,8	14,3	12,1	11,6	12,6
	absolventi	7,0	-	5,4	5,0	4,4	4,0	4,1	4,4	4,5	4,9	4,5
	osoby s délkou evidence nad 12 měsíců	21,8	-	30,6	32,2	25,9	24,6	20,3	12,0	9,5	15,6	22,0
Volná pracovní místa	813	-	474	1052	2180	4286	8298	10106	7091	5515	4087	
počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	5,3	-	11,7	4,0	1,6	0,7	0,3	0,2	0,3	0,4	0,5	
Podíl nezaměstnaných osob (%)	6,55	-	6,35	4,85	3,96	3,12	2,35	1,98	1,95	2,68	2,1	

Zdroj: Český statistický úřad (Vybrané ukazatele za správní obvod Pardubice v letech 2008–2021)

Na území ORP je dobrá ekonomická situace. Pardubice vykazují jednu z nejmenších nezaměstnaností a disponují vyšším počtem volných míst v porovnání s jinými ORP. Dominantní je průmysl elektrotechnický a chemický, oba s dlouholetou tradicí. Pracovní trh pozitivně ovlivnil vstup zahraničních investorů. Mezi největší zaměstnavatele na území ORP Pardubice patří společnost FOXCONN CZ s.r.o., Synthesia, a.s., Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o., Nemocnice Pardubického kraje, a.s. a Univerzita Pardubice.

Tabulka 6 - Trh práce - ekonomické subjekty se sídlem ve SO ORP Pardubice v letech 2009-2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ekonomické subjekty (dle RES)	30889	31788	32336	32495	32699	32964	33125	33413	33898	34364	34301	34734	35238
▪ fyzické osoby	23768	24109	24467	24542	24945	25638	25513	25490	25672	25864	25530	25758	26089
z toho zemědělstí podnikatelé	232	235	246	247	226	233	268	274	278	284	273	277	276
▪ právnické osoby	7121	7679	7869	7953	7754	7326	7612	7923	8226	8500	8 771	8 976	9149
z toho obchodní společnosti	3748	3912	4077	4219	4334	4472	4669	4923	5167	5409	5 623	5 793	5 926
Podíl ekonomických subjektů podle vybraných odvětví ekonomických činností (%)													
▪ zemědělství, lesnictví, rybářství	2,0	2,2	2,4	2,5	2,6	2,6	2,7	2,8	2,9	2,9	3,0	3,0	3,1
▪ průmysl celkem	13,4	13,3	13,1	12,8	12,8	12,8	12,7	12,6	12,6	12,6	12,9	13,0	13,1
▪ stavebnictví	12,2	12,4	12,4	12,2	11,4	11,3	11,3	11,4	11,5	11,5	11,6	11,6	11,6
▪ obchod ubytování, stravování a pohostinství	30,3	29,8	29,0	28,4	26,2	26,3	26,7	27,0	27,2	26,4	25,7	24,5	23,6

Zdroj: Český statistický úřad (Vybrané ukazatele za správní obvod Pardubice v letech 2009-2021)

Tabulka 7 - Vyjíždějící do zaměstnání a škol

Vyjíždějící, doba cesty		Zaměstnaní			Žáci a studenti
		celkem	muži	ženy	
Vyjíždějící do zaměstnání a škol		26 921	14 047	7 609	9 346
v tom	v rámci obce	14 673	7 064	7 069	4 550
	do jiné obce okresu	6 862	3 631	3 231	2 164
	do jiného okresu kraje	1 047	600	447	387
	do jiného kraje	4 023	2 541	1 482	2 189
	do zahraničí	316	211	105	56
Vyjíždějící denně mimo obec		10 486	5 814	4 672	3 482
z toho doba cesty	do 14 minut	1 993	1 105	888	563
	15 – 29 minut	4 815	2 617	2 198	1 325
	30 – 44 minut	1 935	1 015	920	828
	45 – 59 minut	808	465	343	430
	60 – 89 minut	592	376	216	230
	90 a více minut	297	206	91	86
Zaměstnaní bez stálého pracoviště		2 548	2 173	375	x

Zdroj: Český statistický úřad (SLDB 2011)

Za prací a do škol dojíždí v ORP Pardubice více než 36 000 občanů, je to způsobeno tím, že se obyvatelé stěhují z města do okrajových oblastí a do přilehlých obcí. Nejvíce dojíždějících je v rámci obce. Velký počet dojíždějících do jiného kraje je dán blízkostí dvou krajských měst – Pardubic a Hradce Králové a dobrým dopravním spojením (autobusové, vlakové) a také dálničním spojením a četností a rychlostí vlakového spojení mezi Pardubicemi a Prahou. Údaje ze SLBD 2021 budou publikována začátkem roku 2023.

4 Struktura a vývoj škol v území

Ve správním obvodu ORP Pardubice je ke školnímu roku 2021/2022 60 mateřských a 40 škol základních, 3 základní umělecké školy (ZUŠ) a 2 domy dětí a mládeže (DDM). Z celkového počtu 56 obcí se mateřská škola nachází ve 26 a v 18 obcích je škola základní. Základní školy v menších obcích mají většinou pouze první stupeň a společné ředitelství s mateřskou školou. V některých případech se jedná o školy malotřídní, počet tříd se mění podle počtu žáků v jednotlivých ročnících. Na druhém stupni žáci pokračují v obcích dle spádovosti a nejlepšího dopravního spojení z jejich obce, většinou v Pardubicích, Lázních Bohdaneč, Sezemicích a Dašicích. ZUŠ a DDM jsou pouze v Pardubicích, do kterých žáci z ostatních obcí dojíždějí.

Statutární město Pardubice je největším zřizovatelem škol a školských zařízení v ORP. Zřizuje 31 mateřských a 18 základních škol, 2 základní umělecké školy a 2 domy dětí a mládeže. Výuka na MŠ a ZŠ probíhá podle vlastních školních vzdělávacích programů. Rodiče mohou podle zájmů a nadání svých dětí zvolit školu s rozšířenou výukou tělesné výchovy se specializací: kopaná (Základní škola Pardubice-Ohrazenice, Trnovská 159), tělesné výchovy se zaměřením na atletiku (Základní škola Pardubice, Benešovo náměstí 590), hudební výchovy a anglického jazyka (Základní škola Pardubice-Polabiny, Prodloužená 283), matematiky a přírodovědných předmětů (Základní škola Pardubice, Josefa Ressler 2258 a Základní škola Pardubice-Polabiny, npor. Eliáše 344), cizích jazyků (Základní škola Pardubice, nábřeží Závodu míru 1951), informatiky se zaměřením na počítačovou grafiku (Základní škola Pardubice, Štefánikova 448), informatiky a výpočetní techniky (Základní škola Pardubice-Polabiny, Družstevní 305). Statutární město Pardubice zřizuje také jednu ZŠ zaměřenou na waldorfskou pedagogiku (Základní škola Waldorfská Pardubice, Gorkého 867) a jednu ZŠ s pedagogikou Montessori, která probíhá v jedné paralelní třídě v každém ročníku prvního stupně na Základní škole Pardubice-Polabiny, Družstevní 305. Posláním Základní školy a mateřské školy Pardubice, A. Krause 2344, je výchova a vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Obce v ORP Pardubice zřizují 55 mateřských a 33 základních škol, z nichž 11 má společné ředitelství. Církev zřizuje 1 mateřskou a 1 základní školu, které mají společné ředitelství (NOE – Křesťanská ZŠ a MŠ), Pardubický kraj je zřizovatelem 1 mateřské a 1 základní školy se společným ředitelstvím (Speciální mateřská škola, základní škola a praktická škola Pardubice), soukromý sektor zřizuje 3 mateřské školy a 5 základních škol, z toho 2 mají společné ředitelství s mateřskou školou, a s 1 základní praktickou školu.

Jedinou církevní školu NOE - Křesťanská základní škola a mateřská škola v Pardubicích zřizuje Sbor církve bratrské v Pardubicích. Škola s rodinným charakterem a individuálním přístupem poskytuje vzdělání a výchovu v prostředí postaveném na křesťanských hodnotách. Do 3. ročníku jsou žáci

hodnocení pouze slovně, od čtvrtého ročníku škola známkuje. Intenzivní výuku angličtiny mají žáci od prvního ročníku, výuka některých předmětů probíhá v angličtině.

Speciální mateřská škola, základní škola a praktická škola Pardubice poskytuje základní, střední a zájmové vzdělání dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále předškolní a zájmové vzdělávání dětem se sociálním znevýhodněním.

Další soukromou školou v Pardubicích je Základní škola a mateřská škola KLAS s.r.o., kde výuka probíhá napůl v češtině a napůl v angličtině. Díky bilingvnímu prostředí, rodilým mluvčím a nepřebornému množství cizojazyčných didaktických materiálů přijímají děti druhý jazyk zcela přirozenou cestou. Ve škole i ve školce se děti pohybují v malém kolektivu s rodinnou atmosférou.

V Pardubicích je také soukromá Základní škola a Praktická škola SVÍTÁNÍ, o.p.s., jejím posláním je poskytovat dětem, mládeži a dospělým lidem s mentálním a kombinovaným postižením vzdělávání a další služby směřující k rozvoji jejich osobnosti a zapojení do běžného života na základě individuálních potřeb a možností.

Základní škola Na rovině byla založena rodiči a učiteli v Lázních Bohdaneč v roce 2010, od září 2015 škola sídlí v obci Třebosice. Výuka je alternativní formou Montessori. Od školního roku 2020/2021 má škola nový název Základní škola Srdcovka.

Ve školním roce 2016/2017 zahájila svou činnost soukromá Základní škola V Pohybu. Škola se vyznačuje věkově smíšenými třídami s malým počtem žáků, prostředím bez zkoušení a známkování, s možností učit se venku a dostatkem pohybu.

Ve školním roce 2018/2019 zahájila svou činnost Mateřská škola a Základní škola Na cestě, s.r.o. a Mateřská škola Němčice, okres Pardubice.

Dne 20. 5. 2019 byla do rejstříku škol zapsána a od 1. 9. 2019 zahájila svou činnost soukromá Základní škola Comenia s.r.o. se sídlem v obci Křičevě 101, 533 41. Místo poskytovaného vzdělávání však leží mimo ORP Pardubice na adrese Poděbradova 842, Chrudim IV, 537 01 Chrudim. Výuka probíhá ve věkově smíšených třídách, rozdělená na první a druhý stupeň. Organizace výuky je v rámci trojročí, kdy v šesté třídě probíhá velké množství vzdělávání společně s třídami druhého stupně. Velká část žáků je v domácím vzdělávání.

Do rejstříku škol byla zapsána ZŠ Montessori Pardubice, příspěvková organizace se sídlem Erno Košťála 870, 530 12 Pardubice od 1. 9. 2021 zahájila svou činnost. Ve stejném školním roce 2021/2022 zahájila svou činnost i Mateřská škola Studánka Pardubice z. s., se sídlem Pod Břízkami 800, 530 02 Pardubice V-Zelené Předměstí.

Základní umělecké školství je významným článkem vzdělávacího systému. Počet žáků v základních uměleckých školách od školního roku 2005/2006 pravidelně stoupá. V České republice ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo základní umělecké školy téměř 216 tisíc žáků, ve školním roce 2013/2014 již jejich počet dosáhl téměř 243 tisíc, ve školním roce 2015/2016 se v ZUŠ vzdělávalo 247 tisíc žáků, ve školním roce 2017/2018 to bylo již přes 250 tisíc žáků, v roce 2018/2019 počet žáků přesáhl 253 tisíc žáků, ve školním roce 2019/2020 se počet žáků navýšil na 254 tisíc a ve školním roce 2020/2021 počet žáků klesl na 248 tisíc. Tento počet žáků zůstal zachován ve školním roce 2021/2022. V souvislosti

s populačním vývojem věkové skupiny 6 – 18 let, kdy se snižuje počet dětí a mládeže, se zároveň zvyšuje celková míra účasti této věkové skupiny v základních uměleckých školách.

V ORP Pardubice jsou 3 základní umělecké školy, 2 zřizuje statutární město Pardubice a 1 je soukromá.

Základní umělecká škola Pardubice, Havlíčkova 925, jejímž zřizovatelem je od 1. 7. 2012 statutární město Pardubice, nabízí žákům čtyři studijní obory: hudební, literárně-dramatický, taneční, výtvarný.

Základní umělecká škola Pardubice – Polabiny, Lonkova 510, která byla zřízena statutárním městem Pardubice 1. 7. 2012, má 7 pracovišť (v ulici Lonkova, Nová, Kosmonautů, Mozartova, na ZŠ Pardubice - Dubina, na ZŠ Pardubice-Svítkov a na ZŠ Lázně Bohdaneč) a výuka probíhá ve čtyřech studijních oborech: hudebním, literárně-dramatickém, tanečním a výtvarném.

Soukromou specializovanou jednooborovou základní uměleckou školou je ZUŠ BONIFANTES. Hlavním cílem školy je příprava žáků pro úspěšnou činnost v koncertních skupinách Chlapeckého sboru BONIFANTES a následné studium na konzervatořích, středních pedagogických a uměleckých školách nebo vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením.

Zájmové vzdělávání: Ve SO ORP Pardubice jsou 2 Domy dětí a mládeže (DDM): DDM ALFA Pardubice-Polabiny, DDM BETA Pardubice, zřizovatelem je statutární město Pardubice.

DDM ALFA Pardubice je střediskem volnočasových aktivit pro všechny věkové kategorie (předškoláky, školáky, mládež a v neposlední řadě dospělí a seniory). Posláním je pravidelná zájmová činnost v kroužcích a kurzech, ale také pořádání různých akcí a táborů. Zřizovatelem DDM ALFA je od roku 1975 město Pardubice. Od ledna 1995 DDM sídlí v nových zrekonstruovaných prostorách bývalé mateřské školy. Přemístěním se zdvojnásobily prostory a DDM získal zahradu, kterou využívají účastníci zájmových útvarů a při různých akcích i široká veřejnost. V části zahrady se nachází bylinková zahrádka s venkovním posezením, bludiště, hmatová stezka a výběh pro drobná zvířata. V roce 2006 získal DDM další pavilon, který využívá Klub Alfík, do kterého dochází předškolní děti, je zde Klub maminek a výuka angličtiny pro předškolní děti, taneční kroužky a pořádají se zde vícedenní pobytové akce. Od 1. ledna 2004 má DDM ALFA, kromě hlavního pracoviště ALFA v Pardubicích Polabinách také odloučené pracoviště DELTA v Pardubicích na Dukle. Součástí odloučeného pracoviště DELTA je Hvězdárna barona Artura Krause. Hlavní náplní jsou astronomické kroužky pro děti a studenty, pravidelná večerní pozorování oblohy a přednášky. Od 1. 1. 2018 je součástí DDM Alfa také další odloučené pracoviště KD Hronovická, které se zaměřuje zejména na pořádání kulturních akcí.

V DDM ALFA pracují zkušení pedagogové. Interní zaměstnanci mají pedagogické vzdělání, procházejí dalším vzděláváním včetně rozšiřujících kurzů. Externí zaměstnanci splňují všechna kritéria pro práci s dětmi, mládeží a dospělými. Účastní se pravidelných školení z bezpečnosti při práci, procházejí dalším zákonným pedagogickým vzděláváním, spolupodílejí se na plánech zájmových útvarů a pomáhají při různých akcích, výletech a táborech. Kroužky a kurzy jsou rozděleny do jednotlivých oddělení: na hlavním pracovišti ALFA je oddělení estetiky, oddělení moderního tance, oddělení hudby a sportu, oddělení lidového tance a přírodovědy a oddělení techniky a jazyků; na odloučeném pracovišti DELTA je oddělení tance a sportů, oddělení vědy a techniky a oddělení estetiky, hudby a jazyků. Nabídka zájmových útvarů se neustále rozšiřuje – ve školním roce 2021/2022 bylo do 263 zájmových útvarů přihlášeno 2 200 účastníků.

DDM BETA Pardubice je školským zařízením statutárního města Pardubice, střediskem volnočasových aktivit pro všechny věkové kategorie (předškoláky, školáky, mládež a veřejnost). Posláním je pravidelná zájmová činnost v kroužcích a kurzech, ale také pořádání různých akcí, přehlídek, soutěží a také táborů. Veškerá činnost probíhá pod vedením zkušených pedagogů a odborníků. Ve školním roce bylo v DDM BETA Štolbova naplněno k 31. 10. 2021 celkem 190 zájmových útvarů na všech odděleních. K 31. 10. 2021 bylo přihlášeno celkem 1445 účastníků. Většina příležitostných akcí, které v předchozích dvou letech nemohly být zrealizovány kvůli covidovým opatřením, se uskutečnila ve druhém pololetí školního roku 2021/2022. Celkem se podařilo uspořádat 243 příležitostných akcí s 11186 účastníky.

Tabulka 8 – Typy škol a školských zařízení v ORP Pardubice

Typ školy, školského zařízení	Počet škol, školských zařízení	Počet obcí se školou, školským zařízením	Z celkového počtu obcí má uvedené zařízení (v %)	Komentář
MŠ	60	26	46,43	
ZŠ (pouze 1. stupeň)	12	10	17,86	
ZŠ (1. i 2. stupeň)	28	7	12,50	
Počet SŠ	18	2	3,57	
• gymnázia	4	1	1,79	pouze Pardubice
• střední odborné školy a praktické školy	13	2	3,57	
• střední odborná učiliště a odborná učiliště	6	1	1,79	pouze Pardubice
Počet ZUŠ	3	1	1,79	
Počet konzervatoří	1	1	1,79	Konzervatoř Pardubice
Počet jazykových škol	1	1	1,79	pouze Pardubice
Počet VOŠ	3	2	3,57	
Počet VŠ	1	1	1,79	Univerzita Pardubice
DDM	2	1	1,79	pouze Pardubice

Zdroj: Školský portál Pardubického kraje (10/2022)

Tabulka 9 - Počet škol a školských zařízení v jednotlivých obcích v ORP Pardubice

Název obce	Počet obyvatel k 31. 12. 2021	Počet ředitelství	Počet škol a školských zařízení					ZŠ se speciálními třídami	MŠ se speciálními třídami
			MŠ	ZŠ jen 1. stupeň	ZŠ 1. i 2. stupeň	ZUŠ	DDM		
Celkem	130165	91	60	12	28	3	2	2	3
Barchov	289								
Bezděkov	342								
Borek	286								
Bukovina nad Labem	240								
Bukovka	382								
Časy	221								
Čeperka	1185	2	1	1					
Čepí	448	1	1						
Černá u Bohdanče	688								
Dašice	2211	2	1		1				
Dolany	395	1	1						
Dříteč	588	2	1	1					
Dubany	318								
Hrobice	230								
Choteč	359								
Chýšť	207								
Jezbořice	388								
Kasalice	197								
Kostěnice	547	1	1						
Křičeň	226								
Kunětice	345								
Lány u Dašic	136								
Lázně Bohdaneč	3407	1	1		1				
Libišany	647								
Malé Výkleky	124	1	1						
Mikulovice	1345	1	1	1					
Moravany	1784	2	1		1				
Němčice	761	1	1						
Neratov	166								
Opatovice nad Labem	2786	2	1		1				
Ostřešany	1095	1	1	1					
Pardubice	89619	58	36	3	21	3	2	2	3
Píchl	110								
Podůlšany	159								
Pravy	113								
Ráby	575	1	1						
Rohovládova Bělá	592	2	1		1				
Rohoznice	259								
Rokytno	875	1	1	1					

Název obce	Počet obyvatel k 31. 12. 2021	Počet ředitelství	Počet škol a školských zařízení					ZŠ se speciálními třídami	MŠ se speciálními třídami
			MŠ	ZŠ jen 1. stupeň	ZŠ 1. i 2. stupeň	ZUŠ	DDM		
Rybitví	1345	1	1	1					
Sezemice	4087	2	1		1				
Slepotice	424	1	1						
Spojil	587								
Srch	1685	1	1	1					
Srnojedy	827								
Staré Hradiště	1950	1	1						
Staré Jesenčany	477								
Staré Ždánice	648	1	1	1					
Starý Mateřov	808	1	1						
Stěblová	282								
Třebosice	272	1			1				
Úhřetická Lhota	298								
Újezd u Sezemice	207								
Vlčí Habřina	311								
Voleč	367								
Živanice	945	1	1	1					

Zdroj: Český statistický úřad a Školský portál Pardubického kraje (12/2021)

Tabulka 10 - Počet škol/školských zařízení v ORP podle zřizovatele

Zřizovatel	Celkem ředitelství	z toho				
		MŠ	ZŠ	ZUŠ	Gymnázia (víceletá)	Domovy dětí a mládeže
Celkem	91	60	40	3	1	2
Obec	81	55	33	2	0	2
Církev	1	1	1	0	0	0
Soukromý sektor	7	3	5	1	0	0
Pardubický kraj	2	1	1	0	1	0

Zdroj: Školský portál Pardubického kraje (11/2022)

Tabulka 11 - Počet soukromých škol/školských zařízení v jednotlivých obcích v ORP

Zřizovatel	Celkem ředitelství	z toho				
		MŠ	ZŠ	ZUŠ	Gymnázia (víceletá)	Domovy dětí a mládeže
Celkem	7	3	5	1	0	0
Pardubice	4	3	4	1	0	0
Třebosice	1	0	1	0	0	0

Zdroj: Školský portál Pardubického kraje (11/2022)

Tabulka 12 - Počet církevních škol/školských zařízení v jednotlivých obcích v ORP

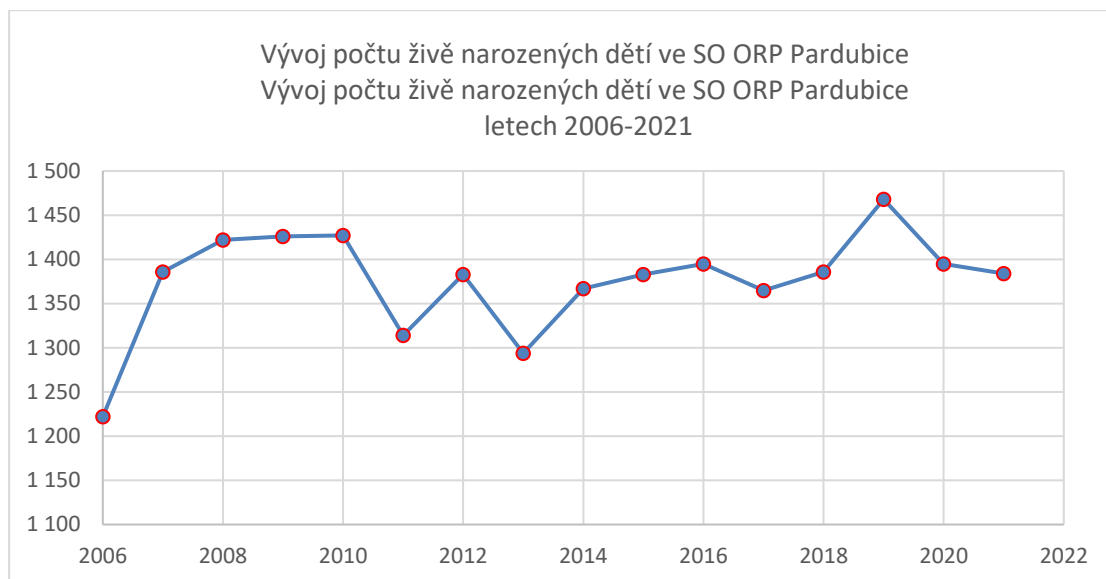
Zřizovatel	Celkem ředitelství	z toho				
		MŠ	ZŠ	ZUŠ	Gymnázia (víceletá)	Domovy dětí a mládeže
Celkem	1	1	1	0	0	0
Pardubice	1	1	1	0	0	0

Zdroj: Školský portál Pardubického kraje (11/2022)

Předškolní vzdělávání

Graf 3 - Vývoj počtu živě narozených dětí ve SO ORP Pardubice v letech 2006 - 2021

Zdroj Český statistický úřad (z dat vytvořen graf)

Vzhledem k relativně silným ročníkům dětí narozených v letech 2007–2010 počet dětí v mateřských školách (MŠ) a žáků v základních školách (ZŠ) mírně vzrostl. Od roku 2019 bude podle demografické křivky počet dětí navštěvujících MŠ stoupat.

Tabulka 13 - Obsazenost MŠ ve školním roce 2021/2022

Mateřská škola	Obec	Kapacita	Počet tříd	Počet dětí	Volná místa
Zřizovatel obec – celkem 55 MŠ					
MŠ Čepí, okres Pardubice	Čepí	28	1	25	3
MŠ Čeperka, okres Pardubice	Čeperka	50	2	50	0
MŠ Dašice, okres Pardubice	Dašice	120	4	89	31
MŠ Dolany, okres Pardubice	Dolany	40	2	40	0
MŠ Kostěnice, okres Pardubice	Kostěnice	28	1	26	2
MŠ Malé Výkleky, okres Pardubice	Malé Výkleky	28	1	25	3
MŠ Moravany, okres Pardubice	Moravany	56	2	52	4

Mateřská škola	Obec	Kapacita	Počet tříd	Počet dětí	Volná místa
MŠ Opatovice n/L, okres Pardubice	Opatovice n/L	138	5	109	29
MŠ Pohádka, Sezemice	Sezemice	213	9	204	9
MŠ Ráby, okres Pardubice	Ráby	42	1	28	14
MŠ Rohovládova Bělá, okres Pardubice	Rohovládová Bělá	68	3	68	0
MŠ Slepotic, okres Pardubice	Slepotic	28	1	22	6
MŠ Staré Hradiště, okres Pardubice	Staré Hradiště	74	3	70	4
MŠ Starý Mateřov, okres Pardubice	Starý Mateřov	28	1	25	3
MŠ Němčice	Němčice	26	1	24	2
MŠ Čtyřlístek Pardubice, Národních hrdinů	Pardubice	78	3	77	1
MŠ Doubek Pardubice-Svítkov a Lány na Důlku	Pardubice	103	4	91	12
MŠ Duha Pardubice-Popkovic a Staré Čívice	Pardubice	128	5	124	4
MŠ Kamarád Pardubice, Teplého 2100	Pardubice	107	4	104	3
MŠ Kamínek Pardubice, Ke Kamenci 1601	Pardubice	52	2	52	0
MŠ Klubíčko Pardubice-Polabiny, Grusova 448	Pardubice	145	6	135	10
MŠ Koniček Pardubice, Bulharská 119	Pardubice	77	3	68	9
MŠ Korálek Pardubice, Rumunská 90	Pardubice	156	6	146	10
MŠ Motýlek Pardubice, Josefa Ressler 1992	Pardubice	104	4	103	1
MŠ Pardubice, Benešovo náměstí 2115	Pardubice	150	6	144	6

Mateřská škola	Obec	Kapacita	Počet tříd	Počet dětí	Volná místa
MŠ Kytička Pardubice, Gebauerova 1691	Pardubice	156	6	143	13
MŠ Pardubice, K Polabinám 626	Pardubice	156	6	150	6
MŠ Pardubice, Na Tříšle 70	Pardubice	80	3	76	4
MŠ Pardubice, nábřeží Závodu míru 1961	Pardubice	130	5	124	6
MŠ Pardubice, Pospíšilovo náměstí 1692	Pardubice	156	6	141	15
MŠ Pardubice, Wintrova II 579	Pardubice	50	2	43	7
MŠ Pardubice- Dražkovice 146	Pardubice	39	2	38	1
MŠ Pardubice-Dubina, E. Košťála 991	Pardubice	151	6	142	9
MŠ Pardubice-Hostovice 30	Pardubice	26	1	22	4
MŠ Pardubice- Jesničanky, Raisova 226	Pardubice	78	3	76	2
MŠ Pardubice- Ohrazenice, Školská 225	Pardubice	104	4	98	6
MŠ Pardubice-Polabiny, Brožíkova 450	Pardubice	183	7	178	5
MŠ Pardubice-Polabiny, Mladých 158	Pardubice	130	5	124	6
MŠ Pardubice-Polabiny, Odborářů 345	Pardubice	147	6	133	14
MŠ Pardubice-Rosice nad Labem, Prokopa Holého 160	Pardubice	52	2	47	5
MŠ Pastelka Pardubice- Polabiny, Rosická 157	Pardubice	104	4	96	8
MŠ Sluníčko Pardubice, Gorkého 1521	Pardubice	104	4	104	0
MŠ Srdíčko Pardubice, L. Matury 653	Pardubice	106	4	104	2

Mateřská škola	Obec	Kapacita	Počet tříd	Počet dětí	Volná místa
MŠ Zvoneček Pardubice-Polabiny, Sluneční 284	Pardubice	156	6	128	28
ZŠ a MŠ Pardubice-Pardubičky, Kyjevská 25	Pardubice	27	1	25	2
ZŠ a MŠ Pardubice, A. Krause 2344	Pardubice	20	2	15	5
ZŠ a MŠ Dříteč, okres Pardubice	Dříteč	65	3	63	2
ZŠ a MŠ Lázně Bohdaneč	Lázně Bohdaneč	103	4	99	4
ZŠ a MŠ Mikulovice, okres Pardubice	Mikulovice	48	2	46	3
ZŠ a MŠ Ostřešany, okres Pardubice	Ostřešany	54	3	54	0
ZŠ a MŠ Rokytno, okres Pardubice	Rokytno	37	2	35	2
ZŠ a MŠ Rybitví	Rybitví	78	3	71	7
ZŠ a MŠ Srch, okres Pardubice	Srch	56	2	50	6
ZŠ a MŠ Staré Ždánice, okres Pardubice	Staré Ždánice	50	2	43	7
ZŠ a MŠ Živanice, okres Pardubice	Živanice	45	2	30	15
Zřizovatel soukromník – celkem 3 MŠ					
ZŠ a MŠ KLAS, s.r.o.	Pardubice	28	1	12	16
MŠ a ZŠ Na cestě	Pardubice	15	1	13	2
MŠ Studánka	Pardubice	84	2	22	62
Zřizovatel církev – celkem 1 MŠ					
NOE – Křesťanská ZŠ a MŠ v Pardubicích	Pardubice	25	1	25	0
Zřizovatel kraj – celkem 1 MŠ					
Speciální MŠ, ZŠ a Praktická škola Pardubice	Pardubice	0	0	0	0
Celkem 60 MŠ					

Zdroj: Výkazy o mateřské škole S1/19 podle stavu k 30. 9. 2021

V kolonce volná místa nejsou odečteny místa za dvouleté děti a místa za podpůrná opatření.

Zřizovatel	Počet MŠ	Počet dětí celkem	Počet běžných tříd	Počet dětí v běžných třídách	Počet speciálních tříd	Počet dětí ve speciálních třídách
2021/2022						
Obec	55	4425	185	4383	4	42
Kraj	1	0	0	0	0	0
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	3	47	4	47	0	0
Celkem	60	4497	90	4455	4	42
2020/2021						
Obec	55	4399	184	4358	4	41
Kraj	1	0	0	0	0	0
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	2	28	2	28	0	0
Celkem	59	4452	187	4411	4	41
2019/2020						
Obec	55	4498	180	4456	4	42
Kraj	1	0	0	0	0	0
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	2	35	2	35	0	0
Celkem	59	4558	183	4516	4	42
2018/2019						
Obec	55	4473	184	4498	3	38
Kraj	1	24	0	0	2	17
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	2	40	3	45	0	0
Celkem	59	4562	188	4 568	5	55
2017/2018						
Obec	55	4477	178	4440	3	37
Kraj	1	24	0	0	2	24
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	1	40	2	40	0	0
Celkem	58	4566	181	4505	5	61
2016/2017						
Obec	55	4466	180	4429	1	37
Kraj	1	23	0	0	2	23
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	2	73	3	73	0	0
Celkem	59	4514	186	4527	3	60
2015/2016						
Obec	55	4581	182	4571	1	10
Kraj	1	23	0	0	2	23
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	2	73	3	73	0	0
Celkem	59	4702	186	4669	3	33

Zřizovatel	Počet MŠ	Počet dětí celkem	Počet běžných tříd	Počet dětí v běžných třídách	Počet speciálních tříd	Počet dětí ve speciálních třídách
2014/2015						
Obec	55	4589	182	4579	1	10
Kraj	1	23	0	0	2	23
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	2	73	3	73	0	0
Celkem	58	4710	186	4677	3	33
2013/2014						
Obec	54	4540	180	4532	1	8
Kraj	1	29	0	0	2	29
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	2	73	3	73	0	0
Celkem	57	4667	184	4630	3	37
2012/2013						
Obec	62	4426	173	4387	3	39
Kraj	1	24	0	0	2	24
Církev	1	25	1	25	0	0
Soukromník	1	40	2	40	0	0
Celkem	65	4515	176	4452	3	39
2011/2012						
Obec	60	4243	170	4205	3	38
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	1	40	2	40	0	0
Celkem	61	4283	172	4245	3	38
2010/2011						
Obec	60	4100	164	4063	3	37
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	1	34	2	34	0	0
Celkem	61	4134	166	4097	3	37
2009/2010						
Obec	59	3743	150	3705	3	38
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	2	35	2	35	0	0
Celkem	61	3778	152	3740	3	38
2008/2009						
Obec	59	3537	143	3499	3	38
Kraj	0	0	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0	0	0
Soukromník	2	41	2	41	0	0
Celkem	61	3578	145	3540	3	38

Zdroj: Výkazy o mateřské škole S1/19 podle stavu k 30. 9. 2021

Základní vzdělávání

Tabulka 15 - Obsazenost ZŠ ve školním roce 2021/2022

Základní škola	Obec	Kapacita	Počet tříd	Počet žáků	Volná místa
Zřizovatel obec – celkem 33 ZŠ					
ZŠ Čeperka, okres Pardubice	Čeperka	90	5	86	4
ZŠ Dašice, okres Pardubice	Dašice	320	16	312	8
ZŠ a MŠ Dříteč, okres Pardubice	Dříteč	70	4	61	9
ZŠ a MŠ Lázně Bohdaneč	Lázně Bohdaneč	520	18	399	121
ZŠ a MŠ Mikulovice, okres Pardubice	Mikulovice	150	5	110	40
ZŠ Moravany, okres Pardubice	Moravany	230	9	180	50
ZŠ Opatovice nad Labem, okres Pardubice	Opatovice nad Labem	514	18	386	128
ZŠ a MŠ Ostřešany, okres Pardubice	Ostřešany	42	2	34	8
ZŠ Pardubice-Ohrazenice, Trnovská 159	Pardubice	450	17	368	82
ZŠ a MŠ Pardubice-Pardubičky, Kyjevská 25	Pardubice	135	5	131	4
ZŠ Pardubice, Benešovo náměstí 590,	Pardubice	675	27	675	0
ZŠ Pardubice, Bratřanců Veverkových 866	Pardubice	730	27	697	33
ZŠ Pardubice, Josefa Ressler 2258	Pardubice	520	21	512	3
ZŠ Pardubice, nábřeží Závodu míru 1951	Pardubice	610	23	558	52
ZŠ Pardubice, Staňkova 128	Pardubice	740	29	711	29
ZŠ Pardubice, Štefánikova 448	Pardubice	740	23	559	181

Základní škola	Obec	Kapacita	Počet tříd	Počet žáků	Volná místa
ZŠ Pardubice-Dubina, Erno Košťála 870	Pardubice	800	27	685	115
ZŠ Pardubice-Polabiny, Družstevní 305	Pardubice	785	25	630	155
ZŠ Pardubice-Polabiny, npor. Eliáše 344	Pardubice	800	31	787	13
ZŠ Pardubice-Polabiny, Prodloužená 283	Pardubice	780	34	751	29
ZŠ Pardubice, Kotkova 1287	Pardubice	540	21	509	31
ZŠ Pardubice-Studánka, Pod Zahradami 317	Pardubice	740	30	739	1
ZŠ Pardubice-Svítkov, Školní 748	Pardubice	550	21	531	19
ZŠ a MŠ Pardubice, A. Krause 2344	Pardubice	96	6	49	47
ZŠ Waldorfská Pardubice, Gorkého 867	Pardubice	225	9	221	4
ZŠ Montessori Pardubice, příspěvková organizace	Pardubice	200	8	138	62
ZŠ Rohovládova Bělá, okres Pardubice	Rohovládova Bělá	250	9	212	38
ZŠ a MŠ Rokytno, okres Pardubice	Rokytno	60	3	41	19
ZŠ a MŠ Rybitví	Rybitví	240	8	149	91
ZŠ Sezemice, okres Pardubice	Sezemice	500	19	498	2
ZŠ a MŠ Srch, okres Pardubice	Srch	80	4	72	8
ZŠ a MŠ Staré Ždánice, okres Pardubice	Staré Ždánice	70	2	24	46
ZŠ a MŠ Živanice, okres Pardubice	Živanice	75	4	64	11

Zřizovatel kraj – celkem 1 ZŠ					
Speciální MŠ, ZŠ a Praktická škola Pardubice	Pardubice	198	21	168	30
Zřizovatel církev – celkem 1 ZŠ					
NOE – Křesťanská ZŠ a MŠ v Pardubicích	Pardubice	200	9	182	8
Zřizovatel soukromník – celkem 5 ZŠ					
ZŠ a MŠ KLAS, s.r.o.	Pardubice	85	9	84	1
ZŠ a Praktická škola SVÍTÁNÍ, o.p.s.	Pardubice	169	21	166	3
ZŠ Srdcovka	Třebosice	100	7	44	66
MŠ a ZŠ Na cestě	Pardubice	30	1	7	23
ZŠ V Pohybu	Pardubice	70	4	41	29
Celkem 40 ZŠ					

Zdroj: Výkazy o základní škole M 3 podle stavu k 30. 9. 2021

V kolonce volná místa nejsou odečtena místa za podpůrná opatření.

Tabulka 16 - Vývoj počtu žáků, běžných a speciálních tříd ve školách zřizovaných obcemi

Školní rok	Počet ZŠ	Úplné ZŠ	Neúplné ZŠ	Počet žáků celkem	Počet běžných tříd	Počet žáků v běžných třídách	Počet speciálních tříd	Počet žáků ve speciálních třídách
2021/2022	33	23	10	11874	504	11825	6	49
2020/2021	32	22	10	12146	495	11651	6	45
2019/2020	32	22	10	11573	482	11528	5	45
2018/2019	32	22	10	11273	469	11227	6	46
2017/2018	38	27	11	11030	463	10981	6	49
2016/2017	38	27	11	10679	458	10624	6	55
2015/2016	37	27	10	10284	457	10230	6	54
2014/2015	37	27	10	9857	439	9807	6	50
2013/2014	37	27	10	9523	433	9472	6	52
2012/2013	35	22	13	9138	422	9085	6	53
2011/2012	35	23	12	8963	415	8903	7	60
2010/2011	35	22	13	8809	406	8745	7	64
2009/2010	36	22	14	8759	403	8692	9	67
2008/2009	36	22	14	8991	409	8919	9	72

Zdroj: Výkazy MŠMT

Speciální třídy má ZŠ a MŠ Pardubice, A. Krause 2344, zřizovaná statutárním městem Pardubice, Speciální mateřská škola, základní škola a praktická škola Pardubice, kterou zřizuje Pardubický kraj (škola má odloučená pracoviště při zdravotnickém zařízení Pardubice a Chrudim) a Základní škola a Praktická škola SVÍTÁNÍ, o.p.s., jejímž posláním je poskytovat dětem, mládeži a dospělým lidem se zdravotním postižením vzdělávání a další služby směřující k rozvoji jejich osobnosti a zapojení do běžného života na základě individuálních potřeb a možností. Počet žáků ve speciálních třídách se snižuje, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou začleňováni do běžných tříd a využívají při výuce asistentů pedagoga.

Tabulka 17 - Vývoj počtu absolventů, kteří úspěšně dokončili ZŠ a získali základní vzdělání

Školní rok	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Počet absolventů	899	845	813	848	931	843	814	902	962	1074	1119	1273

Zdroj: Výkaz MŠMT, pouze údaje za školy v ORP Pardubice zřizované obcemi

Tabulka 18 – Vývoj počtu žáků, kteří přešli na nižší stupeň gymnázií (2012-2022)

Školní rok/ Počet žáků, kteří přešli na gymnázium	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022
v 5. třídě	56	59	56	72	56	62	59	66	62	66
v 7. třídě	7	3	4	4	3	9	0	4	3	8

Zdroj: Výkaz MŠMT, pouze údaje za školy v ORP Pardubice zřizované obcemi

Tabulka 19 - Vývoj počtu žáků, kteří ukončili školní docházku předčasně

Školní rok	Počet žáků, kteří ukončili školní docházku v											
	1. – 5. ročníku		6. ročníku		7. ročníku		8. ročníku		9. ročníku*		10. ročníku	
	běžná třída (BT)	speciální třída (ST)	BT	ST	BT	ST	BT	ST	BT	ST	BT	ST
2021/2022	0	0	0	0	8	0	34	0	1229	4	0	0
2020/2021	0	0	0	0	1	0	33	0	1080	0	0	0
2019/2020	0	0	0	0	14	0	45	0	1010	0	0	0
2018/2019	0	0	0	0	6	0	36	1	962	7	0	0
2017/2018	0	0	0	0	13	0	27	5	879	11	0	6
2016/2017	0	0	0	0	3	0	30	0	814	-	-	-
2015/2016	0	0	1	0	10	0	43	2	843	8	-	-
2014/2015	0	0	0	0	10	0	33	0	931	8	-	-
2013/2014	0	0	0	0	6	0	38	0	848	8	-	-
2012/2013	0	0	0	0	11	0	35	0	813	9	-	-
2011/2012	0	0	0	0	11	0	33	0	845	9	-	-
2010/2011	0	0	0	0	10	0	37	3	899	14	-	-
2009/2010	0	0	0	0	9	0	41	0	1039	13	-	-
2008/2009	0	0	4	0	2	0	40	0	1216	24	-	-

Zdroj: Výkaz MŠMT, pouze údaje za školy v ORP Pardubice zřizované obcemi

* U žáků, kteří ukončili docházku v 9. ročníku, není ve výkazu rozlišeno, zda úspěšně či předčasně.

Po ukončení školní docházky na základní škole žáci mohou pokračovat ve studiu v rámci ORP na gymnáziích, středních školách a učilištích v Pardubicích nebo zvolit studium na školách mimo ORP Pardubice.

5 Strategické dokumenty pro vybraná opatření MAP

Strategické dokumenty jsou důležitým východiskem pro tvorbu Strategického rámce MAP, protože stanovují priority v daném území. Strategické dokumenty vždy nezahrnují přímo problematiku Opatření MAP, ale lze navázat jednotlivé priority na témata strategií. Konkrétnímu propojení Opatření MAP se strategiemi se, kromě jiného, věnuje následující kapitola.

Seznam použitých strategických dokumentů je uveden v závěru tohoto dokumentu.

V následující tabulce je přehled strategických dokumentů a jejich návaznost na Opatření MAP ORP Pardubice a také závažnost s jakou jsou témata Opatření MAP ve strategiích uváděna.

o – téma Opatření MAP není uvedeno

x – téma Opatření MAP je zmíněno

xx – tématu Opatření MAP je věnováno více pozornosti

xxx – strategie nebo její část jsou přímo zaměřeny na téma Opatření MAP

Tabulka 20 – Návaznost opatření MAP a strategií

Návaznost opatření MAP a strategií													
Úroveň	Název strategie	Opatření 1 Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze - kvalita	Opatření 2		Opatření 3 Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem	Opatření 4 Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků	Opatření 5		Opatření 6 Smysluplné trávení volného času a programy neformálního a zájmového vzdělávání	Opatření 7			
			Čtenářská gramotnost v základním vzdělávání	Matematická gramotnost v základním vzdělávání			Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání	EVVO		Základní umělecké vzdělávání	Inovativní vzdělávání	Občanská gramotnost	Sportoviště
Národní	Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+	xx	x	x	xxx	x	xx	xx	x	x	x	x	o
Národní	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	x	o	x	o
Národní	Akční plán inkluzivního vzdělávání 2019–2020	x	o	o	xxx	o	o	o	o	o	o	o	o
Národní	Inovační strategie České republiky 2019–2030	x	o	o	o	xx	xx	o	x	o	o	o	o
Národní	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	xxx	x	x	xx	xx	xx	x	o	o	x	x	o
Národní	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	x	xx	xx	xx	xx	xx	xx	o	o	xx	xx	x
Národní	Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání	o	o	o	o	o	o	o	o	xxx	o	o	o
Národní	Koncepce podpory sportu 2016–2025 SPORT 2025	o	o	o	o	o	o	o	x	o	o	o	xxx

Národní	Národní program rozvoje vzdělávání v České republice	xx	xx	xx	xx	x	xx	xx	x	x	xx	x	o
Národní	Státní politika životního prostředí české republiky 2012–2020	o	o	o	o	o	o	xxx	o	o	o	o	o
Národní	Státní program EVVO a EP na léta 2016-2025	o	o	o	o	o	o	xxx	o	o	o	o	o
Národní	Strategický rámec Česká republika 2030	o	o	o	o	o	o	xxx	o	o	o	o	o
Národní	Akční plán rozvoje lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace a genderové rovnosti ve VaVal v ČR 2018-2020	o	o	o	o	xx	x	o	o	o	o	o	o

Úroveň	Název strategie	Opatření 1 Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze - kvalita	Opatření 2		Opatření 3 Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem	Opatření 4 Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků	Opatření 5		Opatření 6 Smysluplné trávení volného času a programy neformálního a zájmového vzdělávání	Opatření 7			
			Čtenářská gramotnost v základním vzdělávání	Matematická gramotnost v základním vzdělávání			Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání	EVVO		Základní umělecké vzdělávání	Inovativní vzdělávání	Občanská gramotnost	Sportoviště
Krajská	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)	x	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xxx	x	o	x
Krajská	Regionální akční plán Pardubického kraje	xx	x	x	xx	x	x	o	xx	o	o	o	o
Krajská	Školská inkluzivní koncepce Pardubického kraje	xx	o	o	xxx	o	o	o	o	o	o	o	o
Krajská	Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2019–2021	x	o	o	xxx	o	o	o	o	o	o	o	o
Krajská	Regionální inovační strategie Pardubického kraje (aktualizace 2019)	o	xx	xx	o	xxx	xx	o	xx	o	o	o	o
Krajská	Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Pardubického kraje	o	o	o	o	o	o	xxx	o	o	o	o	o

Úroveň	Název strategie	Opatření 1 Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze - kvalita	Opatření 2		Opatření 3 Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem	Opatření 4 Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků	Opatření 5		Opatření 6 Smysluplné trávení volného času a programy neformálního a zájmového vzdělávání	Opatření 7			
			Čtenářská gramotnost v základním vzdělávání	Matematická gramotnost v základním vzdělávání			Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání	EVVO		Základní umělecké vzdělávání	Inovativní vzdělávání	Občanská gramotnost	Sportoviště
ORP/město	Strategie území Hradecko- pardubické aglomerace 2021+	o	o	x	x	xxx	xxx	o	xxx	o	o	o	o
ORP/město	Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014–2025	x	x	x	xx	xx	x	o	xx	x	o	o	o
ORP/město	Strategie území správního obvodu ORP Pardubice v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestního ruchu - na období 2015– 2024	xx	xx	xx	x	x	xx	o	o	o	o	o	o
ORP/MAS	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014–2020 MAS Železnohorský region, z. s.	xx	x	x	x	x	x	o	xx	o	o	o	x
ORP/MAS	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2021–2027 MAS Region Kunětické hory	xx	x	x	x	o	x	o	xx	o	o	o	x

Úroveň	Název strategie	Opatření 1 Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze - kvalita	Opatření 2 Čtenářská gramotnost v základním vzdělávání	Opatření 2 Matematická gramotnost v základním vzdělávání	Opatření 3 Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem	Opatření 4 Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků	Opatření 5		Opatření 6 Smysluplné trávení volného času a programy neformálního a zájmového vzdělávání	Opatření 7			
							Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání	EVVO		Základní umělecké vzdělávání	Inovativní vzdělávání	Občanská gramotnost	Sportoviště
ORP/MAS	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Bohdanečsko 2021–2027	xx	x	x	x	o	x	o	xx	o	o	o	x
ORP/MAS	Plán rozvoje sportu v Pardubicích	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	xxx

6 Opatření MAP

6.1 Opatření 1 Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita

6.1.1 Úvod

Předškolní vzdělávání má svá specifika. Toto opatření zahrnuje velkou škálu problémů.

Populační nárůst v minulých letech zvýšil potřebu kapacit mateřských škol, především ve velkých městech a některých přilehlých lokalitách. MŠMT vytvořilo fond na podporu rozvoje kapacit mateřských a základních škol, jehož cílem je kromě zajištění potřebných kapacit pro docházku v posledním ročníku mateřské školy a pro plnění povinné školní docházky (PŠD), dosáhnout efektivního využití kapacit mateřských a základních škol v území a předejít budování nadbytečných kapacit předškolního a základního vzdělávání ve spádových oblastech. Další kapacity MŠ budou zajištěny v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) realizací projektů na zvyšování kapacit pro předškolní vzdělávání.

Ve Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 je uvedeno, že „zejména v případě dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí má kvalifikovaná výchova a vzdělávání dětí od velmi raného věku velký potenciál eliminovat hendikepy, které si děti přinášejí z rodiny, a zvýšit jejich vzdělávací šance“. Předškolní vzdělávání má pro zlepšení vyhlídek dítěte uspět v následném vzdělávacím procesu mimořádný význam. Povinné vzdělávání v posledním ročníku předškolního vzdělávání je důležité zejména pro osobnostní a sociální vývoj dětí, pro vyrovnání nerovnoměrností v jejich vývoji a usnadnění jejich vstupu do základního vzdělávání.

Ve Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ je uvedeno žáci, kteří se dříve účastnili předškolního vzdělávání, dosahují v mezinárodních i národních šetřeních lepších výsledků. Proto zvýšíme účast na předškolním vzdělávání u dětí ve věku 3 až 4 let. Vzdělávání v mateřských školách je svébytné vzdělávání provázející dítě v jeho vývojové životní etapě. Je vhodné, aby bylo včasné zahájeno, bylo zaměřené na rozvoj kompetencí důležitých pro úspěch v dalším stupni vzdělávání a na rozvoj sociálních dovedností dětí. Podle mnoha studií má předškolní vzdělávání a výchova vyšší přidanou hodnotu, pokud se zároveň pracuje s rodinou dítěte, čímž se posílí také zaměření rodiny na vzdělávání a rozvoj dítěte. Zároveň výzkumy z českého prostředí ukazují, že část Etnické segregace Rozdílné vzorce pro chlapce a dívky Profesionalizace pedagogického sboru Podpůrné profese Vyšší metodická podpora 48 školního neúspěchu dětí ze znevýhodněného prostředí souvisí s nedostatečně řešenými psychosociálními riziky či faktory, jako je nestabilní či nebytové bydlení dětí

Také výchova a péče o děti do 3 let není v České republice dosud systémově řešena. Tato oblast nespadá pouze do gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ale je potřeba řešit ji v součinnosti s Ministerstvem zdravotnictví (MZd) a Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV) a doporučit odpovídající institucionální řešení. Akceptování zájmu po předškolním vzdělávání pro děti již od dvou let v mateřských školách ve větší míře než dosud vyvolá potřebu upravit podmínky pro činnost mateřských škol (snížení počtu dětí ve třídě, zvýšení počtu pomocného personálu, vhodné materiální vybavení pro tuto věkovou kategorii, zajištění bezpečnostních a hygienických podmínek, úprava Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV)). Jedním z argumentů pro přijímání dvouletých dětí do mateřských škol je z hlediska státu prokazatelná ekonomická

výhodnost včasného návratu rodičů na trh práce. Protiargumentem jsou však poznatky pedagogiky, vývojové a sociální psychologie, že většina dětí dosahuje potřebné zralosti až kolem tří let.

Novelou školského zákona byla stanovena povinnost předškolního vzdělávání pro děti, které dovrší věku pěti let do začátku školního roku do zahájení PŠD. Byla změněna pravidla pro zařazování dětí do přípravných tříd, pevně se stanovila hranice pro přijímání dětí nejdříve od dvou let věku. Upraveno bylo i přednostní přijímání do vzdělávání v mateřských školách zřízených obcí nebo svazkem obcí u dětí, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně třetího roku věku.

Mezi hlavní úkoly v oblasti předškolního vzdělávání i nadále patří zvyšovat zapojení dětí do povinného předškolního vzdělávání prostřednictvím cílených opatření, pokračovat v podpoře rozšiřování potřebných kapacit, posilovat rovné podmínky a příležitosti a současně podporovat zejména začleňování dětí ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením a eliminovat odklady PŠD.

6.1.2 Analýza strategických dokumentů

6.1.2.1 Strategické dokumenty na národní úrovni

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019-2023

K předškolnímu vzdělávání se vztahují tyto prioritní cíle a opatření:

- **B.1 Společně s MPSV vytvořit efektivní model péče o děti v předškolním věku.**
 - B.1.1 Dokončit diskuzi s MPSV o systémovém uspořádání péče o děti ve věku do tří let. Kromě možnosti umístění dětí mladších tří let v MŠ využít také možnost zvýšení kapacit v dětských skupinách zřizovaných podle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině; *následně vytvořit dohodu o společném koordinovaném přístupu k systémovému uspořádání péče a nastavit legislativně pravidla pro komplementární systém péče o děti do šesti let věku založený na předškolním vzdělávání organizovaném pro děti od tří let věku v gesci MŠMT a na dětských skupinách organizovaných pro děti do tří let věku v gesci MPSV.*
 - B.1.2 Legislativně upravit kompetence nepedagogických pracovníků (chův, zdravotních sester) tak, aby bylo možno flexibilně vykonávat potřebnou individuální péči u starších batolat a naplňovat tak jejich potřeby
 - B.1.3 Podporovat zřizovatele při rozšiřování kapacit MŠ v lokalitách, kde bude v následujících letech trvalý převis poptávky po umístění dětí do MŠ, tedy dětí ve věku od tří do šesti let
- **B.2 Zvyšovat podíl dětí zapojených v povinném předškolním vzdělávání.**
 - B.2.1 Systematicky vyhodnocovat implementaci povinného předškolního vzdělávání s využitím sociálně-vědního výzkumu
 - B.2.2 Doplnit na základě vyhodnocení dosavadní účinnosti povinného předškolního vzdělávání systém opatření ke zvýšení podílu dětí zapojovaných do předškolního vzdělávání se zaměřením na oblasti sociálních disparit (Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský kraj)

- B.2.3 Ve spolupráci s MPSV přijmout opatření umožňující zvýšení účasti dětí v MŠ (alespoň v posledním ročníku MŠ) zejména z oblastí sociálních disparit (Ústecký, Karlovarský, Moravskoslezský kraj) a z lokalit ohrožených sociálním vyloučením; navrhnout systém podpory a motivace rodičů, kteří své děti do předškolního vzdělávání dlouhodobě neposílají. Například:
 - školní stravování zdarma,
 - snížení či odpuštění úplaty,
 - využití sociálního pracovníka.
 - Spolupráce s obecním úřadem – podmíněnost vyplacení sociálních dávek docházkou dětí do MŠ aj.
 - B.2.4 Zvyšovat kompetence pedagogů MŠ ke vzdělávání dětí ze sociálně znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí.
- **B.3 Zkvalitňovat předškolní vzdělávání a eliminovat odklady povinné školní docházky.**
 - B.3.1 Postupně snižovat počet dětí ve třídě s ohledem na možnosti mateřských škol, a to z 28 > 24 u MŠ, které uplatňují výjimku, u ostatních MŠ postupně snižovat počet dětí ve třídě z 24 > 20 a směřovat tak k individualizovanému vzdělávacímu přístupu. Nejvyšší počet dětí mladších tří let ve třídě MŠ a jeho snižování bude postupovat v souladu s novelou č. 280/2016 Sb. uvedené vyhlášky.
 - B.3.2 Podporovat časové překrývání činnosti dvou učitelů v jedné třídě MŠ, a to v rozsahu 2,5 hodiny denně, podporovat rozšíření provozu MŠ. *Tento překryv přímé pedagogické činnosti učitelů MŠ je plně zohledněn v reformě financování regionálního školství od roku 2020. Překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů vytváří lepší podmínky k individualizaci vzdělávání včetně důrazu na průběžné formativní hodnocení každého dítěte tak, aby hodnocení průběžně podporovalo jeho další rozvoj a učení.*
 - B.3.3 Podporovat prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogů MŠ ve využívání kvalitní a průběžné pedagogické diagnostiky jako specifické formy formativního hodnocení
 - **B.4 Zasadovat se o maximální rozvoj potenciálu všech dětí včetně rozvoje jejich tvořivosti.**
 - B.4.1 Poskytovat metodickou podporu učitelům v MŠ v návaznosti na změny RVP PV
 - B.4.2 Podpora materiálního vybavení MŠ pro rozvoj vzdělávání
 - B.4.3 Podporovat prvky polytechnické výchovy a rozvoj digitálních kompetencí a prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti ve vzdělávání dětí v MŠ

6.1.2.2 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020-2024)

Cíle, směry a kritéria rozvoje předškolního vzdělávání:

- A.1 Dostupnost předškolního vzdělávání
 - A.1.1 Podporovat zřizovatele při rozšiřování kapacit MŠ v lokalitách, kde bude v následujících letech trvalý převis poptávky po umístění dětí ve věku od 3 do 6 let do MŠ

- A.1.2 Podporovat zapojení MŠ do výzvy Potravinová pomoc dětem ve vážné sociální nouzi nebo do jiných dotačních programů se stejným zaměřením
- A.2 Zvýšení kvality předškolního vzdělávání
 - A.2.1 Poskytovat metodickou podporu pracovníkům MŠ a jejich zřizovatelům
 - A.2.2 Podporovat zřizovatele ve snižování počtu dětí ve třídě s ohledem na možnosti MŠ
 - A.2.3 Zvyšovat kompetence pedagogů MŠ ke vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (včetně dětí mimořádně nadaných)
 - A.2.4 Zvyšovat kompetence pedagogů MŠ v oblasti formativního hodnocení
 - A.2.5 Podporovat zapojení MŠ do aktivit zaměřených na rozvoj potenciálu dětí, včetně rozvoje jejich tvořivosti, osvojování zásad trvale udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu
 - A.2.6 Podporovat zapojení MŠ do aktivit zaměřených na rozvoj digitálních kompetencí, prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti a využívání prvků polytechnické výchovy ve vzdělávání
 - A.2.7 Podporovat zapojení MŠ do aktivit zaměřených na profesní rozvoj pedagogů a vedoucích pracovníků
 - A.2.8 Vytvářet podmínky pro prezentaci aktivit MŠ

Regionální akční plán Pardubického kraje (RAP)

RAP Pardubického kraje zahrnuje aktivitu č. 1, která je určena pro MŠ: Podpora kvalitního systému vzdělávání - Infrastruktura pro předškolní vzdělávání.

Opatření:

3.1 Zvýšení kvality a vybavenosti veřejnými službami

4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb

6.1.2.3 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Investice do infrastruktury ve formálním, neformálním, zájmovém a dalším vzdělávání jsou obsaženy ve strategickém cíli 2 Chytrá a kreativní aglomerace, ve specifickém cíli 2.1. Podpořit odborné a inkluzivní vzdělávání v aglomeraci, opatření 2.1.1 Polytechnické vzdělávání a ICT konektivita škol a školských zařízení, podopatření:

- Infrastruktura škol a školských zařízení;
- Sdílená infrastruktura pro polytechnické a odborné vzdělávání ve formálním, neformálním, zájmovém a dalším vzdělávání;
- Klíčové kompetence žáků a studentů;
- Relevance vzdělávání pro trh práce;
- Rozvoj podmínek pro inkluzivní vzdělávání;

- Sociální integrace dětí a žáků;
- Popularizace vědy.

Strategie území správního obvodu ORP Pardubice v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu

Dokument je zpracován na období 2015 až 2024

V návrhové části definuje tyto problémové okruhy pro předškolní vzdělávání:

č. 1: Nedostatečně využívaný potenciál spolupráce subjektů ve formě „Sítě otevřených škol“

č. 2: Malá spolupráce mezi ZŠ, v rámci spolupráce mezi školami a školskými zařízeními v ORP možnost společně organizovat exkurze nebo pobytové zájezdy.

Strategie se nevěnuje problematice jednotlivých opatření, tak jak jsou stanoveny v MAP.

Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014–2025

Ve strategickém plánu rozvoje města je školství zahrnuto. Zájmovým a neformálním vzděláváním se zabývá: II. Návrhová část, pilíř 4: Veřejné služby a kvalita řízení města, kapitola 3.5 Podporovat tradiční atraktivní sportovní či kulturní akce a zájmovou činnost dětí a mládeže a kapitola 4.5 Zvyšovat kvalitu mateřských a základních škol (DDM a ZUŠ).

Pilíř 4. Veřejné služby a kvalita řízení města

- Opatření: 4.5 Zvyšovat kvalitu MŠ a ZŠ, DDM a ZUŠ

Cíl strategického plánu sice zahrnuje MŠ, ale přímo je dle okruhů činností nezmiňuje. Snad jen: 3.5 Podporovat tradiční atraktivní sportovní či kulturní akce a zájmovou činnost dětí a mládeže

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Region Kunětické hory pro programové období 2021–2027

Strategický cíl 3: Atraktivní region pro vzdělávání

Specifický cíl 3.1 Podporovat a rozvíjet školství, celoživotní vzdělávání a osvětu v regionu

- Opatření 3.1.2: Opatření se zaměřuje na vzdělávání a osvětu mimo výuku v mateřských a základních školách. Jedná se o vzdělávání a osvětu všech věkových skupin s účelem rozšířit znalosti a dovednosti obyvatelstva, podpořit vztah k regionu a k životnímu prostředí. Toto vzdělávání můžou realizovat subjekty činné ve vzdělávání a osvětě, např. spolky, dobrovolníci, univerzity třetího věku, podniky a podnikatelé. Příklady aktivit: vzdělávací a osvětové kluby, kroužky, exkurze, kurzy, semináře, workshopy, dobrovolnické či komunitní doučování, motivační programy

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Bohdanečsko 2021–2027

Strategický cíl 2: Podporovat konkurenceschopnost a rozvoj regionu

Specifický cíl 2A: Zabezpečit kvalitní podmínky pro vzdělávání

- Opatření 2A.4 – Rozvoj zájmového a celoživotního vzdělávání
 - rekonstrukce a obnova prostor pro zájmovou činnost a celoživotní vzdělávání vč. vybavení potřebným zařízením a pomůckami
 - propagace zájmové činnosti a celoživotního vzdělávání
 - podpora celoživotního vzdělávání na obcích (přednášky, kurzy, Univerzita třetího věku na obcích)
 - rozšiřování portfolia témat celoživotního vzdělávání a osvěty v obcích o aktuální témata (úspora energií, odpovědné nakládání se zdroji atp.)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014–2020 MAS Železnohorský region, z.s. (2014 – 2022)- není aktualizován

Prioritní oblast: Životní prostředí, příroda a krajina

Strategický cíl 1: Zdravé životní prostředí a rozvoj národního geoparku Železné hory

Specifický cíl 1.4: Podpora osvěty obyvatel a environmentální výchovy a vzdělávání na školách

Prioritní oblast: Kultura a celoživotní vzdělávání

Strategický cíl 4: Pestrý společenský život a kvalitní výběr a možnosti vzdělávání včetně celoživotního učení

Specifický cíl 4.1: Zkvalitňování předškolního a školního vzdělávání

Specifický cíl 4.2: Podpora celoživotního učení jako prostředku zajištění kvality života a spokojenosti obyvatel

- Opatření 4.2.1 Podpora a rozvoj nabídky celoživotního učení prostřednictvím sítě vzdělávacích institucí zahrnující širokou nabídku kroužků, rekvalifikací, seminářů a dalších vzdělávacích možností

Specifický cíl 4.3: Podpora kulturních a volnočasových aktivit

- Opatření 4.3.1 Podpora rozvoje pestrých kulturních, vzdělávacích a volnočasových aktivit včetně důrazu na sport a tělovýchovu

Specifický cíl 4.4: Podpora komunitní funkce a spolupráce škol se školami a dalšími klíčovými aktéry

- Opatření 4.4.1 Podpora mimoškolních aktivit dětí a důraz na komunitní funkce škol – využití kapacity ZŠ pro mimoškolní aktivity
- Opatření 4.4.2 Spolupráce škol a dalších klíčových aktérů – předávání zkušeností, zpětná vazba a společný postup pro zefektivnění činností

6.1.3 Popis současného stavu

Mateřské školy při velkém nasazení zvládají zvýšený zájem o docházku, která je projevem jednak populační vlny ale i velkých změn, které přináší vzdělávání dětí mladších 3 let (novela Školského zákona – „do mateřské školy jsou přijímány děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však děti od 2 let“, toto ustanovení platí do 31. 8. 2020; § 34 odst. 1) a zároveň zajištění dostatečné kapacity pro povinnou docházku všech dětí v posledním ročníku před vstupem na ZŠ. Osvědčily se v tomto směru aktivity projektů zjednodušeného financování škol - šablon, konkrétně jsou ze Šablon II realizovány především aktivity na Personální podporu MŠ (zahrnuje financování školních asistentů, školních speciálních pedagogů, sociálních pedagogů a chův) a Osobnostně sociální a profesní rozvoj pedagogů MŠ (zahrnuje vzdělávání pedagogických pracovníků MŠ, profesní rozvoj předškolních pedagogů prostřednictvím supervize / mentoringu / koučinku, sdílení zkušeností pedagogů z různých škol/školských zařízení prostřednictvím vzájemných návštěv, nové metody ve vzdělávání předškolních dětí, zapojení odborníka z praxe do vzdělávání v MŠ).

MŠ již mají zkušenosti s inkluzivním vzděláváním, které je v souvislosti s legislativními změnami realizováno od 1. 9. 2017. I to klade velké nároky na učitelky a zvyšuje se potřeba míst ve školách. Kapacitní problémy se objevují zejména v městských mateřských školách, od roku 2017 jsou Obecně závaznou vyhláškou č. 1/2017 stanoveny spádové školské obvody mateřských škol zřízených Statutárním městem Pardubice. Rodiče tak zvláště v některých lokalitách řeší problémy s umístěním dítěte ve vybrané MŠ. V místní části Pardubice-Svítkov, kde poptávka po umístění dětí výrazně převyšovala kapacitu MŠ, byla z prostředků Evropské unie v rámci Integrovaného operačního programu spolufinancována výstavba nového objektu Mateřské školy Doubek Pardubice-Svítkov a Lány na Důlku.

Dalším aspektem ovlivňujícím naplněnost mateřských škol je rostoucí počet odkladů školní docházky, což přináší komplikace i při plánování volných kapacit pro zápis do MŠ.

V rovině výuky realizují MŠ v ORP Pardubice drobné projekty např.: program Ekoškolka (zapojeny MŠ Pardubice-Polabiny, Brožíkova 450 a Mateřská škola Kytička Pardubice, Gebauerova 1691), zakládání bylinkových zahrádek, pořádání besídek a setkávání s rodiči apod.

Ředitelky MŠ zřizovaných Statutárním městem Pardubice se také pravidelně setkávají v rámci Kolegia ředitelek, jehož cílem je vzájemná výměna informací a zefektivnění spolupráce v území. Setkání probíhají pravidelně cca jednou za dva měsíce. Do programu jsou zařazována aktuální témata vztahující se k řízení mateřské školy, financování, legislativě apod. dle aktuálních potřeb.

Dále je na MŠ zřizovaných Statutárním městem Pardubice z rozpočtu města podporována logopedická péče. Cílem je včasné odhalení logopedických vad u dětí předškolního věku a zajištění následné péče pro jejich nápravu před vstupem do ZŠ. Služba je prováděna ve spolupráci s krajskou koordinátorkou pro logopedickou péči v rámci Pedagogicko-psychologické poradny v Pardubicích. Terénní pracovník postupně provádí na školkách screening řeči, navrhuje řešení na zlepšení a současně metodicky vede logopedické asistentky v mateřských školách.

Z dotazníkového šetření projektu a ze setkání realizačního týmu s ředitelkami MŠ vyplynulo, že většina MŠ nemá zkušenosti s individuálními projekty a obávají se, a vcelku oprávněně, zvýšení administrativy a nedostatku podpory ze strany MŠMT, ev. NPI ČR, kraje, obcí. Pro základní orientaci byl v rámci MAP

realizován workshop „Příprava projektového záměru“, kterého se účastnilo téměř 100 % ředitelek MŠ z Pardubic. Z ostatních obcí zájem o workshop nebyl, neboť zde pomáhají s projekty MAS.

V rámci projektů Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) se zapojila Mateřská škola Klubíčko Pardubice-Polabiny, Grusova 448 do projektu Podpora vzájemného učení pedagogů MŠ, jehož příjemcem podpory je Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Cílem projektu je vytvořit síť mateřských škol, které se stanou excelentními pracovišti věnujícími se čtenářské pregramotnosti a prostřednictvím nichž dojde k vzájemnému učení škol a pedagogů. Síť bude reprezentována Centry kolegiální podpory, dále bude podpořen vznik prostředí pro vzájemné obohacování pracovníků MŠ mezi sebou navzájem, propojena pregraduální příprava s praxí, poskytnuty příklady dobré praxe ve formě stáží a vytvořeny metodické materiály pro předškolní vzdělávání.

V předcházejícím období se MŠ zřizované Statutárním městem Pardubice zapojily do těchto projektů financovaných z Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK):

- Vzdělaná ředitelka – vzdělaný tým mateřské školy (Ředitelky a pedagogové MŠ se účastnili tuzemských a zahraničních stáží a několika odborných workshopů, jejichž cílem bylo získání a sdílení praktických zkušeností a zvýšení odborných kompetencí. Realizátor projektu: Alfa Human Service);
- Vzdělávací mozaika – komplexní rozvoj kompetencí učitelů mateřských škol (Projekt byl zaměřen na profesní rozvoj pedagogických pracovníků MŠ v oblasti kurikulární reformy. Ten byl podpořen DVPP a stážemi na jiných MŠ. DVPP bylo zaměřeno především na zvýšení kompetencí v oblasti polytechnické výchovy. Realizátor projektu: Centrum celoživotního vzdělávání Jezerka o.p.s., partner projektu: Statutární město Pardubice);
- Technické mateřské školy (DVPP zaměřené na polytechnickou výuku -výukové moduly v oblasti stavební, strojní, hudebních nástrojů, chemie a biotechnologie. Realizátor projektu: Jihočeská agentura pro inovační podnikání a partneři, partner projektu: Institut rozvoje evropských regionů, o.p.s.).

Mateřské školy na území působnosti MAS realizovaly rovněž především investiční projekty. MŠ Mikulovice realizovala v roce 2014 projekt Vybavení školky prostřednictvím Strategického plánu „Návrat ke kořenům“ LEADER MAS Železnohorský region. Dále došlo k rekonstrukcím a dovybavení škol a školních zahrad v obci Čepí, Ostřešany, Dříteč, Rohovládova Bělá. V novém období je zapotřebí zaměřit se na personální podporu škol a pomoc dětem v přestupu na základní školu.

6.1.4 Nulová varianta

Bez splnění níže uvedených „Priorit“, zejména však bez navýšení finančních prostředků, dojde k zakonzervování současného stavu a pouze velice pomalé a pozvolné změně v této oblasti. Vše pak bude na možnostech zřizovatele, tedy jak „bohatá“ je obec. Hrozí přetížení ředitelek a učitelek.

V případě, že nedojde k podpoře finanční i legislativní, nebude řádně naplňován Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, nebude možné důsledně aplikovat individuální péči ani rozvíjet

příslušné pregramotnosti, polytechnické vzdělávání a podporu kompetencí k iniciativě a kreativě dětí.

6.1.5 Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit

Z dotazníkového šetření potřeb MŠ v rámci projektu MAP OP VVV 2014 - 2020, kterého se ve správním obvodu ORP Pardubice účastnilo 51 mateřských škol, tj. 85 %, vyplynulo, že MŠ potřebují nejvíce rozvíjet následující oblasti: infrastrukturu škol, včetně rekonstrukcí a vybavení (do infrastruktury v posledních 5 letech investovalo finanční prostředky prostřednictvím fondů EU 33,3 % MŠ v ORP a do vnitřního vybavení školy pouze 13,7 % MŠ v ORP), polytechnické vzdělávání, inkluzivní/společné vzdělávání, matematickou pregramotnost, čtenářskou pregramotnost a iniciativu a kreativitu dětí.

Mezi nejvýznamnější překážky pro rozvoj daných oblastí MŠ uvedly:

- pro podporu rozvoje polytechnického vzdělávání: nedostatek financí, absenci pozice samostatného pracovníka pro rozvoj polytechnického vzdělávání a malý zájem pedagogů o tuto oblast nebo jejich strach o bezpečnost dětí;
- pro rozvoj inkluzivního/společného vzdělávání: velký počet dětí ve třídách, nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů na práci s heterogenními skupinami dětí (např. asistentů pedagoga, pedagogické i nepedagogické pracovníky) a technickou nemožnost bezbariérových úprav školy;
- pro rozvoj matematické a čtenářské pregramotnosti: nedostatek stabilní finanční podpory (nevyhovující materiálně-technické zázemí, chybějící finanční prostředky na inovace, výměnu a nákup dostatečného množství pomůcek), málo interaktivních metod a možností pro sdílení dobré praxe;
- pro podporu kompetencí k iniciativě a kreativě dětí: nedostatek finančních prostředků pro zajištění pomůcek, literatury apod., nedostupnost informačních a komunikačních technologií a chybějící příležitosti k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rozvoje iniciativy a kreativity dětí.

Výstupy z dotazníkového šetření potřeb MŠ v rámci projektu Šablony I a II (data z r. 2018) přinesly analogické výsledky. Hlavními oblastmi pro rozvoj jsou dle hodnocení aktuálního stavu na MŠ, které se zúčastnily šetření, v následujícím pořadí: podpora polytechnického vzdělávání, podpora inkluzivního/společného vzdělávání, podpora rozvoje matematické pregramotnosti, podpora rozvoje čtenářské pregramotnosti, podpora kompetencí k iniciativě a kreativě, digitální kompetence pedagogických pracovníků a sociální a občanské dovednosti a další klíčové kompetence.

6.1.6 Závěr

Před MŠ stojí velké úkoly. Jeden se týká výchovy a péče o děti do tří let, druhým je již zavedený povinný poslední ročník předškolního vzdělávání. Dalším úkolem je další vzdělávání učitelů MŠ a systematické rozvíjení kompetencí pedagogů MŠ pro podporu při začleňování dětí s potřebou podpůrných opatření, včetně začlenění problematiky vzdělávání dětí ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením a dětí s odlišným mateřským jazykem do programů připravujících pedagogy působící v předškolním vzdělávání. Dále byl identifikován úkol směřovat výukové programy MŠ více na podporu manuální zručnosti a prvky polytechnické výchovy. S narůstajícími úkoly je třeba se zaměřit na personální podporu škol a pomoc dětem v přestupu na základní školu.

Mezi pedagogickými pracovníky MŠ je velké množství motivovaných osob, které pro děti a MŠ pracují s velkým nasazením. Nápadů na projekty mají některé školy velmi zajímavé, ale panuje u všech obava z administrativní zátěže a rizik spojených s realizací projektů. Přivítaly by technickou pomoc ze strany zřizovatelů také vzhledem k tomu, že nemají doposud zkušenost s realizací projektů.

Se zpracováním žádosti o podporu nabízejí pomoc školám v oblastech své působnosti místní akční skupiny, jejichž zástupci jsou pravidelně informováni MŠMT o podmínkách připravované výzvy.

6.2 Opatření 2 Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání

6.2.1 Úvod

Gramotnost spočívá ve schopnosti žáka či studenta uplatnit získané vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty vázané na konkrétní vzdělávací obsahy při řešení nejrůznějších úloh a životních situací. Rozvíjením gramotností učitel přibližuje vzdělávání problémům a situacím reálného světa, se kterými se žák potýká či se v životě pravděpodobně bude potýkat. Cílem pro nadcházející období je proměnit způsob vzdělávání tak, aby žáci a studenti mohli maximálně dosahovat svého potenciálu a každá škola dbala na přiměřený a vyvážený rozvoj všech kompetencí a gramotností. To bude často znamenat i proměnu výukových metod a jejich vyšší individualizaci dle potřeb jednotlivých žáků a studentů, a to jak žáků s nějakým typem znevýhodnění, tak žáků a studentů nadaných. Kromě výukových metod bude potřeba přizpůsobit a proměnit i strukturu vzdělávací nabídky a zajistit vyšší míru propojení formálního a neformálního vzdělávání.

Opatření na matematickou a čtenářskou gramotnost zahrnuje dva výrazné problémy: prvním je, že děti nerozumí přečtenému textu a neradi čtou, druhým je, že neumí matematiku, která je nebaví.

6.2.2 Analýza strategických dokumentů – čtenářská gramotnost

6.2.2.1 Strategické dokumenty na národní úrovni

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023

Dokument vychází z teze, že čtenářská a matematická gramotnost je nedílnou součástí obsahu vzdělávání a musí být kladen důraz na rozvíjení těchto kompetencí dětí, žáků a studentů, a to primárně čtenářské a matematické gramotnosti, ve kterých na základě zjištění výsledků dílčích šetření, ať již mezinárodních, či domácích, dochází ke stagnaci či mírnému zhoršování. V tomto strategickém dokumentu je čtenářská gramotnost zmiňována přímo i nepřímo v následujících prioritních cílech a opatřeních:

- **C.1 Revidovat kurikulum základního vzdělávání a zvýšit kvalitu vzdělávání, zejména na 2. stupni základního vzdělávání**

V souvislosti s implementací inovovaného kurikula bude potřeba systematicky podporovat učitele efektivními programy dalšího vzdělávání s využitím individuálních projektů systémových – Podpora budování kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání a Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů.

- C.1.2 Revidovat a zjednodušit RVP ZV (a zapojit odbornou veřejnost do přípravy změn RVP), zejména v oblasti matematiky, českého jazyka a cizích jazyků, ale i přírodních věd, informatiky a polytechnického vzdělávání, včetně manuální zručnosti
- C.1.3 Začleňovat nové technologie do výuky, podporovat využívání digitální technologie s důrazem na rozvoj digitálních kompetencí, jejich propojení s rozvojem technického

myšlení, technické tvořivosti, manuální zručnosti, informatického myšlení žáků a prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti; pokusně ověřit zavádění předmětu Technika a dle výsledku ověřování jej zařazovat do ŠVP

- C.1.7 Navrhnout nástroje pro zvýšení kvality vzdělávání na 2. stupni ZŠ:
 - zřízení metodických kabinetů,
 - zvýšení ONIV na podporu výuky,
 - kvalifikování a aprobování učitelé,
 - programy profesního rozvoje pedagogů zaměřené na podporu např. individualizace ve výuce nebo implementace formativního hodnocení v každodenní praxi škol.

Ve vztahu ke čtenářské gramotnosti lze také zmínit podporu žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka, jejichž počet se stále zvyšuje. V následujícím období bude připraven a pilotně odzkoušen nástroj pro zjišťování úrovně českého jazyka u žáků s odlišným mateřským jazykem (dále jen „OMJ“) za účelem stanovení jazykové podpory. Této problematika se věnuje cíl:

- **C.4 Podporovat integraci žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka**
 - C.4.1 Nastavit a postupně realizovat jednotný systém jazykové podpory pro školy vzdělávající žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka
 - C.4.2 Připravit kurikulum češtiny jako druhého jazyka, které zajistí, že cíle a obsah jazykové přípravy pro žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka budou na všech školách jednotné

Ve vztahu k hodnocení žáků, škol a školského systému je kladen důraz na výsledky vzdělávání v profilových i neprofilových vzdělávacích oborech národního kurikula, stejně jako hodnocení úrovně dosažené žáky či studenty ve stěžejních gramotnostech (čtenářská, matematická, přírodovědná, jazyková, informační a sociální). Čtenářská gramotnost je pak i podstatnou součástí mezinárodních šetření typu PISA, která poskytují mezinárodní rámec pro srovnání výkonnosti tuzemské vzdělávací soustavy.

- **F.3 Hodnotit školy a školská zařízení optikou vzdělávacích výsledků, a to i v mezinárodním kontextu**
 - F.3.1 Provádět pravidelná zjišťování výsledků žáků a studentů na ZŠ, SŠ i VOŠ v profilových i neprofilových předmětech, vzdělávacích oblastech a vybraných gramotnostech, včetně finanční, a umožnit následný přístup k testování všem školám, které o to projeví zájem. Výsledky testování poskytovat školám spolu s komentářem k výstupům a s doplněnou metodikou pro jejich formativní využití při zkvalitňování vzdělávání

S vazbou na místní akční plánování je stanoven i cíl:

- **G.5 Zajistit společný postup na úrovni zřizovatelů, obcí s rozšířenou působností a krajů**
 - G.5.1 Podporovat další rozvoj akčních plánů vzdělávání k podpoře spolupráce škol, výměny jejich vzájemných zkušeností a vyhledávání příkladů dobré praxe, zejména v těchto oblastech: pedagogické vedení ZŠ, spolupráce s MŠ, vzdělávání žáků se SVP, podpora základních gramotností, spolupráce s rodiči apod.

Ve vztahu k profesnímu rozvoji pedagogických pracovníků je definováno opatření:

- **K.1 Podporovat a rozvíjet další vzdělávání v ČR**
 - K.1.5 Rozvoj čtenářské, matematické (včetně finanční), informační a digitální gramotnosti a podpora vzdělávání specifických cílových skupin.

6.2.2.2 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020-2024)

Dokument pro toto období nově explicitně zmiňuje čtenářskou gramotnost v cíli B.2 Zvýšení kvality základního vzdělávání, konkrétně opatření **B.2.4 Podporovat čtenářskou, matematickou a digitální gramotnost**. K jeho naplnění by mělo dojít pomocí aktivit I-KAP, nabídky dalšího vzdělávání CCV Pardubického kraje a využití vzdělávací nabídky NPI ČR.

Regionální akční plán Pardubického kraje

Regionální akční plán Pardubického kraje ve verzi aktualizované ke dni 27. 9. 2017 pouze obecně uvádí v popisu aktivit: Zvýšení kvality vzdělávání (předškolní, primární, sekundární a celoživotní) v regionu. Čtenářská gramotnost může být zahrnuta do této kapitoly.

6.2.2.3 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Do této strategie nebyla zahrnuta přímo čtenářská gramotnost, ale díky realizaci investičních záměrů škol může dojít k dopadu na její stav na školách.

Strategie území správního obvodu ORP Pardubice v oblasti předškolní výchovy a základního vzdělávání, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu

Dokument je zpracován na období 2015 až 2024. V návrhové části definuje tyto problémové okruhy:

- nedostatečně využívaný potenciál spolupráce subjektů ve formě „sítě otevřených škol“;

- malá spolupráce mezi ZŠ, v rámci spolupráce mezi školami a školskými zařízeními v ORP;
- nízká motivace zúčastněných – učitelů, ředitelů a zřizovatelů.

Strategie se nevěnuje problematice jednotlivých opatření, tak jak jsou stanoveny v MAP.

Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014–2025

Ve strategickém plánu rozvoje města je školství zahrnuto do pilíře č. 4. Veřejné služby a kvalita řízení města, kapitola 4.5. Zvyšovat kvalitu mateřských a základních škol (DDM a mládeže a ZUŠ). S ohledem na očekávaný nárůst dětí a žáků s OMJ v českém školství je nezbytné zajistit dostatečný počet míst v mateřských a základních školách tak, aby nebyly navyšovány již tak vysoké počty dětí ve třídách. Tento jev (vysoké počty dětí a žáků) nepříznivě ovlivňuje klima třídy, snižuje účinnost pedagogických opatření i procesu vzdělávání a neúměrně zatěžuje žáky i učitele). Výstavby nových MŠ a ZŠ a rozšiřování stávajících kapacit přístavbami jsou z hlediska zvyšování kvality vzdělávání jedinou správnou cestou, jak zajistit dostatečnou podporu nejen v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2021–2027 MAS Region Kunětické hory

Prioritní oblast 3: Vzdělávání

Strategický cíl 3: Rozvíjet školství a vzdělávání obyvatel regionu

Specifický cíl 3.1 Podpora školství v regionu a celoživotního vzdělávání

Opatření 3.1b: Podpora ZŠ včetně malotřídních

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Bohdanečsko 2021 –2027

Priorita 1: Spokojený region

Strategický cíl 1: Zkvalitnit podmínky pro život v obcích v regionu

Specifický cíl 1B: Zabezpečit kvalitní vzdělávání a podpořit volnočasové aktivity

Opatření 1B.1 Zkvalitnění a rozvoj vzdělávání

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014 –2020 MAS Železnohorský region, z. s. (není aktualizován)

Prioritní oblast: Kultura a celoživotní vzdělávání

Strategický cíl 4: Pestrý společenský život a kvalitní výběr a možnosti vzdělávání včetně celoživotního učení

Specifický cíl 4.1: Zkvalitňování předškolního a školního vzdělávání

6.2.3 Analýza strategických dokumentů – matematická gramotnost

6.2.3.1 Strategické dokumenty na národní úrovni

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+

Dokument zmiňuje konkrétně a izolovaně matematickou gramotnost a matematiku jen výjimečně, většinou hovoří o kompetencích obecně a o propojování disciplín.

Strategie si klade za cíl rozvíjet vzdělávací systém, který umožní žákům získat kompetence, které jsou využitelné v osobním, občanském i profesním životě.

Mění se způsoby práce s informacemi – jak je vytváříme, zpracováváme a šíříme. Proměňují se způsoby, jakými komunikujeme, jak se poznáváme a jak řešíme problémy. Roste potřeba vyznat se v informačním toku, umět získané informace analyzovat a kriticky je reflektovat.

Strategický cíl 1: Zaměřit vzdělávání více na získání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život

Strategický cíl 2: Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů

- Změny podporující individualizaci ve vzdělávání prostřednictvím revize rámcových vzdělávacích programů, které umožní diferenciovat výuku dle potřeb žáků, a zajištěním vzdělávání a mentoringu učitelů.

SL 1: Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání

1.1 Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání

- Snížení celkového objemu učiva
 - hledání cest k vnitřní motivaci žáků
 - osvojení si systematické práce s chybou
 - vytvoření podmínek umožňujících individualizaci vzdělávání ve snaze o rozvoj potenciálu všech žáků.

Aby se vytvořil časový prostor pro práci učitele, hlubší poznání, opakování a osvojení látky nebo pro individualizaci výuky, je potřeba zaměřit se na očekávané výstupy rámcových vzdělávacích programů s cílem změny struktury probíraného učiva, která povede ke snížení jeho celkového objemu.

- Modernizovaný obsah kurikula

Propojování jednotlivých disciplín z oblasti přírodních věd a matematiky a jejich uplatňování pro praktické využití rozvine kritické myšlení žáků a chápání principů podnikavosti a environmentálních problémů.

Kromě badatelské a projektové výuky je zde také možnost využívat metod kreativního učení a koncepce STEM.

- Jádrové a rozvíjející učivo

Mezi očekávanými výstupy RVP budou odlišeny takzvané jádrové výstupy, definující společné minimum pro všechny žáky, a výstupy rozvíjející, které budou podkladem pro individualizaci vzdělávání všech dle jejich předpokladů a zájmů a umožňující účinnou podporu talentovaných a nadaných žáků.

- Zavedení uzlových bodů

Očekávané výstupy RVP ZV budou definovány pro uzlové body ve 3., 5., 7. a 9. ročníku. V 5. a 9. ročníku budou výstupy závazné, ve 3. a 7. ročníku budou závazné pouze výstupy z českého jazyka a literatury, matematiky a cizího jazyka.

SL 2: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání

2.1 Omezení vnější diferenciací školství

1. Zvýšit kvalitu výuky na 2. stupni ZŠ

- zkvalitnění výuky a posílení možností individualizace výuky na 2. stupni ZŠ
- důraz na digitální vzdělávání na základních školách
- příležitosti k rozvoji a uplatnění kompetencí žáků v reálném světě

2.2 Disparity a segregace

Na základě výsledků mezinárodních i národních šetření lze konstatovat, že dosažená úroveň vzdělanosti je v ČR ovlivněna nejen socioekonomickým statusem, ale i místem bydliště (PISA, TIMMS 2015 – šetření matematického a přírodovědného vzdělávání u žáků 4. a 8. ročníku základní školy).

1. Omezovat regionální disparity v kvalitě vzdělávání

SL 3: Podpora pedagogických pracovníků

3.1 Systém komplexní profesní přípravy a podpory

1. Vytvořit kompetenční profil učitele

V návaznosti na kompetenční profil učitele bude vytvořena koncepce pregraduální přípravy pedagogických pracovníků a inovován obsah rámcových požadavků na studijní programy, jejichž absolvováním se získává odborná kvalifikace k výkonu regulovaných povolání pedagogických pracovníků.

2. Změnit koncept systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a metodické podpory

3.2 Podpora pedagogické práce škol

SL 5: Zvýšení financování a zajištění jeho stability

5.1 Zajištění financování v rámci jednotlivých strategických linií

1. Posílit financování v oblasti proměny obsahu, způsobu a hodnocení vzdělávání

Zajistit dostatečné financování kurikulární reformy a jejího fungování a současně finančně podpořit úpravu hodnocení vzdělávacích procesů a vzdělávacích výsledků na dílčích stupních vzdělávání. Zřizovatelé musí zajistit školám adekvátní technické zázemí a materiální podmínky k uskutečňování vzdělávacího programu v celé jeho komplexnosti.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023

Dokument vychází z teze, že čtenářská a matematická gramotnost je nedílnou součástí obsahu vzdělávání a musí být kladen důraz na rozvíjení těchto kompetencí dětí, žáků a studentů, a to primárně čtenářské a matematické gramotnosti, ve kterých na základě zjištění výsledků dílčích šetření, ať již mezinárodních, či domácích, dochází ke stagnaci či mírnému zhoršování. Dokument mj. uvádí, že již v předškolním vzdělávání by se školy měly zaměřit na rozvoj elementárních principů práce s informacemi s důrazem na matematické souvislosti. ZŠ by pak měla na 1. stupni nabízet kvalitní polytechnické vzdělávání (včetně rozvoje manuální zručnosti), na 2. stupni zajistit rozvoj technického myšlení, manuální zručnosti a tvořivosti a především upevnění vědomostí a dovedností s koncepčním důrazem na matematiku a polytechnické vzdělávání.

V tomto strategickém dokumentu je matematická gramotnost zmiňována přímo i nepřímo v následujících prioritních cílech a opatřeních:

- **C.1 Revidovat kurikulum základního vzdělávání a zvýšit kvalitu vzdělávání, zejména na 2. stupni základního vzdělávání**

V souvislosti s implementací inovovaného kurikula bude potřeba systematicky podporovat učitele efektivními programy dalšího vzdělávání s využitím individuálních projektů systémových – Podpora budování kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání a Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů.

- C.1.2 Revidovat a zjednodušit RVP ZV (a zapojit odbornou veřejnost do přípravy změn RVP), zejména v oblasti matematiky, českého jazyka a cizích jazyků, ale i přírodních věd, informatiky a polytechnického vzdělávání, včetně manuální zručnosti
- C.1.3 Začleňovat nové technologie do výuky, podporovat využívání digitální technologie s důrazem na rozvoj digitálních kompetencí, jejich propojení s rozvojem technického myšlení, technické tvořivosti, manuální zručnosti, informatického myšlení žáků a prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti; pokusně ověřit zavádění předmětu Technika a dle výsledku ověřování jej zařazovat do ŠVP
- C.1.5 Systematicky podporovat vzdělávací nabídkou NIDV učitele při implementaci kurikula, dokončit nové vzdělávací programy profesního rozvoje pedagogů základních škol zaměřené na podporu implementace inovovaného kurikula v oblastech matematiky, finanční gramotnosti, přírodních věd, digitální gramotnosti, českého jazyka, cizího jazyka, bezpečnostních témat a společenskovedního vzdělávání; při tvorbě vzdělávacích programů vycházet také z revidovaného RVP ZV
- C.1.7 Navrhnout nástroje pro zvýšení kvality vzdělávání na 2. stupni ZŠ:
 - zřízení metodických kabinetů,
 - zvýšení ONIV na podporu výuky,
 - kvalifikování a aprobování učitelé,
 - programy profesního rozvoje pedagogů zaměřené na podporu např. individualizace ve výuce nebo implementace formativního hodnocení v každodenní praxi škol.

Ve vztahu k hodnocení žáků, škol a školského systému je kladen důraz na výsledky vzdělávání v profilových i neprofilových vzdělávacích oborech národního kurikula, stejně jako hodnocení úrovně dosažené žáky či studenty ve stěžejních gramotnostech (čtenářská, matematická, přírodovědná, jazyková, informační a sociální). Čtenářská gramotnost je pak i podstatnou součástí mezinárodních šetření typu PISA, která poskytují mezinárodní rámec pro srovnání výkonnosti tuzemské vzdělávací soustavy.

F.3 Hodnotit školy a školská zařízení optikou vzdělávacích výsledků, a to i v mezinárodním kontextu

- F.3.1 Provádět pravidelná zjišťování výsledků žáků a studentů na ZŠ, SŠ i VOŠ v profilových i neprofilových předmětech, vzdělávacích oblastech a vybraných gramotnostech, včetně finanční, a umožnit následný přístup k testování všem školám, které o to projeví zájem. Výsledky testování poskytovat školám spolu s komentářem k výstupům a s doplněnou metodikou pro jejich formativní využití při zkvalitňování vzdělávání

S vazbou na místní akční plánování je stanoven i cíl:

- **G.5 Zajistit společný postup na úrovni zřizovatelů, obcí s rozšířenou působností a krajů**
 - G.5.1 Podporovat další rozvoj akčních plánů vzdělávání k podpoře spolupráce škol, výměny jejich vzájemných zkušeností a vyhledávání příkladů dobré praxe, zejména v těchto oblastech: pedagogické vedení ZŠ, spolupráce s MŠ, vzdělávání žáků se SVP, podpora základních gramotností, spolupráce s rodiči apod.

Ve vztahu k profesnímu rozvoji pedagogických pracovníků je definováno opatření:

- **K.1 Podporovat a rozvíjet další vzdělávání v ČR**
 - K.1.5 Rozvoj čtenářské, matematické (včetně finanční), informační a digitální gramotnosti a podpora vzdělávání specifických cílových skupin.

6.2.3.2 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020-2024)

Dokument pro toto období nově explicitně zmiňuje matematickou gramotnost v cíli B.2 Zvýšení kvality základního vzdělávání, konkrétně opatření **B.2.4 Podporovat čtenářskou, matematickou a digitální gramotnost**. K jeho naplnění by mělo dojít pomocí aktivit I-KAP, nabídky dalšího vzdělávání CCV Pardubického kraje a využití vzdělávací nabídky NPI ČR.

Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021 – 2027

Dokument má vazbu na matematickou gramotnost v následujících cílech: A. Lidské zdroje, A.1 Zlepšení znalostí a dovedností obyvatel kraje, A.1.1 Zvýšení kvality vzdělávacího procesu na všech stupních škol

Strategický cíl: Zvýšit kvalitu vzdělávacího procesu.

Zvýšení kvality výuky na všech stupních škol:

- Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání.
- Síťování pedagogických pracovníků základních a středních škol (výměna zkušeností, zvyšování jejich kompetencí).
- Rozvoj infromatického myšlení a digitálních kompetencí.
- Podpora čtenářské, matematické a digitální gramotnosti.

Modernizace učebních pomůcek a materiálně technického vybavení škol:

- Realizace projektů zřizovatelů škol na pořízení vybavení pro výuku.
- Realizace projektů zřizovatelů škol na rekonstrukce a modernizace školských budov.
- Podpora kraje/zřizovatele pro zapojení škol do projektů financovaných z EU.

Profesní rozvoj pedagogů a vedoucích pracovníků.

- Zaměření dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zejména na oborové didaktiky, efektivní formy výuky, formativní hodnocení, využívání prostředků ICT, metodu CLIL, práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (včetně podpory nadaných žáků).

A.1.2 Prohlubování spolupráce škol a zaměstnavatelů

Strategický cíl: Zajistit dostatečný počet absolventů v souladu s potřebami trhu práce.

Zvýšení popularizace výsledků vědy a výzkumu se zohledněním zacílení na socioekonomický charakter regionu (město, mikroregion, kraj):

- Budování popularizačních center vědy a výzkumu.
- Popularizační výstavy zaměřené na aktuální trendy vědy a výzkumu.
- Propagace výsledků vědy a techniky v médiích.

A.1.4 Zkvalitnění práce s nadanými dětmi, žáky a studenty

Strategický cíl: Všeestranně podpořit vyhledávání talentů a podpora dlouhodobé systematické práce s nimi.

- Rozvoj odborných kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti práce s nadanými dětmi, žáky a studenty.
- Program Podpora nadaných žáků v Pardubickém kraji (Mladý talent)
- Koordinace a metodické vedení činnosti organizátorů soutěží, odborných garantů a krajských komisí.
- Účast škol v přírodovědných a technických soutěžích
- Vzájemná spolupráce všech aktérů podílejících se na rozvoji a péči o nadané, zejména spolupráce škol a středisek volného času s využitím stávajících personálních a prostorových kapacit středisek.

Regionální akční plán Pardubického kraje

Regionální akční plán Pardubického kraje ve verzi aktualizované ke dni 27. 9. 2017 pouze obecně uvádí v popisu aktivit: Zvýšení kvality vzdělávání (předškolní, primární, sekundární a celoživotní) v regionu. Matematická gramotnost může být zahrnuta do této kapitoly.

6.2.3.3 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Matematickou gramotnost lze zahrnout do polytechnického a přírodovědně orientovaného vzdělávání:

- Nízký zájem o studium technických a přírodovědných oborů
- Využití digitálních technologií ve výuce je na nízké úrovni
- Nedostatečná infrastruktura pro odborné a praktické vyučování na školách
- Nízká relevance sekundárního/terciárního vzdělávání pro potřeby trhu práce
- Nízká spolupráce škol a zaměstnavatelů
- Nízká spolupráce škol a školských zařízení
- Rozvoj klíčových kompetencí žáků, studentů a pedagogů
- Potřeba zvýšit relevanci vzdělávání vůči požadavkům zaměstnavatelů

Strategický cíl 5 Vzdělávání

Zajistit dostupné a kvalitní počáteční vzdělávání včetně předškolního, neformálního a zájmového na celém území aglomerace.

Specifický cíl 5.2 Základní školy

V této oblasti jsou plánovány investice do zajištění dostatečných kapacit, zlepšení infrastruktury pro výuku odborných předmětů ve vazbě na přírodní vědy, polytechnické vzdělávání, schopnost práce s moderními technologiemi a cizí jazyky. Opatření je také Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 306 zaměřeno na vytváření či zkvalitňování podmínek pro kombinaci prezenční a distanční výuky – vnitřní konektivita, digitální zdroje výuky, dostatečné kompetence pedagogů pro využívání moderních ICT technologií.

Opatření 5.2.1 Vzdělávací infrastruktura a zázemí

Příklady typových aktivit:

- stavby, stavební úpravy, rozšiřování kapacit vzdělávacích zařízení a odborných učeben včetně venkovních;
- budování, rozšiřování zázemí pro pedagogické i nepedagogické pracovníky ZŠ (např. odborné kabinety);
- budování vnitřní konektivity;
- pořízení digitálních vzdělávacích nástrojů pro výuku (SW a HW ve vazbě na klíčové kompetence a kombinaci prezenční a distanční výuky);
- výstavba, modernizace, stavební úpravy včetně vybavení – knihovny, družiny, školní kluby
- a další.

Předškolní vzdělávání

Dle dostupných informací potřebují mateřské školy rozvíjet zejména následující oblasti – investice do infrastruktury včetně vybavení, navýšení stávajících kapacit a stavbu nových MŠ, polytechnické vzdělávání, inkluzivní/společné vzdělávání, matematickou a čtenářskou pregramotnost, iniciativu a kreativitu dětí.

V ostatních oblastech uvedly mateřské školy jako nejvýznamnější překážky pro rozvoj:

- polytechnické vzdělávání – nedostatek financí, absenci pozice samostatného pracovníka pro rozvoj polytechnického vzdělávání, malý zájem pedagogů o tuto oblast nebo jejich strach o bezpečnost dětí
- matematická a čtenářská pregramotnost – nevyhovující materiálně-technické zázemí, chybějící finanční prostředky na inovace, výměnu a nákup dostatečného množství pomůcek, málo interaktivních metod a možností pro sdílení dobré praxe;

Základní vzdělávání

Základní školy na území Hradecko-pardubické aglomerace mají zájem nadále investovat do zlepšení infrastruktury pro vzdělávání za účelem zvyšování kompetencí a dovedností žáků, chtějí zvyšovat zájem žáků o přírodní a technické obory, propojovat znalosti z oblasti polytechniky s každodenním životem a budoucí profesí. Kromě investic do infrastruktury je nezbytné zvyšovat také vlastní kvalitu vzdělávání na základních školách. Je potřebné, aby školy disponovaly dostatečným množstvím vzdělávacích materiálů a učitelé přírodních a technických oborů rozvíjeli své znalosti (kurzy dalšího vzdělávání, studium literatury aj.) v oblasti polytechnického vzdělávání a využívali je aktivně ve výuce, a to mj. prostřednictvím zavádění inovativních metod a forem vzdělávání.

Strategický cíl 5: Vzdělávání

Zajistit dostupné a kvalitní počáteční vzdělávání včetně předškolního, neformálního a zájmového na celém území aglomerace

Specifický cíl 5.1 Mateřské školy

5.1.3 Kvalita vzdělávání

Aktivity opatření přispějí ke zvýšení kvality vzdělávání v mateřských školách, růstu pregramotnosti dětí, k rozvoji jejich klíčových kompetencí a podpoří profesní rozvoj pedagogických pracovníků včetně kompetencí pro využívání moderních IT technologií.

Specifický cíl 5.2 Základní školy

5.2.3 Kvalita vzdělávání

Cílem opatření je prostřednictvím zavádění nových a inovativních metod, forem a obsahu vzdělávání, profesního rozvoje pedagogických pracovníků a péče o ně zvyšovat kvalitu vzdělávání na základních školách a rozvíjet klíčové kompetence žáků.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Bohdanečsko 2021–2027

Strategický cíl 2: Podporovat konkurenceschopnost a rozvoj regionu

Specifický cíl 2A – Zabezpečit kvalitní podmínky pro vzdělávání

Op 2A.2 – Rozvoj základních škol

Rozvojová potřeba: D. Školství a vzdělání/ Zkvalitnit vzdělávání a zázemí základních škol

- modernizace kmenových a odborných učeben (rekonstrukce tříd a pořízení vybavení vč. IT technologií)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Region Kunětické hory na programové období 2021-2027

Opatření 3.1.1: Podpora a rozvíjení kvality a dostupnosti školství

Rozvojová potřeba G: Podpora školství a vzdělávání

Účelem opatření je vytvořit a udržet v mateřských a základních školách takové podmínky, které zvýší kvalitu a to jak ve velkých, tak menších malotřídních školách a podpoří jejich dostupnost pro děti a žáky v regionu. Přičemž se nejedná pouze o vytvoření odpovídajícího zázemí a vybavení pro děti, žáky a pedagogy a pracovníky škol, ale i realizace inovativních řešení ve výuce a po výuce a zajištění dostatečné podpory pro pedagogy a vedení škol a podpoření komunitní funkce škol.

Strategie školství Pardubic 2030

Priorita: Individuální a motivující přístup k dětem a žákům

7. Motivační prostředí a společné vzdělávání

7.1 Motivace pro úspěšné žáky

- Zřizovatel může ve spolupráci se školami pomoci rozvoji nadaných žáků souborem různých opatření. (revize metodického vedení školy, finanční podpora rozvoje nadaných a mimořádně nadaných žáků, vzdělávací akce pro učitele pracující s nadanými žáky, motivace veřejným oceňováním úspěšných žáků).

8. Inovativní a kreativní vzdělávání

8.1 Aktuální vzdělávací možnosti

Výhodou CPD je nadstandardní technické vybavení, které není možno z finančních důvodů vlastnit na jednotlivých školách a nabízet takové studijní a experimentální projekty, které budou vhodně a hlavně zajímavě doplňovat osnovy a převádět je do praktických cvičení. CPD mají mj. za úkol podpořit u dětí

přirozený zájem o techniku a přírodu, odbourat negativní postoje k technickým předmětům, manuální práci, fyzice, matematice a chemii a lépe ukázat praktické využití multimediálních a IT technologií v každodenní praxi.

8.2 Podpora různých vzdělávacích směrů

Strategický rámec MAP rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice II

Priorita 2 Podpora čtenářské a matematické gramotnosti v základním vzdělávání

Cíl 2.1 Vytvořit systematizovanou podporu nadaných dětí a dětí s motivací – viz priorita č. 5, cíl 5.1

Cíl 2.2 Zlepšit úroveň výuky, včetně prevence školního neúspěchu, personálním posílením na školách, DDM, NNO, včetně odpovídajících odměn pomocí zajištění stabilních finančních prostředků

- bude možné získat pro výuku motivované pedagogy, asistenty pedagogů a lektory, kteří dětem zprostředkují svět matematiky a čtenářské gramotnosti.
- bude možné, aby výuka mohla probíhat v menších skupinách, aby byly efektivněji využívány nové metody s důrazem na aktivní učení žáků, např. metoda Hejného, projektové vyučování a mohly být více rozvíjeny schopnosti dětí, jako je podnikavost a iniciativa (viz opatření 4) apod. Rovněž lze podpořit tyto gramotnosti v kroužcích, klubech, DDM, NNO a na školách (viz opatření 6) a při domácí přípravě.

Cíl 2.3 Dosáhnout stabilní finanční podpory pro rozvoj vybavení matematických učeben, vytvoření a vybavení čtenářských koutků, školních knihoven, obnovu učebních pomůcek, na úhradu cest na akce mimo školu (exkurze, výstavy, tematické programy v muzeích a knihovnách), včetně zajištění speciální pedagogické péče pro žáky vyžadující podporu

6.2.4 Popis současného stavu

V oblasti matematické a čtenářské gramotnosti se v poslední době ukazují velmi palčivé nedostatky. Děti nerozumí přečtenému textu, nemají zájem o čtení. V matematice jsou problémy obdobné. Dlouhodobě děti matematika nebaví, což je velká chyba, protože rozvoj logického myšlení a úsudku je pro život základní.

Jako příklady dobré praxe lze použít projekty:

- Síťování základních škol v oblasti čtenářské gramotnosti – Základní škola Dašice, okres Pardubice, projekt OP VVV, doba realizace 1. 10. 2017 – 30. 9. 2021. Projekt si klade za cíl vybudovat síť sdílení zkušeností mezi učiteli základních škol. Tím chce dosáhnout trvalého rozvoje pedagogických kompetencí zapojených učitelů a zvýšení kvality vzdělávání ve školách. Síť škol budou fungovat okolo jednotlivých center, ve kterých budou realizována pravidelná setkávání. Rozvoj učitelů rovněž podpoří pravidelný systém vzdělávání.
- EU peníze základním školám - výzva č. 56 z OP VK „čtenářské dílny“ – zapojeno 14 ZŠ zřizovaných statutárním městem Pardubice, ZŠ a MŠ Lázně Bohdaneč, ZŠ Rohovládova Bělá.

V oblasti čtenářské gramotnosti působí Krajská knihovna v Pardubicích (např. dlouhodobý projekt na podporu čtenářské gramotnosti Lovci perel; lekce a besedy pro školy a další).

Matematická gramotnost byla podporována také Univerzitou Pardubice v projektech Brána vědění otevřená I. a II. (BRAVO I. a BRAVO II.), kdy byly realizovány workshopy matematiky pro žáky ZŠ a road show Věda a technika na školách, kdy akademičtí pracovníci se žáky ZŠ a SŠ řešili matematické problémy, geometrické hříčky, fraktály apod. Cílem bylo přiblížit žákům krásu matematiky a ukázat, kde všude se s ní mohou setkat v životě a že může být i zábavná.

6.2.5 Nulová varianta

V předchozím programovém období byly realizovány akce, které mohou být základem pro přípravu dalších projektů.

Je samozřejmě možné realizovat i jiné projekty, ale jak vyplývá i z dotazníkového šetření MŠMT na školách, bez finanční podpory nedojde k plánovanému zlepšení a oblast čtenářské gramotnosti i matematické gramotnosti a jejich rozvoj tak zůstanou nepokrytou oblastí i přes možnou snahu škol, která je v současné době jednou z priorit zájmu ředitelů, pedagogické a odborné veřejnosti.

Rovněž se diskutuje a na školách dochází k využívání matematiky podle metody Hejného, kterou většinou hodnotí pedagogové jako pro děti přitažlivou.

V oblasti čtenářské gramotnosti velkou roli sehrávají knihovny. Například Krajská knihovna v Pardubicích připravuje pro děti programy, které jim čtení přibližují zábavnou formou.

V současné době je velký trend podporovat nadané žáky, k tomu je potřeba finanční zajištění (časová dotace – půlené hodiny, vzdělávání pedagogů v oblasti práce s nadanými žáky, materiální zajištění výuky apod.). Bez financí nelze tento model uskutečnit.

Velkým ohrožením je také to, že učitelů matematiky ubývá. Starší generace odchází do důchodu a nových pedagogů z pedagogických škol přichází velmi málo. Na učitelské povolání s aprobací matematika (a rovněž fyzika) se připravuje velmi malé množství osob. A z této skupiny ještě po ukončení studia někteří nenastoupí do školství, ale najdou mnohem lépe placené místo v IT firmách apod.

6.2.6 Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit

Čtenářská a matematická gramotnost jsou v současné době rozvíjejícími se oblastmi. Školy plánují zlepšení základních znalostí a dovedností, základní práce s textem, podpory čtenářské gramotnosti v rámci školních vzdělávacích programů, využívání poznatků v praxi, sdílení dobré praxe mezi sebou i s učiteli z jiných škol, vytvoření čtenářského prostředí.

V rámci matematické gramotnosti se plánuje rozvoj kurzů dalšího vzdělávání, studium literatury a jejich využívání ve výuce, sdílení poznatků v praxi, sdílení mezi učiteli (příklady dobré praxe). Ve školách se plánuje podporovat matematické myšlení u žáků (příklady k řešení a pochopení

každodenních situací, situací spojených s budoucí profesí nebo k objasnění přírodních zákonů apod.). V rámci matematické gramotnosti se plánuje zlepšení technické vybavenosti a materiální zabezpečení, každodenní využití interaktivní tabule, komunikačních technologií. Školy budou pravidelně nakupovat aktuální literaturu a multimédia pro rozvoj matematické gramotnosti na 1. i 2. stupni.

Na základě dotazníkového šetření jsou největší překážkou pro rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti nedostatek stabilní finanční podpory (k personálnímu zajištění pedagogického dozoru koutků, volně otevřených učeben, k možnému půlení hodin, k inovaci a výměně učebních pomůcek k rozvoji gramotností), nedostatečné materiálně-technické podmínky pro rozvoj mimo školu (exkurze, výstavy, tematické programy), nízká časová dotace gramotností mimo výuku (kluby, koutky) a nezájem ze strany žáků a rodičů.

Školy v ORP (na rozdíl od Pardubického kraje a ČR) vidí jako jednu z překážek v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti nedostatečný rozvoj mentoringu na škole (malá kreativita, stereotyp vyučujících, nízká sebmotivace apod.).

Z dotazníku vyplývá, že bez finanční podpory nedojde k plánovanému zlepšení a oblast čtenářské gramotnosti i matematické gramotnosti a jejich rozvoj zůstane nepokrytou oblastí i přes možnou snahu škol, která je v současné době jednou z priorit zájmu ředitelů i zájmu pedagogické a odborné veřejnosti.

6.2.7 Závěr

Pedagogové mají možnost porovnat, jak klesá zájem dětí o četbu knih a jejich schopnost porozumět přečtenému textu, vzhledem k rostoucí konkurenci IT technologií. O změnu tohoto stavu se snaží nejen školy, ale i knihovny prostřednictvím svých akcí. Zde se otevírá možnost k různým aktivitám.

Na středních školách si pedagogové stěžují, že děti přichází stále s nižší ochotou zabývat se matematikou, nebaví je a jejich znalosti jsou velmi nízké. Některé školy zkouší nové metody výuky, např. podle Hejného. Matematika nebyla oblíbeným předmětem pro většinu žáků vždy.

Rozhodně je potřeba, aby žáci viděli, k čemu jim může být matematika dobrá. Aby byla zasazena do kontextu reálného života.

Školy mají ochotu se problémem zabývat. Vše je otázkou osobností učitelů, času a financí. V současné době začíná být velký problém se snižujícím se počtem pedagogů s aprobací matematiky a fyziky, kteří absolvují pedagogické fakulty. Tito absolventi dostávají nabídky od zaměstnavatelů mimo školství, jsou velmi žádaní a lépe finančně ohodnoceni.

6.3 Opatření 3 Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

6.3.1 Úvod

Zavádění kvalitního a inkluzivního vzdělání je společným tématem ORP MAP Pardubice pro opatření č. 1 „Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita“ a opatření č. 3 „Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem“.

S inkluzivním přístupem se v základním a předškolním vzdělávání setkáváme již od novely školského zákona z roku 2015. V současné době stále dochází ke sjednocování a nastavování podmínek k získání kvalitního vzdělání a vyrovnávání šancí všech žáků a dětí. Zároveň jsou již k dispozici příklady dobré praxe a školy mají se zaváděním inkluzivních opatření vlastní zkušenosti. K tomu, aby byly zajištěny podmínky pro rovný přístup ke vzdělávání, jsou nastavovány legislativní podmínky, které jsou průběžně upravovány. Podmínka zavádění inkluze je také součástí kritérií přijatelnosti operačních programů pro realizaci projektů jak neinvestičních, tak investičních, a proto je nutno reflektovat komplexní přístup zainteresovaných institucí při zohlednění místních podmínek při strategickém plánování aktivit na lokální úrovni.

6.3.2 Legislativa a analýza strategických dokumentů

6.3.2.1 Legislativní rámec základního a předškolního vzdělávání směrem k inkluzi v ČR

Základním legislativním dokumentem ve vzdělávání je zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon), ve kterém je specifikována podpora žáků podle § 16 jako vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných. Školský zákon postupně prochází novelizacemi. V roce 2020 vstoupil v platnost zákon č. 284/2020 Sb., zákon č. 349/2020 Sb. a zákon 403/2020. K další novelizaci došlo v roce 2021 zákonem č. 94/2021 Sb. a zákonem č. 261/2021 Sb.

Novely školského zákona přináší mimo jiné tyto změny:

Zákon č. 284/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

- Školní řád nebo vnitřní řád může omezit nebo zakázat používání mobilních telefonů nebo jiných elektronických zařízení dětmi, žáky nebo studenty, s výjimkou jejich používání v nezbytném rozsahu ze zdravotních důvodů;

- nově mohou zřizovat přípravnou třídu i zřizovatelé soukromých škol (registrovaná církev, náboženská společnost, právnická nebo fyzická osoba);
- jsou upraveny podmínky, kdy žák cizinec přestává být žákem školy;
- jsou aktualizovány podmínky skládání maturitních zkoušek;
- je upraven rozsah další přímé pedagogické činnosti financovaný ze státního rozpočtu.

Zákon č. 349/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

- Zákon stanoví pravidla při omezení osobní přítomnosti dětí, žáků a studentů ve školách (distanční výuka): zejména povinnosti školy při poskytování výuky distančním způsobem, rozsah takto poskytovaného vzdělávání, povinnosti žáků a případný odlišný způsob nebo podmínky přijímání ke vzdělávání nebo ukončování vzdělávání.

Zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů. (část šestá)

- Tento zákon řeší poskytnutí dalších finančních prostředků ze státního rozpočtu na výdaje spojené s činností škol a školských zařízení nezbytné k naplnění krizového opatření vlády vyhlášeného podle krizového zákona nebo mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví podle zvláštního zákona.

Kromě zákonů vstoupilo v platnost také několik vyhlášek, které dále upravují provádění školského zákona:

- Vyhláška č. 211/2020 Sb., o hodnocení výsledků vzdělávání žáků ve druhém pololetí školního roku 2019/2020;
- Vyhláška č. 232/2020 Sb., o přijímacím řízení, maturitní zkoušce a závěrečné zkoušce ve školním roce 2019/2020 s vyznačenými částmi, které jsou odlišné od běžných postupů, a doplněnými komentáři, v čem je hlavní rozdíl;
- Vyhláška č. 233/2020 Sb., o některých zvláštních pravidlech pro vzdělávání v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii koronaviru SARS CoV-2.

Kromě opatření v souvislosti s pandemií onemocnění SARS CoV ovlivnilo legislativu i celkovou situaci ve školství také propuknutí válečného konfliktu na území Ukrajiny a následný příliv uprchlíků, mezi nimiž byly také děti ve školním věku. V platnost vstoupily zákony č. 65, 66 a 67 z roku 2022, které na tuto situaci reagovaly. Možnosti vzdělávání ukrajinských dětí na českých školách se dále průběžně přizpůsobují aktuální situaci za aktivní spolupráce mnoha státních i nestátních institucí a samotných škol.

6.3.2.2 Strategické dokumenty na národní úrovni

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+

Strategie 2030+ je klíčový dokument pro rozvoj vzdělávací soustavy České republiky v dekádě 2020 – 2030+. Obsahuje dva strategické cíle. Tím prvním je zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Druhým cílem je snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

Je stanoveno 5 strategických linií:

- Strategická linie 1: Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání;
- Strategická linie 2: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání;
- Strategická linie 3: Podpora pedagogických pracovníků;
- Strategická linie 4: Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce;
- Strategická linie 5: Zvýšení financování a zajištění jeho stability.

Prvním implementačním obdobím jsou roky 2020 – 2023.

Strategická linie 2 se věnuje zajištění výuky ve srovnatelné kvalitě ve všech školách. Dokument se věnuje nerovnostem zejména v základním školství a předčasné selektivitě, která má pak dále dopad na střední a vysoké školství. Cílem je snížit regionální rozdíly a socioekonomické bariéry a tím omezit segregační tendence ve školství. Důraz je kladen na vyšší metodickou i finanční podporu škol a školských poradenských zařízení i na meziresortní spolupráci.

Rámcový vzdělávací program

Rámcový vzdělávací program (dále RVP) definuje základní okruhy pro výuku všech předmětů na školách a povinností škol je vytvořit vlastní vzdělávací programy, tzv. školní vzdělávací programy. Školní vzdělávací programy mají být definovány tak, aby splňovaly základní požadavky učiva a reagovaly na potřeby dětí s ohledem na různorodost kolektivu na škole. V rámci implementace dokumentu Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ budou probíhat revize RVP tak, aby směřovaly k naplňování jejich strategických cílů. Byl ustanoven expertní panel, který identifikoval dílčí vodítka pro revizi RVP. Tvorba samotného RVP bude provedena do konce roku 2023, příprava implementace v roce 2024 a start implementace revidovaného RVP na školách byl stanoven na září 2024.

Inkluzivní vzdělávání v OP VVV a „Akce KLIMA“

Inkluze a akce KLIMA jsou průřezovým tématem pro prioritní osu 3 – Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. Prioritní osa 3 je postavena na základní tezi, že klíčovými články kvality škol jsou motivovaní a kompetentní učitelé a ředitelé.

Systémový přístup pro mateřské a základní školy je také nazýván tzv. akcí KLIMA (K – Kultura učení, L – Leadership, I – Inkluze, M – Mentoring, A – Aktivizující formy učení). Cílem akce KLIMA je rozvíjet ve školách motivující kulturu zaměřenou na maximální úspěch pro každého žáka a každého učitele a na

trvalý pedagogický rozvoj celé školy. Cílovou skupinou jsou učitelé, KLIMA podporuje efektivní formy vzájemného sdílení zkušeností mezi pedagogy a zajišťuje podporu pedagogickým lídrům.

6.3.2.3 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)

Dle tohoto dokumentu nejčastějším podpůrným opatřením při vzdělávání dětí a žáků se SVP, které ŠPZ ve spolupráci se školami volila, byla personální podpora formou asistenta pedagoga. Školy za účelem podpory společného vzdělávání využívaly vzdělávací programy prostřednictvím šablon.

V rámci péče o žáky postižené poruchou autistického spektra byla krajem ustanovena multidisciplinární pracovní skupina orientovaná výlučně na klienty s autismem. Při Základní škole a Praktické škole SVÍTÁNÍ, o.p.s. byl ustanoven krajský koordinátor pro autismus. K posílení služeb v oblasti péče o děti a žáky s narušenou komunikační schopností sloužila pozice krajského koordinátora logopedických služeb v rámci speciálně pedagogického centra při Speciální mateřské škole a základní škole Polička.

V souvislosti s nabytím platnosti vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, se postupně navýšil počet dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, přiznaných podpůrných opatření a převažující stupeň podpory. Roste počet dětí a žáků, kterým byla na základě vyšetření školskými poradenskými zařízeními diagnostikována zdravotní postižení podle § 16 odst. 9 školského zákona, a to také z důvodu přesnější diagnostiky. Současně se zvýšil počet dětí a žáků se zdravotním postižením vzdělávajících se v běžných třídách škol a ve školských zařízeních. Snížil se počet těchto dětí a žáků ve speciálních třídách. K 1. 9. 2018 zřizoval Pardubický kraj 12 speciálních škol a 1 školu při zdravotnickém zařízení, obce 2 školy a 1 privátní sektor. Naplněnost speciálních škol je průběžně sledována a na významný pokles žáků kraj reaguje snižováním počtu těchto škol (slučováním).

Záměrem Pardubického kraje je v oblasti vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (bez žáků nadaných) dosáhnout následujících cílů:

- E. 1 Rovný přístup dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ke vzdělávání
 - E.1. 1 Rozvíjet školní poradenská pracoviště vytvářením pozic školních sociálních pedagogů
 - E.1. 2 Vytvořit Koncepti inkluzivního vzdělávání Pk
 - E.1. 3 Rozvíjet systém péče o žáky s poruchami autistického spektra
 - E.1. 4 Rozvíjet systém logopedické péče
 - E.1. 5 Poskytovat metodickou podporu pracovníkům škol v oblasti vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
 - E.1. 6 Podporovat vybavení škol kompenzačními a rehabilitačními pomůckami
 - E.1. 7 Zajistit bezbariérový přístup a možnost pohybu tělesně postižených žáků ve školách zřizovaných Pk
 - E.1. 8 Zajistit dostatečnou nabídku vzdělávacích programů k rozšiřování kvalifikace pedagogů v oblasti speciální pedagogiky

- E.1. 9 Zkvalitnit činnost asistentů pedagoga zabezpečením jejich metodického vedení a nabídkou kurzů a dalších vzdělávacích programů
- E.1. 10 Vytvořit mobilní centrum pro podporu inkluze (mobilní tým odborníků)
- E.1. 11 Vytvářet podmínky pro prezentaci aktivit v oblasti vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

K naplňování těchto cílů mají sloužit zejména činnosti pracovní skupiny pro osoby s PAS, spolupráce s krajským metodikem pro autismus a s neziskovým sektorem, spolupráce s krajským metodikem logopedické péče a s NPI ČR, organizování porad a seminářů, Školský portál Pk, aktivity I-KAP, nabídka dalšího vzdělávání CCV Pk, využití vzdělávací nabídky NPI ČR.

Do tohoto opatření se řadí i vzdělávání dětí a žáků nadaných (a mimořádně nadaných). Dle krajských statistik ve školním roce 2021/2022 navštěvovalo mateřskou školu 1 nadané dítě. V základních školách se vzdělávalo 69 nadaných žáků, z toho 27 mimořádně nadaných. Důvodem nízkého počtu dětí a žáků s identifikovaným nadáním může být nejednotný přístup k jejich vyhledávání a vykazování. Dokument uvádí, že „Vyhledávání nadaných žáků probíhá zejména prostřednictvím soutěží...“ a zároveň uznává nedostatek, že soutěže jsou až na výjimky určeny žákům od 2. stupně ZŠ. Jako součást programu podpory nadaných žáků oceňuje Pardubický kraj úspěchy žáků, kteří se umístili na 1. až 3. místě v celostátním nebo mezinárodním kole soutěží a přehlídek, a udílení cen Mladý talent Pardubického kraje ve 2 kategoriích – pro žáky ZŠ a žáky SŠ.

Záměrem Pardubického kraje je v oblasti vzdělávání dětí a žáků nadaných dosáhnout následujících cílů:

- F.1 Rozvoj potenciálu nadaných dětí, žáků a studentů
 - F.1.1 Zvyšovat kompetence pedagogů v oblasti práce s nadanými a mimořádně nadanými dětmi, žáky a studenty (identifikace, rozvoj a uplatnění nadání)
 - F.1.2 Podporovat výukové aktivity vázané na profilaci žáka, podnícení zájmu (vnitřní motivaci), cílit na rozvoj tvořivosti a zručnosti, upevnění vědomostí a dovedností, rozvoj klíčových kompetencí (např. Aktivity projektu Smart akcelérátor Pk II)
 - F.1.3 Podporovat spolupráci školských zařízení pro zájmové vzdělávání v oblasti vytváření příležitostí pro práci s nadanými
 - F.1.4 Vytvářet podmínky pro sjednocení postupů v oblasti identifikace nadání a v doporučování vhodných podpůrných opatření
 - F.1.5 Pokračovat v programu Podpora nadaných žáků v Pardubickém kraji
 - F.1.6 Zajistit kvalitní systém řízení, koordinace a organizace soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání na všech úrovních
 - F.1.7 Poskytovat metodickou pomoc pracovníkům škol v oblasti práce s nadanými dětmi, žáky a studenty
 - F.1.8 Vytvářet podmínky pro prezentaci aktivit v oblasti práce s nadanými
 - F.1.9 Vést talentované žáky k zájmu o studium technických a přírodovědných oborů, inovační a kreativní činnosti a posilovat jejich regionální identitu

Školská inkluzivní koncepce Pardubického kraje

Doba platnosti ŠIKK byla plánována na roky 2020-2021, dle dostupných informací zatím nebude dokument aktualizován. Dokument ve své návrhové, strategické a implementační části specifikuje následující priority a cíle:

• **Priorita 1: Podpora školních poradenských pracovišť**

1.1 Podpora školních poradenských pracovišť

- Rozšiřování školních poradenských pracovišť (ŠPP) o školního psychologa, školní speciálního pedagoga, sociálního pedagoga, včetně asistenta pedagoga. Facilitace jejich spolupráce s pedagogickými pracovníky.
- Využití potřeby škol o rozšiřování ŠPP a stabilizovat školy v tomto směru v dlouhodobém, nikoliv jen krátkodobém horizontu (Šablony).
- Podporovat školy v možnostech personálního zajištění odborných pracovníků ŠPP v rozšířené formě (např. formou databáze odborných pracovníků, skládání úvazků pro sdíleného školního psychologa, školního speciálního pedagoga na více školách).

1.2 Vznik a realizace Mobilního centra pro podporu inkluze (MCPI)

- Vytvoření multidisciplinárního „mobilního týmu“ odborníků (psycholog, speciální pedagog, sociální pedagog/sociální pracovník, výchovný poradce, kariérový poradce, metodik prevence, asistent pedagoga, pedagogičtí pracovníci – s klíčovou zkušeností v práci s konkrétním typem žáka se SVP a nadáním).
- Předávání zkušeností a zejména akutní intervence ve smyslu konzultační podpory ŠPP a pedagogům přímo na místě (ve škole) dle jejich specifických potřeb.
- Vytvoření a distribuce databáze příkladů dobré praxe.

1.3 Vzdělávání odborných pracovníků školních a školských poradenských pracovišť

- Podporovat kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání. Vzdělávat vedení škol v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání. Zlepšit přípravu pedagogů v oblasti inkluze – chybí provázanost studia a reálná praxe, metody, formy a způsoby práce v rámci aprobační bez zaměření na speciální pedagogiku. Iniciovat vznik podpůrných skupin pedagogických pracovníků ohrožených vyhořením. Zvyšovat odbornou kvalifikaci asistentů pedagoga (zejména na ZŠ), včetně vzdělávání zaměřeného na specifické potřeby žáků (ve vazbě na poruchy učení, poruchy chování, PAS apod.) a vytvoření platformy pro sdílení zkušeností asistentů pedagoga.

1.4 Podpora spolupráce ŠPP a ŠPZ

- Zajistit personální zabezpečení ŠPZ na adekvátní úrovni (odpovídající nárůstu počtu činností ŠPZ s žáky vyžadujícími podporu), jež umožní včasnou diagnostiku žáků, respektive omezení významného počtu ještě nediodagnostikovaných žáků a dostatečnou metodickou podporu ŠPP. Metodická podpora škol při práci se žáky v 1. stupni podpůrných opatření.

- **Priorita 2: Podpora nadaných a mimořádně nadaných žáků**

2.1 Podpořit diagnostiku/ identifikaci nadaných a mimořádně nadaných

- Podpora PP pro práci s nadanými žáky. Včasná identifikace nadaných na škole (včetně pedagogické diagnostiky) a následně včasné diagnostiky ŠPZ.
- Zvýšení míry i úrovně diagnostiky nadání – umožnit využívání podpůrných opatření pro nadané žáky, komunikace s MŠMT.

2.2 Rozvíjet formy práce s nadanými a mimořádně nadanými

- Zajistit dostatek finančních a personálních zdrojů na MŠ, ZŠ i SŠ pro realizaci podpory nadaných a mimořádně nadaných, u kterých tomu nedostatek uvedených zdrojů brání. Zejména poskytnutí možnosti účasti na zpracování specifických úkolů, projektů. Obohacování vzdělávacího obsahu formou individualizace výuky a dělené výuky – viz analytická část.

2.3 Podpora spolupráce škol a podpora mimoškolních aktivit při rozvoji nadání

- Spolupráce týmů napříč MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ, ŠPZ, školských zařízení, NIDV, zájmových a dalších organizací při rozvoji nadání. Vytváření příležitosti pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných – „inkubátor“ nadaných, kluby pro nadané apod., samostatně i ve spolupráci s ostatními subjekty.

- **Priorita 3: Podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami**

3.1 Podpora žáků se SVP

- Podpora pedagogické diagnostiky (zejm. na ZŠ a SŠ) – identifikace potřeb žáků v pedagogickém procesu, podpora žáků v 1. stupni podpůrných opatření.
- Snižovat počet nediodagnostikovaných žáků se SVP, u nichž je kvalifikovaný předpoklad, že mají nárok na podpůrná opatření druhého a vyššího stupně, zejména u dětí a žáků se SPU a SPCH, s psychickými problémy a na ně vázanými poruchami chování a jinými zdravotními obtížemi.

3.2 Vzdělávání pedagogických pracovníků

- Zajistit prakticky orientované další vzdělávání pedagogů ve specifických oblastech, zejména v těch nejvíce potřebných jako: práce se žáky s 1. stupněm podpůrných opatření, práce s konkrétními SVP (např. práce s žáky s PAS), pedagogická diagnostika, spolupráce s asistentem pedagoga, posílení spolupráce s výchovnými poradci, využití strategie individualizace a diferenciací prostřednictvím vhodných metod a organizačních forem atd. Přenos zkušeností ze škol, které s tímto typem žáků již pracují, příklady dobré praxe.

3.3 Prevence předčasných odchodů

- Zjišťování a práce s klimatem ve třídě.
- Práce s demotivovanými žáky a žáky s rizikovým chováním a podpora ostatních žáků.
- Podpora kariérového a sociálně pedagogického poradenství s cílem zamezit předčasným odchodům v důsledku nevhodné volby oboru vzdělání nebo v důsledku nepříznivých životních podmínek.

- Podpora žáků ohrožených školním neúspěchem.
- Podpora výuky češtiny pro děti/žáky s OMJ, podpora tlumočnicků, adaptačních koordinátorů (včetně informační podpory školám v této oblasti).

3.4 Podpůrné aktivity pro žáky s psychickými problémy

- Zajistit podpůrné programy a podpůrné skupiny, včetně pobytových forem pro žáky s psychickými problémy s cílem zamezit dalšímu sociálně-psychologickému propadu žáků, včetně předčasných odchodů a zlepšit klima ve třídě.

3.5 Podpora bezbariérovosti

- Podpořit bezbariérovost ve všech směrech. Odstraňování fyzických bariér jako podpora žáků zejména se zdravotním postižením (pohybovým a smyslovým). Odstraňování psychologických bariér mezi všemi žáky navzájem – intaktními, se SVP i nadanými.

• **Priorita 4: Další aktivity vedoucí k podpoře inkluze**

4.1 Monitorování činnosti

- Sběr a vyhodnocení dat
- Monitorovat doporučení k úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání na SŠ.
- Sledovat procento přijatých žáků odcházejících ze ZŠ na osmiletá a šestiletá gymnázia.
- Monitorovat stav potřeb žáků vyžadujících zdravotnickou službu po dobu jejich pobytu ve škole nebo školském zařízení.
- Šetření k ověření a vyhodnocení specifikace dopadů ŠIKK.
- Navázat spolupráci s lékařskou komorou při řešení problematiky zdravotní způsobilosti žáků pro zvolení obor vzdělání.

4.2 Mezirezortní spolupráce

- Navázat mezirezortní spolupráci v oblasti prevence a podpory zdraví a sociálního statusu.

4.3 Metodická a administrativní podpora škol

- Personální posílení administrativních pozic.

Regionální akční plán Pardubického kraje

V RAP Pk je zahrnuta sociální integrace dětí a žáků, což se týká právě ZŠ, MŠ, ZUŠ, DDM a dalšího volnočasového vzdělávání.

Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2019 - 2021

Cílem tohoto dokumentu je ovlivnit významné oblasti života osob se zdravotním postižením, ve kterých má Pardubický kraj reálnou možnost přispět k řešení problémů definovaných v tomto dokumentu.

Největší důraz je kladen na otázky osvěty, přístupnosti staveb, dopravy a informací, dostupnosti vzdělávání, zdraví a zdravotní péče, zaměstnávání osob se zdravotním postižením a dostupnosti volnočasových aktivit a sociální péče.

Ve školách Pardubického kraje, v nichž jsou vzdělávání žáci a studenti s potřebou bezbariérového přístupu, jsou postupně odstraňovány architektonické bariéry. Žádoucí je zpřístupňování nejen školních budov, ale i jídelen, tělocvičen či internátů. Totéž platí i o budovách, ve kterých se provozuje tzv. neformální vzdělávání, jako jsou umělecké školy nebo domy dětí a mládeže, pozornost bude zaměřena také na oblast celoživotního vzdělávání osob se zdravotním postižením.

Základním dlouhodobým cílem krajského plánu je zvýšení schopnosti vzdělávacího systému vytvářet podmínky pro úspěšné uplatnění žáků a studentů se zdravotním postižením ve společnosti. Čtvrtá kapitola plánu je věnována právě oblasti vzdělávání a školství. Jsou stanoveny 2 základní cíle a k nim jsou vypracována jednotlivá opatření směřující k jejich naplnění.

Cíl 4.1

Zajistit přístupnost vzdělání žákům a studentům se zdravotním postižením prioritně v hlavním vzdělávacím proudu.

Opatření 4.1.1

Poskytovat podporu pro inkluzivní vzdělávání žáků v základních a středních školách, a snižovat tak riziko předčasných odchodů ze vzdělávání.

Opatření 4.1.2

Využívat nabídek a spolupráci subjektů, které podporují společné vzdělávání (Národní ústav pro vzdělávání, školská poradenská zařízení, vzdělávací organizace, sociální služby, služby pro zajištění podpory absolventa se SVP při hledání pracovního uplatnění).

Opatření 4.1.3

Podporovat profesní kompetence asistentů pedagoga s ohledem na druh zdravotního postižení žáka a specifikaci nároků na asistenční práci s konkrétním druhem zdravotního postižení (zejména s poruchou autistického spektra či vývojovými poruchami chování aj.)

Opatření 4.1.4

V návaznosti na Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením podporovat souběžné působení dvou pedagogických pracovníků ve třídách, v nichž jsou vzdělávání žáci se zdravotním postižením, a to i v případech tříd a škol tzv. hlavního vzdělávacího proudu.

Opatření 4.1.5

Žáky se speciálními vzdělávacími potřebami začleňovat do již existujících organizací zájmového a neformálního vzdělávání (např. akce školní družiny, zájmové aktivity, prázdninové programy, aj.)

Opatření 4.1.6

Cíleně rozvíjet sociální dovednosti žáků a pedagogických pracovníků škol a školských zařízení v oblasti komunikace a soužití s osobami se zdravotním postižením prostřednictvím zážitkových seminářů a aktivit primární prevence.

Cíl 4.2

Podporovat rozvoj školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť ve školách hlavního vzdělávacího proudu v Pardubickém kraji.

Opatření 4.2.1

Formou seminářů zabezpečit profesionální růst pedagogických pracovníků, školních psychologů a školních speciálních pedagogů tak, aby uměli pracovat s dětmi s potřebou podpůrných opatření a rozuměli konceptu společného vzdělávání.

Opatření 4.2.2

Průběžně vybavovat školská poradenská zařízení v Pardubickém kraji kvalitními pomůckami a moderními diagnostickými nástroji, vč. proškolení k jejich použití.

6.3.2.4 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Strategie ITI se nezabývá přímo inkluzí, ale její realizací dojde ke zlepšení prostředí na mnoha školách, což umožní lepší podmínky pro inkluzivní vzdělávání. Strategie dbá na pozitivní dopad na princip rovných příležitostí.

Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014 - 2025

Strategický plán je rozdělen do pěti pilířů. První čtyři pilíře se váží ke klíčovým rozvojovým oblastem města Pardubice. Poslední pilíř je navázán na aktivity spojené s novým programovým obdobím 2014 až 2020 a nástroji umožňujícími řešit intervence do celé Hradecko-pardubické aglomerace. Jedná se o následující pilíře: 1. Životní prostředí, územní rozvoj a energetika, 2. Doprava a mobilita, 3. Ekonomika a život ve městě, 4. Veřejné služby a kvalita řízení města a 5. Integrované projekty a EU fondy. Podpora vzdělávání spadá do specifického cíle č. 4.5 Zvyšovat kvalitu mateřských a základních škol (domů dětí a mládeže a základních uměleckých škol). 24. 1. 2018 schválilo Zastupitelstvo města Pardubic aktualizaci Strategického plánu města Pardubic a vize byla doplněna o směřování města ke 120 tis. obyvatel.

Specifické cíle:

- pokračovat v realizaci konkursů na ředitele příspěvkových organizací;
- aktivně a motivačně působit na vedení příspěvkových organizací ve školství k zapojování se do EU projektů a čerpání finančních prostředků;
- vytvořit dlouhodobé plány pro koncepční rozvoj technického stavu objektů, školních hřišť a zahrad, a zároveň připravit optimalizační opatření pro efektivní a hospodárné využití sítě škol pro jiné možnosti využití budov vzhledem k demografickému vývoji, udržení projektu školních psychologů na ZŠ, kteří napomáhají svými aktivitami zlepšit školní klima a vytvořit ideální podmínky pro vzdělávání žáků a práci pedagogických pracovníků.

Pro oblast pilíře č. 4 jsou důležité investiční úpravy škol a školských zařízení a prioritou je udržení projektu školních psychologů na ZŠ.

6.3.3 Popis současného stavu

V roce 2019 schválilo Zastupitelstvo města Pardubic Strategii školství Pardubic 2030, která je nástrojem k rozpracování a následné realizaci specifických cílů Strategického plánu rozvoje města v oblasti školství. Vedle toho Odbor školství, kultury a sportu Magistrátu města Pardubic pravidelně informuje Zastupitelstvo města Pardubic o stavu kapacit škol. Strategie školství Pardubic 2030 je rozdělena do tří priorit. 1. Zřizovatel jako garant funkčnosti systému, 2. Rozvoj kompetencí a motivace zaměstnanců, 3. Individuální a motivující přístup k dětem a žákům. Priority jsou rozpracovány do devíti opatření s konkrétními aktivitami, které se naplňují prostřednictvím akčního plánu na každý kalendářní rok. Akční plán se provazuje s přípravou rozpočtu města.

Přehled realizovaných projektů:

<https://www.pardubickeskolstvi.cz/strategie>

ZŠ z oblastí, ve kterých působí MAS, chtějí rozvíjet vztahy s místními a regionálními školami různých úrovní, vytvářet systém podpory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (rozšířit vybavení kompenzačními/speciálními pomůckami, využít služeb asistenta pedagoga), připravit žáky na bezproblémový přechod do dalšího stupně vzdělávání, zajistit individuální doučování, podporu nadaných žáků a využít výzvy IROP a OP JAK.

6.3.4 Nulová varianta

Bez splnění výše uvedených priorit, zejména však navýšení finančních prostředků, dojde v lepším případě k zakonzervování současného stavu a i pouze velice pomalé a pozvolné změně v této oblasti. V horším případě se situace na školách stane naprosto neodpovídající potřebám žáků.

6.3.5 Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit

Do dotazníkového šetření potřeb MŠ a ZŠ v rámci projektu MAP OP VVV se zapojilo celkem 37 ZŠ (97 %) a 51 MŠ (85 %) na území ORP Pardubice.

Priority dle dotazníkového šetření:

- Vytváření podmínek ze strany vedení školy pro podporu inkluzivního vzdělávání (odborná, materiální podpora, DVPP);
Opatření: navýšení finančních prostředků na materiální vybavení (částečně bude saturováno novým systémem financování za pomoci podpůrných opatření, navýšení finančních prostředků na DVPP, zapojení do grantů, výzev);
- Přijetí všech dětí do vzdělávání na konkrétní škole bez rozdílů (sociálně znevýhodnění, cizinci, SVP);

Opatření: utvoření podmínek – materiálních, ale především „lidských“. Vzdělávání pedagogů (asistent pedagoga, tlumočnick);

- Zabezpečení podmínek ze strany školy pro navazování kontaktů mezi školami (společné diskuze, sdílení příkladů dobré praxe);

Opatření: neformální setkávání mezi školami (pedagogové i nepedagogové), zapojení do projektů, příklady dobré praxe.

Překážky v oblasti inkluzivního vzdělávání dle dotazníkového šetření:

- Nedostatečné finanční zajištění (asistent pedagoga, nepedagogičtí pracovníci);
Opatření: navýšení finančních prostředků, příp. využití jiných zdrojů (granty, neziskové organizace);
- Tlaky na školu ze strany státu na rychlé zavedení inkluzivních opatření ve škole;
Opatření: systémové řešení (nyní, po schválení změny školského zákona – nereálné). Proto je v současných podmínkách nutné motivování pedagogů ze strany vedení školy, vzdělávání pedagogů;
- Velký počet dětí ve třídách;
Opatření: navýšení finančních prostředků, změny financování a z toho vyplývající nárůst pedagogických pracovníků;
- Nedostatek finančních prostředků na mimoškolní vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
Opatření: navýšení finančních prostředků pro tuto oblast, částečně bude možno saturovat využíváním podpůrných opatření jako formy doporučení ze Školních poradenských zařízení (ŠPZ).

6.3.6 Závěr

Výzvou pro školská a mimoškolní zařízení na území ORP Pardubice je vytvořit ucelený koncepční přístup pro kvalitní a inkluzivní předškolní a základní vzdělávání. Jsou sdíleny již realizované projekty škol jako příklady dobré praxe, je navazována spolupráce s ostatními školami a neformálními poskytovateli vzdělávání.

V uplynulém období celkovou situaci výrazně zkomplikovala pandemie SARS CoV a s ní spojené výzvy zejména v distančním vzdělávání. Bohužel v některých oblastech došlo k ještě většímu nárůstu nerovností, například u socioekonomicky znevýhodněných rodin. Všechny složky vzdělávacího systému se snažily pružně a efektivně reagovat a poskytovat účinnou podporu tam, kde hrozilo prohloubení znevýhodnění některých žáků. Byly vytvářeny podmínky pro to, aby pandemie a pandemická opatření nezapříčinila školní selhání žáků. Bohužel v některých případech situaci ovlivnil například přístup rodičů a jejich nedostatečná spolupráce a podpora dětí v nejisté a neustále se měnící situaci, která byla náročná pro všechny zúčastněné.

V neposlední řadě situaci ve školství výrazně ovlivnil příchod velkého množství žáků různého věku z Ukrajiny v důsledku válečného konfliktu. Jejich začlenění do vzdělávacího systému je náročné zejména vzhledem k jejich vysokému počtu, kdy se musí řešit jak kapacity škol, tak pomoc při jejich

integraci a jazykovém vzdělání tak, aby se mohli co nejdříve zapojit o běžné výuky. Na pomoci těmto žákům se velmi intenzivně podílí všechny složky vzdělávacího systému, nestátní organizace a další. Je průběžně upravována legislativa, je poskytována metodická podpora na mnoha úrovních. Bohužel otázkou zůstává, jak moc fakt, že byly všechny složky vzdělávacího systému postaveny v tak krátkém čase před tak náročné výzvy, způsobí, že ostatní úkoly momentálně ustoupí do pozadí.

6.4 Opatření 4 Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků

6.4.1 Úvod

Podnikavost je schopnost vidět příležitost a dovednost tuto příležitost využít. Obecně lze říci, že podnikavost je souborem kompetencí a vlastností zahrnujícím tvořivost, invenci a schopnost realizovat své nápady. Jde o schopnost převádět myšlenky do praxe, zavádět inovace, nést rizika, dosahovat stanovených cílů. Tyto schopnosti jsou důležité v každodenním životě. Podnikavost je předpokladem pro úspěch v podnikání, ale i v uplatnění se na trhu práce.

S tím je spojen i jiný přístup k výuce, který je velmi náročný na přípravu učitele, kterému zabírá mnoho času. Rovněž vlastní výuka je pro pedagoga mnohem náročnější. Stále není mnoho učitelů, kteří jsou ochotní se do tohoto způsobu výuky zapojit. Do podpory podnikavosti žáků lze započítat i soutěže, přehlídky apod.

6.4.2 Analýza strategických dokumentů

6.4.2.1 Strategické dokumenty na národní úrovni

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Část C: Pojetí a cíle vzdělávání

- Kap. 3 - Pojetí a cíle základního vzdělávání, 3.2 – mj.: Podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů, rozvíjet schopnost, spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých, pomáhat poznávat a rozvíjet schopnosti žáků v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.
- Kap. 4 – Klíčové kompetence. Kompetence pracovní: Žák se orientuje v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení.
- Kap. 5.9 – Člověk a svět práce. Vzdělávání je založeno na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků. Mj.: Žáci chápou práci a pracovní činnosti jako příležitost k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Vazba na toto opatření je zmíněna v činnostních a občanských kompetencích ve smyslu, že dítě ukončující předškolní vzdělávání chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky.

Akční plán rozvoje lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace a genderové rovnosti ve VaVal v ČR 2018-2020 (MŠMT) – není aktualizace

Cíl: 1.1 Zvýšení míry iniciace a stimulace dětí a mládeže ke kreativitě, kritickému myšlení a schopnostem, resp. dovednostem při práci a využívání možností moderních a nově vznikajících technologií

Opatření:

1.1.1 Zahrnutí aktivního přístupu v oblasti iniciace a stimulace dětí a mládeže ke kreativitě, kritickému myšlení a schopnostem, resp. dovednostem při práci a využívání možností moderních a nově vznikajících technologií jakožto kritéria pro hodnocení mateřských, základních a středních škol

1.1.2 Zohlednění aktivit iniciace a stimulace dětí a mládeže ke kreativitě, kritickému myšlení a schopnostem, resp. dovednostem při práci a využívání možností moderních a nově vznikajících technologií a aktivit spočívajících v zatraktivnění vědecké kariéry jakožto hodnotícího kritéria v rámci Kariérního řádu učitele

1.1.3 Ustavení aktivity spočívající v podpoře zapojení do iniciativy Noc vědců a vědkyň

1.1.4 Zohlednění účasti výzkumných pracovníků/pracovnic na aktivitách vedoucích k iniciaci a stimulaci dětí a mládeže ke kreativitě, kritickému myšlení a schopnostem, resp. dovednostem při práci a využívání možností moderních a nově vznikajících technologií jakožto kritéria pro jejich interní (kariérní) hodnocení v rámci výzkumných organizací

1.1.5 Posílení spolupráce výzkumných organizací s mateřskými, základními a středními školami a dále i zařízeními zabývajícími se mimoškolními aktivitami dětí a mládeže na aktivitách vedoucích k iniciaci a stimulaci dětí a mládeže ke kreativitě, kritickému myšlení a schopnostem, resp. dovednostem při práci a využívání možností moderních a nově vznikajících technologií

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023

Dokument zmiňuje vazbu na toto opatření:

- v obecné rovině deklarací, že „Dalšími kompetencemi, na které by měla být zaměřena pozornost, jsou vícejazyčnost a kreativita v souladu s budoucími trendy vývoje společnosti a obsahu vzdělávání.“
- ve vazbě na trh práce: „Klíčovou roli bude hrát kvalitní vzdělávací systém a celoživotní učení. Důraz má být kladen na osvojování kognitivních dovedností, jako je např. systémové a kritické myšlení či využívání informačních systémů. Dále roste význam kreativního myšlení a inovativnosti. Nadále bude nutné rozvíjet přenositelné dovednosti, které umožňují flexibilitu a snadnou adaptaci na měnící se sociální, ekonomické a environmentální podmínky.“
- v oblasti předškolního vzdělávání pak přímo ve strategickém cíli: Zasadovat se o maximální rozvoj potenciálu všech dětí včetně rozvoje jejich tvořivosti.

Inovační strategie České republiky 2019–2030

Cíle:

- změna systému polytechnického vzdělávání: důraz na kreativitu, badatelské přístupy, technickou představitost, logické a kritické myšlení, řešení problémů, vyhodnocování informací, projektově zaměřenou výuku založenou na znalostním základu přírodních věd a matematiky.

Nástroje:

- posílení pregraduální přípravy učitelů s akcentem na využívání nových technologií jako didaktických nástrojů,
- zavedení koncepční podpory inovačního potenciálu žáků a studentů,
- zvyšování digitálních kompetencí učitelů podle Standardu digitálních kompetencí učitele.

6.4.2.2 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Regionální inovační strategie Pardubického kraje (aktualizace 2019)

Dokument má vazbu na toto opatření v následujících specifických cílech:

- A.1.1 Zvýšení popularizace výsledků vědy a výzkumu
 - Budování popularizačních center
 - Popularizační výstavy
 - Propagace výsledků vědy a techniky v médiích
- A.1.2 Zvýšení popularizace vzdělávacích oborů v souladu s potřebami praxe
 - Volnočasové kroužky
 - Letní tábory, příměstské tábory
 - Exkurze ve firmách
 - Akce typu Technohrátky
 - Podpora kariérového poradenství
 - Podpora spolupráce škol a firem
 - Podpora účastí firem a škol na veletrzích propagujících studijní obory
- A.2.1 Zvýšení kvality výuky na všech stupních škol
 - Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli
 - Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020-2024)

V oblasti předškolního a analogicky základního vzdělávání se k tomuto opatření vztahují opatření:

- A.2.5 Podporovat zapojení MŠ do aktivit zaměřených na rozvoj potenciálu dětí, včetně rozvoje jejich tvořivosti, osvojování zásad trvale udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu
- B.2.5 Podporovat zapojení ZŠ do aktivit zaměřených na rozvoj potenciálu žáků, včetně rozvoje jejich tvořivosti, osvojování zásad trvale udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu

K jejich realizaci by měly sloužit především programy EU a další mezinárodní programy, a další vzdělávání pedagogických pracovníků.

6.4.2.3 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Toto téma je zde zmíněno spíše okrajově a to formou modernizace (vč. vybavení) zařízení vzdělávací infrastruktury pro zájmové a neformální vzdělávání jako podpora rozvoje podnikavosti.

Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014–2025

II. Návrhová část, pilíř 4: Veřejné služby a kvalita řízení města, kapitola 4.5. Zvyšovat kvalitu mateřských a základních škol (DDM a ZUŠ): *Vytvářet podmínky pro podporu podnikání a zaměstnanosti se dotýká opatření Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a mládeže.*

6.4.3 Popis současného stavu

V dotazníkovém šetření potřeb MŠ a ZŠ v rámci projektu MAP OP VVV dosáhl aktuální stav v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě na území ORP ve všech kritériích na mírně nižší hodnocení než je průměr v celé ČR. V rámci socioekonomické analýzy, která je součástí Strategie integrované územní investice Hradecko-pardubické aglomerace a která pokrývá mj. celé území ORP Pardubice, byly identifikovány zásadní problémy, z nichž jedním je nízký zájem o studium technických a přírodovědných oborů. Je nutné si uvědomit, že ke změně postojů žáků ke studiu přírodovědných a technických oborů nedojde, pokud ve školách nebude soustavně rozvíjena jejich zvědavost, kreativita, iniciativa a podnikavost. Dalším ve Strategii ITI detekovaným problémem je malé propojení škol s podnikatelským sektorem.

Jako hrozba pro celou aglomeraci byl identifikován pokračující nesoulad mezi potřebami trhu práce a kvalitou absolventů škol. A kvalitou se v této souvislosti myslí schopnost absolventů uplatnit se na trhu práce bez dalšího náročného zaškolování, které má v mnoha případech charakter rekvalifikací. Trh

práce postrádá nejenom vzdělané, ale současně i iniciativní a kreativní mladé lidi, kteří mají podnikatelské uvažování, což není podmínka pouze pro ty, kteří začnou podnikat.

Výhodou území ORP Pardubice je skutečnost, že ve sledované oblasti působí vedle řady velkých podniků, které jsou dominantními zaměstnavateli, i významný podíl drobných podnikatelů. V celém Pardubickém kraji bylo ve 4. čtvrtletí 2021 evidováno celkem 176 675 živnostenských oprávnění na 521 435 obyvatel (338,82 na 1000 obyvatel). To jasně napovídá, že v území existuje prostředí vhodné pro další rozvoj podnikání na všech úrovních. Této skutečnosti je nutno využít.

Školy si uvědomují potřebu propojení se zaměstnavateli a podnikatelským sektorem. Jeho nedostatečnost jako problém vnímá více než 50 % škol (dle šetření potřeb MŠ a ZŠ v rámci projektu MAP OP VVV). Vzhledem k tomu, že i podnikatelský sektor volá po spolupráci se školami, je zjevné, že problém spočívá v komunikaci popř. nedostatečném finančním zajištění.

V plánu je (1) rozvoj **znalostí** pedagogů (tedy učitelů ZŠ i pedagogů volného času) v oblasti podpory kreativity a (2) jejich **využití** v přímé pedagogické práci. Cílem je zavést systém do výchovy rozvíjející prvky iniciativy a kreativity žáků a vytvořit ve školách prostředí podporující rozvoj fantazie, iniciativy a podnikatelského ducha.

Např. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014–2020 MAS Železnohorský region, z. s. v této souvislosti zmiňuje i negativní trend projevující se nejen v regionu, ale i v celé ČR, a to, že chybějí žáci, kteří by vystudovali v technických oborech, což vede k nedostatku technických profesí na trhu práce. Proto je žádoucí spolupráce firem/zaměstnavatelů se školami. Stáže, praxe ve firmách a osvěta zaměstnavatelů ve školách pro zatraktivnění technických oborů, pro „nalákání“ žáků pro studium technických oborů je nezbytná.

V řešeném území jsou již k dispozici příklady dobré praxe:

- Projekt z OP VK „Učíme se podnikat, učíme se samostatnosti“ – pro žáky 1.-3. ročníků SŠ a 8.-9. tříd ZŠ v Pardubickém kraji, realizovala Koalice nevládek Pardubicka, z. s. (KONEP) v letech 2013-2014
- „Studentské mini podniky - Severovýchod“ – jako partner zapojena ZŠ Prodloužená Pardubice, výzva č. 54 z OP VK, realizováno v letech 2014-2015
- Vzdělávací volnočasové centrum Technecium – Talent centrum Průmyslu 4.0 – pilotní provoz od srpna 2019, centrum zaměřující se na vyhledávání a rozvoj talentu v technice, přírodních vědách a kreativních oborech. Akcentuje práci s novými technologiemi a rozvoj kompetencí pro 21. století, propojení s praxí, příprava na svět práce 2030+. Centrum organizuje Otevřené dílny, kurzy, dlouhodobé tvůrčí a badatelské projekty pro žáky ZŠ a SŠ, Technologickou dílnu pro Kutily 4.0, DIY projekty, pravidelné exkurze do vývojových laboratoří a dílen, stáže, spolupráci s odborníky z praxe. Realizátorem je Uskupení TESLA, z. s. s generální partnerem JHV-Engineering s.r.o.
- Statutární město Pardubice připravuje projekt Centrálních polytechnických dílen I a II (Sféra), které by měly být špičkově vybaveným vzdělávacím a volnočasovým centrem. Realizovat by se zde měla mj. moderní bloková výuka pro děti a žáky mateřských i základních škol. Za pomoci didaktických programů v návaznosti na rámcový vzdělávací program a školní vzdělávací program mají spojovat znalosti ze všech vyučovaných předmětů a činností tak, aby docházelo u žáků k propojování školní teorie se skutečnou praxí a každodenním životem.

- P-PINK, z. ú.: Pardubický podnikatelský inkubátor poskytuje pomoc i prostor začínajícím podnikatelům, ale také unikátním projektům s národním i mezinárodním přesahem. Jeho vznik iniciovala Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje, na provozu se společně podílí město Pardubice a Pardubický kraj.
- V Pardubicích také sídlí regionální kancelář agentury CzechInvest, která naplňuje klíčovou úlohu v oblasti podpory podnikání a investic v její komplexní podobě. Mimo to nabízí aktivity s přesahem do oblasti vzdělávání ve vazbě na potřeby trhu práce a podnikatelské sféry (konference, semináře apod.); pro města a obce pak např. vydává zpravodaj o podnikání a investicích.
- DELTA – Střední škola informatiky a ekonomie, s.r.o. připravuje pro základní školy projekty z oblasti STEM (Science, Technology, Engineering and Math), podporu výuky programování na ZŠ pro zájemce i celé třídy, kroužky programování pro žáky ZŠ, DVPP pro pedagogy ZŠ a další aktivity.

6.4.4 Nulová varianta

Podpora iniciativy a kreativity žáků bude nadále rozvíjena způsobem, který se v současnosti uplatňuje s různou mírou úspěšnosti na školách v ORP Pardubice. Žákům ZŠ bude nadále poskytováno zejména teoretické vzdělávání odtržené od praktického života. Jejich samostatné myšlení nebude nacházet patřičnou odezvu.

Pokud v nejbližší době nedojde ke změně systému spolupráce škol s trhem práce, resp. podnikatelským sektorem, budou školy dál vzdělávat své žáky na základě vlastních zkušeností, avšak bez vazby na nároky, které kladou zaměstnavatelé na své zaměstnance a trh práce na absolventy škol. Žáci tak budou připraveni o důležité poznatky, které mohou být významnou motivací, která rozhodne o jejich dalším profesním životě.

Výsledek: Na jedné straně budou absolventi ZŠ vstupovat do další etapy svého života, aniž by poznali své schopnosti, svou míru vynalézavosti a samostatnosti, což s vysokou mírou pravděpodobnosti ovlivní jejich rozhodování o dalším studiu; na straně druhé se nezlepší situace týkající se obtížné uplatnitelnosti některých absolventů škol na trhu práce. V konečném důsledku se tato situace projeví na HDP, a to nejenom Pardubického kraje.

6.4.5 Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit

Z výsledků dotazníkového šetření potřeb MŠ A ZŠ v rámci projektu MAP OP VVV v jednotlivých ORP vyplynulo, že školy spadající do správního obvodu ORP Pardubice mají za to, že (1) podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě žáků je uspokojivá a (2) že nejvýznamnějšími překážkami v oblasti podpory kompetencí k iniciativě a kreativitě je:

- v případě MŠ:

- nedostatek finančních prostředků pro zajištění pomůcek, literatury apod. pro rozvoj iniciativy a kreativity
- nedostupnost informačních a komunikačních technologií pro rozvoj iniciativy a kreativity.
- v případě ZŠ:
 - nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku
 - nedostatečné kompetence pedagogických pracovníků k rozvoji podnikavosti, iniciativy a kreativity u žáků
 - malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami

Ze šetření také vyplynulo, že téměř ¼ škol hodlají podporovat klíčové kompetence vedoucí k rozvoji kreativity podle RVP a že cca 70 % učitelů má zájem rozvíjet své znalosti v oblasti podpory kreativity s tím, že nově získané znalosti budou následně využívat ve své pedagogické práci. Téměř stejné procento učitelů má zájem o příklady dobré praxe a o možnost vzájemného předávání zkušeností. Z výsledků tedy vyplývá, že nezájem pedagogů o další vzdělávání nepatří k překážkám rozvoje iniciativy, kreativity a podnikatelského myšlení žáků.

6.4.6 Závěr

Z dotazníkového šetření projektu, osobních setkání s řediteli ZŠ a workshopu, který byl realizován pro pedagogy se zájmem o rozvoj iniciativy, kreativity a podnikavosti žáků základních škol, vyplynuly tyto závěry:

- Potřeba získání podnikatelského minima v rámci výuky na ZŠ je až druhotnou. Zásadní je rozvoj tvořivosti, iniciativy a podnikatelského myšlení.
- Ve školách chybí kvalitní a moderní pracovní pomůcky k rozvoji iniciativy, kreativity a podnikatelského myšlení žáků (vybavení dílen apod.).
- Zacílit vzdělávání pedagogů v oblasti rozvoje iniciativy, kreativity a samostatnosti žáků respektující specifika jednotlivých vzdělávacích předmětů.
- Téma ochrany duševního vlastnictví nabývá na důležitosti. Chybí orientace pedagogů v této problematice. Je nutné jejich proškolení. Respekt k duševnímu vlastnictví jiných a schopnost s ním nakládat je neodmyslitelnou součástí rozvoje podnikatelského myšlení žáků.
- Vzdělávací modul typu „Fiktivní firmy“ je vhodné téma využitelné v rámci volnočasových aktivit realizovaných na školách.
- Inovace ve vzdělávání jako každé inovace nemusí vždy skončit úspěchem, přesto je důležité se o ně pokoušet. Informace o charakteru soft inovací jsou na školách minimální. Prospělo by školení pro pedagogy. MŠMT by mělo vyhlásit projekt na podporu inovací s tím, že bude respektovat jejich rizikovost.
- Žáci potřebují poznat praxi v konkrétním, avšak inspirativním prostředí (výzkumné ústavy, drobné výrobní provozovny i prostředí velkých podniků).

6.5 Opatření 5 Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání a environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

6.5.1 Polytechnické vzdělávání

6.5.1.1 Úvod

Školský zákon se ve své aktuální podobě polytechnickým vzděláváním nezabývá. Důležitost tohoto vzdělávání ilustruje skutečnost, že MŠMT v roce 2015 vyhlásilo dotační program Podpora polytechnické výchovy v mateřských a základních školách (investice 42 milionů korun), a to v souvislosti s vyhlášením roku 2015 Rokem technického vzdělávání. V rámci navazujících projektů je stále nutné rozvíjet a získávat nová data a potřebné informace k udržitelnosti celého systému. Aktualizace dat ke konci roku 2022 reaguje na nové skutečnosti, které vyplývají ze zkušeností získaných především během pandemie koronaviru, vrcholící mezi lety 2020–2021 a z opatření, která bylo nutné v souvislosti s dodržováním karanténních nařízení zavést do výuky na všech úrovních vzdělávání v ČR.

6.5.1.2 Analýza strategických dokumentů

6.5.1.2.1 Strategické dokumenty na národní úrovni

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+

Polytechnické vzdělávání je zde popsáno velmi stručně a to pod přírodovědnými obory.

Pro jednotlivé vzdělávací oblasti a průřezová témata na různých stupních formálního vzdělávání je nezbytné propojování jednotlivých disciplín z oblastí přírodních věd a matematiky a jejich uplatňování pro praktické využití.

Opatření č. 2 Revize RVP ZV

Klíčová aktivita 2.2 Inovace struktury a obsahu RVP ZV

Obsah RVP ZV bude inovován v klíčových kompetencích, s prioritním zaměřením na tyto zásadní oblasti: mateřský a cizí jazyk, matematika a přírodní vědy (STEM) a využití digitálních technologií. Průřezová témata budou aktualizována s ohledem na celospolečenský vývoj a vhodně integrována do vzdělávacích oborů a očekávaných výstupů.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023

V oblasti předškolního vzdělávání se k tomuto opatření vztahuje cíl a na něj navazující opatření:

- **B.4 Zasadovat se o maximální rozvoj potenciálu všech dětí včetně rozvoje jejich tvořivosti**
 - B.4.1 Poskytovat metodickou podporu učitelům v MŠ v návaznosti na změny RVP PV
 - B.4.2 Podpora materiálního vybavení MŠ pro rozvoj vzdělávání

- B.4.3 Podporovat prvky polytechnické výchovy a rozvoj digitálních kompetencí a prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti ve vzdělávání dětí v MŠ

V oblasti základního vzdělávání se k tomuto opatření vztahuje cíl a na něj navazující opatření:

- **C.1 Revidovat kurikulum základního vzdělávání a zvýšit kvalitu vzdělávání, zejména na 2. stupni základního vzdělávání**
 - C.1.2 Revidovat a zjednodušit RVP ZV (a zapojit odbornou veřejnost do přípravy změn RVP), zejména v oblasti matematiky, českého jazyka a cizích jazyků, ale i přírodních věd, informatiky a polytechnického vzdělávání, včetně manuální zručnosti
 - C.1.3 Začleňovat nové technologie do výuky, podporovat využívání digitální technologie s důrazem na rozvoj digitálních kompetencí, jejich propojení s rozvojem technického myšlení, technické tvořivosti, manuální zručnosti, informatického myšlení žáků a prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti; pokusně ověřit zavádění předmětu Technika a dle výsledku ověřování jej zařazovat do ŠVP
 - C.1.5 Systematicky podporovat vzdělávací nabídkou NIDV učitele při implementaci kurikula, dokončit nové vzdělávací programy profesního rozvoje pedagogů základních škol zaměřené na podporu implementace inovovaného kurikula v oblastech matematiky, finanční gramotnosti, přírodních věd, digitální gramotnosti, českého jazyka, cizího jazyka, bezpečnostních témat a společenskovedního vzdělávání; při tvorbě vzdělávacích programů vycházet také z revidovaného RVP ZV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Konkrétně není polytechnické vzdělávání zmiňováno, ale v obecné rovině lze vazbu na toto opatření spatřovat v položení základů pro budoucí vzdělávání: *„Dobré a dostatečné základy klíčových kompetencí položené v předškolním věku mohou být podstatným příslibem dalšího příznivého rozvoje a vzdělávání dítěte, nedostatečné základy naopak brzdou, která dítě na počátku jeho životní a vzdělávací cesty může znevýhodňovat.“* Polytechnické vzdělávání je také obsaženo ve vzdělávacích cílech a nabídce:

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Polytechnické vzdělávání se prolíná různými vzdělávacími oblastmi jak na 1. tak 2. stupni, především pak:

- vzdělávací oblast Člověk a příroda, která navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně základního vzdělávání. Vzdělávací obory vzdělávací oblasti Člověk a příroda, jimiž jsou Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis, svým činnostním a badatelským charakterem výuky umožňují žákům hlouběji porozumět zákonitostem přírodních procesů, a tím si uvědomovat i užitečnost přírodovědných poznatků a jejich aplikací v praktickém životě. Jedná se především o rozvíjení dovednosti soustavně, objektivně a spolehlivě pozorovat, experimentovat a měřit, vytvářet a ověřovat hypotézy o podstatě pozorovaných přírodních jevů, analyzovat výsledky tohoto ověřování a vyvozovat z nich závěry.
- vzdělávací oblast Člověk a svět práce
 - 1. stupeň: PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM; KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI
 - 2. stupeň: PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY; DESIGN A KONSTRUOVÁNÍ;
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU

Inovační strategie České republiky 2019 - 2030

Oblast polytechnické výuky je dlouhodobě podceňována. Chybí propracovaný systém STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics), který představuje jednu z klíčových kompetencí v rámci nového pojetí kurikula od úrovně mateřských škol, přes základní, až po středoškolské vzdělávání. Na základních školách je zřetelná absence povinného předmětu zaměřeného na techniku (rozvoj technického myšlení, prakticky aplikovatelných dovedností, jemné motoriky a technické tvořivosti) s vazbou na nové technologie, přičemž dále stagnuje nejen vzdělávání učitelů v daných oblastech, ale také zapojení odborníků z praxe do výuky

Cíle:

- změna systému polytechnického vzdělávání: důraz na kreativitu, badatelské přístupy, technickou představitost, logické a kritické myšlení, řešení problémů, vyhodnocování informací, projektově zaměřenou výuku založenou na znalostním základu přírodních věd a matematiky,
- základní vzdělávání: na úrovni rámcových vzdělávacích programů (RVP) začlenění vzdělávací oblasti „Člověk a technika“ s cílem realizace povinného předmětu „Technika“ na 2. stupni ZŠ, dle existující podkladové studie k revizím RVP; na úrovni 1. stupně ZŠ implementace učiva o technice do relativně samostatné vzdělávací oblasti a současně implementace technické dovednosti průřezově do všech relevantních předmětů.

Nástroje:

- revize RVP pro ZŠ (aplikace konceptu pracovní skupiny NÚV – Technika) a implementace oblasti „Člověk a technika“ s předmětem „Technika“ a implementace nových technologií do ostatních relevantních předmětů v rámci RVP,
- posílení pregraduální přípravy učitelů s akcentem na využívání nových technologií jako didaktických nástrojů,
- zavedení koncepční podpory inovačního potenciálu žáků a studentů,
- zvyšování digitálních kompetencí učitelů podle Standardu digitálních kompetencí učitele.

6.5.1.2.2 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)

Dokument se rozvoji polytechnického vzdělávání přímo věnuje v opatření:

- **B.2.2 Podporovat polytechnické vzdělávání a rozvoj manuální zručnost žáků.** Přispět k jeho naplnění by měly aktivity jako Projekt TECHNOhrátky, spolupráce SŠ a ZŠ v rámci aktivit I-KAP (zájmové kroužky a projektové dny pro žáky ZŠ v dílnách a laboratořích SŠ).

Dále má vazbu na toto téma i opatření

- **B.2.6 Podporovat zapojení ZŠ do aktivit zaměřených na rozvoj digitálních kompetencí, prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti a využívání prvků polytechnické výchovy ve vzdělávání,** k jehož realizaci by měly sloužit především programy EU a další mezinárodní programy a vzdělávání pedagogických pracovníků.

Regionální inovační strategie Pardubického kraje (aktualizace 2019)

Dokument má vazbu na polytechnické vzdělávání v těchto specifických cílech:

- A.1.1. Zvýšení popularizace výsledků vědy a výzkumu
 - Budování popularizačních center
 - Popularizační výstavy
 - Propagace výsledků vědy a techniky v médiích
- A.1.2. Zvýšení popularizace vzdělávacích oborů v souladu s potřebami praxe
- A.2.1. Zvýšení kvality výuky na všech stupních škol
 - Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli
 - Podpora polytechnického vzdělávání
- A.2.2. Zvýšení kvality vybavení a materiálně technického zabezpečení výuky škol
 - Dotační programy na pořízení vybavení pro výuku.
- A.2.3. Zkvalitnění práce s nadanými dětmi, žáky a studenty
 - Účast škol v přírodovědných a technických soutěžích a čerpání dotace z rozvojového programu MŠMT Excellence středních škol
- A.2.5. Zvýšení kvality vzdělávání pedagogických pracovníků

Regionální akční plán Pardubického kraje

V RAP Pk je uvedeno obecně „Zvýšení kvality vzdělávání v regionu“, a to ve všech úrovních. Jedná se o podporu sítě středisek volného času, organizaci soutěží, přehlídek v zájmovém vzdělávání. Realizovat ucelený systém péče o nadané a talentované jedince.

6.5.1.2.3 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Strategie území investice Hradecko-pardubické aglomerace 2021+ se zabývá tímto tématem zde:

Strategický cíl 5 Vzdělávání

Specifický cíl 5.2 Základní školy

Rozvoj základního školství na území Hradecko-pardubické aglomerace klade důraz na zajištění dostupnosti základního vzdělávání (zejména v lokalitách s intenzivní bytovou výstavbou či kladným migračním přírůstkem, kde je kapacita nedostatečná nebo zcela chybí), vytváření a zlepšování podmínek pro výuku, která bude odpovídat moderním trendům a požadavkům na vzdělávání a umožní rozvíjet klíčové kompetence žáků. V této oblasti jsou plánovány investice do zajištění dostatečných kapacit, zlepšení infrastruktury pro výuku odborných předmětů ve vazbě na přírodní vědy, polytechnické vzdělávání, schopnost práce s moderními technologiemi a cizí jazyky. Opatření je také Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 306 zaměřeno na vytváření či zkvalitňování podmínek pro kombinaci prezenční a distanční výuky – vnitřní konektivita, digitální zdroje výuky, dostatečné kompetence pedagogů pro využívání moderních ICT technologií. Kromě investic do infrastruktury je potřeba zvyšovat vlastní kvalitu vzdělávání. Pro rozvoj znalostí a dovedností žáků potřebují školy disponovat dostatečným množstvím kvalitních vzdělávacích materiálů a využívat moderní metody výuky.

Opatření 5.2.1 Vzdělávací infrastruktura a zázemí

Opatření se zaměřuje na investiční aktivity směřující k zajištění dostatečných kapacit, stavebním úpravám ve vnitřních i venkovních odborných prostorech a na pořízení vybavení na základních školách ve vazbě na rozvoj klíčových odborných kompetencí včetně posilování vnitřní konektivity škol. Cílem opatření je také prostřednictvím stavebních úprav vnitřního i venkovního zázemí zaměřených na zlepšení prostředí a zkvalitnění služeb na školách posílit komunitní roli základních škol.

Příklady typových aktivit:

- stavby, stavební úpravy, rozšiřování kapacit vzdělávacích zařízení a odborných učeben včetně venkovních;
- budování, rozšiřování zázemí pro pedagogické i nepedagogické pracovníky ZŠ (např. odborné kabinety);
- budování vnitřní konektivity;
- pořízení digitálních vzdělávacích nástrojů pro výuku (SW a HW ve vazbě na klíčové kompetence a kombinaci prezenční a distanční výuky);
- výstavba, modernizace, stavební úpravy včetně vybavení – knihovny, družiny, školní kluby

Integrované řešení pro programové období 2021+ je pokračováním, resp. rozšířením aglomeračního projektu ITI 2014–2020. Za opěrný bod lze opět označit Centrální polytechnické dílny (CPD) v areálu Winternitzových automatických mlýnů, které budou dokončeny a otevřeny pro veřejnost v roce 2023. Zde se jedná především o pokračující podporu zájmového a neformálního vzdělávání, spolupráce se základními a středními školami financovanými z ITI 2014–2020, resp. využívání vzdělávacích programů nabízených v CPD také základními, popř. mateřskými školami saturovanými z ITI 2021+

Strategický cíl 2 Chytrá a kreativní aglomerace

Tento cíl má posílit **konkurenceschopnost aglomerace zajištěním kvalitních lidských zdrojů**. Vzdělávací instituce by měly rozvíjet potenciál, nadání a kompetence každého jedince pro celoživotní učení, které je kontinuálním procesem zahrnujícím jak přípravu na povolání, tak vzdělávání po vstupu na trh práce v aglomeraci. Podchycení klíčových kompetencí s důrazem na polytechnické vzdělávání a IT dovednosti na základních a středních školách je jedním z faktorů uplatnitelnosti absolventů a pomůže zmírnit nesoulad mezi požadavky firem v aglomeraci a výstupy vzdělávací soustavy.

Specifický cíl 2.1 Podpořit odborné a inkluzivní vzdělávání v aglomeraci

Cílem Hradecko-pardubické aglomerace v oblasti primárního/sekundárního školství a zájmového/neformálního vzdělávání je zaměřit se především na rozvoj polytechnického vzdělávání s důrazem na sdílené kapacity (infrastrukturní i lidské) a vzájemnou spolupráci mezi školami a školskými zařízeními. Pomocí zlepšení materiálních podmínek a rozvoje kompetencí pedagogických pracovníků (schopnost individualizovaného přístupu, využívání ICT technologií ve výuce) dojde ke **zvýšení zájmu o polytechnické obory** s cílem zlepšit kvalitu absolventů a sladit tak více nabídku a poptávku na trhu práce v aglomeraci. Důraz bude kladen na rozvoj příznivého prostředí pro vnímání perspektivnosti technických a přírodovědných oborů žáky/studenty a jejich rodiči, především ve formě **aktivit popularizujících vědu a její pokrok a také spolupráce se zaměstnavateli**. Dosažení cílového stavu přispěje k **řešení těchto problémů a potřeb** identifikovaných v předchozích analýzách:

- Nízký zájem o studium technických a přírodovědných oborů;
- Využití digitálních technologií ve výuce je na nízké úrovni;
- Nedostatečná infrastruktura pro odborné a praktické vyučování na školách;
- Nízká relevance sekundárního/terciárního vzdělávání pro potřeby trhu práce;
- Nízká spolupráce škol a zaměstnavatelů;
- Nízká spolupráce škol a školských zařízení;
- Rozvoj klíčových kompetencí žáků, studentů a pedagogů;
- Potřeba zvýšit relevanci vzdělávání vůči požadavkům zaměstnavatelů.

Opatření 2.1.1 Polytechnické vzdělávání a ICT konektivita škol a školských zařízení

Rozvoj primárního a sekundárního školství a zájmového/neformálního vzdělávání Hradecko-pardubické aglomerace s důrazem na polytechnické vzdělávání je zacílen především na stavební úpravy, stavby, pořízení vybavení pro zajištění rozvoje žáků v odborných i přenositelných klíčových kompetencích s důrazem na využívání cizích jazyků při výuce odborných předmětů, technické/řemeslné obory a přírodní vědy a schopnost práce s digitálními technologiemi. Podpůrnou

roli hrají projekty popularizace vědy s cílovou skupinou škol a školských zařízení a aktivity založené na vzájemné spolupráci škol se zaměstnavateli.

Opatření 2.1.1 se řešeným tématem zabývá v následujících podopatřeních:

- stavby, stavební úpravy a pořízení vybavení základních a středních škol pro rozvoj klíčových odborných kompetencí;
- sdílená infrastruktura pro polytechnické a odborné vzdělávání ve formálním, neformálním a zájmovém vzdělávání;
- projekty na rozvoj podnikavosti žáků/studentů, kariérové poradenství a spolupráci vzdělávací soustavy se zaměstnavateli.

Výčet opatření vyplývajících z potřeb vzniklých během koronavirové pandemie v zásadě plynule rozvíjí již existující cíle a opatření formulovaná pro období 2019-2023, nicméně některé dílčí cíle jsou na základě těchto nově formovaných potřeb více akcentovány a/nebo rozšířeny o navazující specifické cíle a opatření. Nutnost zavedení distanční výuky o to více zdůraznila konkrétní potřeby a nedostatky, se kterými se výuka na ZŠ potýká a z nich vyplývající cíle:

a) Organizace a vedení distanční výuky vyžaduje znalosti a schopnosti v oblasti ICT technologií, které překračují rámec běžných znalostí pedagoga vyžadovaných pro standardní formu výuky. Méně zkušených pedagogů tak byly nuceni si tyto znalosti osvojovat bez možnosti předchozí přípravy v průběhu distanční výuky a často bez přístupu ke kompletnímu a/nebo plně funkčnímu vybavení, což mělo za následek výše zmíněné časové krácení výuky. Toto pozorování ještě více zdůraznilo problém **nedostatečné motivace pedagogických pracovníků účastnit se dalšího vzdělávání a rozvoje v rámci DVPP**, a to především v oblasti **ICT technologií**, což je také zmíněno ve výčtu problémů a potřeb v kapitole specifických cílů 2.1

b) V návaznosti na potřebu rozšiřování kompetencí pedagogů v oblasti ICT se ukázala o to více urgentní potřeba obecně rozšiřovat nejen další vzdělávání pedagogů, ale také prohlubování znalostí obecně v oblasti techniky a IT i žáků a studentů. V současnosti je toto téma zmiňováno jen okrajově jako součást výuky jiných předmětů. Potřeba orientovat se v technicky zaměřených tématech, nejen s ohledem na poptávku trhu práce po technicky vzdělaných odbornících, ale již samotná schopnost žáků a studentů vzdělávat se pomocí nově vzniklých forem studia, zahrnujících mj. i ICT technologie, formuluje nové cíle zaměřené na kladení mnohem většího důrazu na rozšiřování výuky o technicky zaměřená témata jako je informatika, robotika a orientace v digitalizaci technologií používaných napříč všemi obory lidské činnosti. Z tohoto pozorování jednoznačně vyplývá potřeba **zvýšovat podíl výuky zaměřené na informatiku, robotiku jako součástí polytechnického vzdělávání**, na jejichž základech je výuka těchto nových oborů stavěna. V budoucnu by tyto snahy měly vyústit ve **formování samostatných předmětů zaměřených na výuku informatiky a robotiky jako součást RVP** na všech ZŠ, což je opět stručně zmíněno jako jeden z cílů Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2019-23.

c) Zavedení distanční výuky také zdůraznilo potřebu a užitečnost **projektově orientované výuky**. Je obecně přijímanou skutečností, že projektově orientovaná výuka podporuje kreativní myšlení žáků a zvyšuje motivaci k badatelskému pojetí probírané tematiky a obecně vede k rozvoji analytického a kritického myšlení žáků. Projektově orientovaná výuka navíc vyžaduje určitou míru samostatnosti při řešení konkrétních úkolů, a právě tento přístup by mohl být s výhodou implementován např. v průběhu

distanční formy studia. Cíle plynoucí z tohoto pozorování jsou formulovány v kapitole inovační strategie České republiky 2019–2030, nicméně nově získaná data z období koronavirové pandemie dávají těmto cílům konkrétní podobu.

Z výše uvedeného je tedy zřejmá potřeba dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy patřičně upravit. Tyto úpravy bude třeba v dlouhodobém horizontu i postupně vhodně začleňovat do RVP pro předškolní, a především základní vzdělávání.

Strategie území správního obvodu ORP Pardubice v oblasti předškolní výchovy a základního vzdělávání, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu (2015–2024)

Dokument v návrhové části definuje tyto problémové okruhy:

- nedostatečně využívaný potenciál spolupráce subjektů ve formě „sítě otevřených škol“;
- malá spolupráce mezi ZŠ v rámci spolupráce mezi školami a školskými zařízeními v ORP;
- nízká motivace zúčastněných – učitelů, ředitelů a zřizovatelů.

Strategie se nevěnuje problematice jednotlivých opatření, tak jak jsou stanoveny v MAP.

6.5.1.3 Popis současného stavu

Na území ORP Pardubice nemají mateřské školy dosud žádnou zkušenost s realizací projektů. Některé byly pouze zapojeny do projektů OP VK jako cílová skupina, byl to např. projekt Technické mateřské školy (DVPP zaměřené na polytechnickou výuku, výukové moduly v oblasti stavební, strojní, hudebních nástrojů, chemie a biotechnologie. Realizátor projektu: Jihočeská agentura pro inovační podnikání a partneři, partner projektu: Institut rozvoje evropských regionů, o.p.s.), Vzdělávací mozaika – komplexní rozvoj kompetencí učitelů mateřských škol (Projekt byl zaměřen na profesní rozvoj pedagogických pracovníků MŠ v oblasti kurikulární reformy. Ten byl podpořen DVPP a stážemi na jiných MŠ. DVPP bylo zaměřeno především na zvýšení kompetencí v oblasti polytechnické výchovy. Realizátor projektu: Centrum celoživotního vzdělávání Jezerka o.p.s., partner projektu: statutární město Pardubice); Vzdělaná ředitelka – vzdělaný tým mateřské školy (Ředitelky a pedagogové MŠ se účastnili tuzemských a zahraničních stáží a několika odborných workshopů, jejichž cílem bylo získání a sdílení praktických zkušeností a zvýšení odborných kompetencí. Realizátor projektu: Alfa Human Service).

ZŠ již mají zkušenosti s realizací projektů zaměřených na polytechnické vzdělávání, a to jak v pozici realizátora, tak v pozici účastníka využívajícího nabídku projektů jiných subjektů. ZŠ se účastnily projektů ve výzvě č. 57 OP VK Rozvoj technických dovedností žáků na druhém stupni základní školy, ve výzvě č. 51 OP VK Podpora ICT ve školách, která byla zaměřena na DVPP v oblasti využívání nových technologií ve výuce (projekty: „ICT Kouč“, „Pracujeme s novými technologiemi“, „Tablety do škol - pomůcka pro pedagoga ve světě digitálního vzdělávání“). ZŠ se také zapojily do projektu Pardubického kraje „Podpora přírodovědného a technického vzdělávání v Pardubickém kraji“ a „TECHNOhrátky“.

Univerzita Pardubice, jako Regionální koordinátor na podporu technických a přírodovědných oborů pro Pardubický kraj, realizovala projekty „Brána vědě/ní otevřená I. a II.“, kde v rámci uceleného

systému populárně-naučných akcí pořádala pro školy a veřejnost akce typu Noc mladých vědců na zámku v Pardubicích, Vědecko-technický jarmark ve veřejném prostoru města, besedy dětí s vědci a techniky Exempla trahunt, Dětskou univerzitu – letní příměstské tábory, laboratorní dny chemie na ZŠ, vědecko-technicky zaměřenou road show na ZŠ a SŠ, DVPP (kurzy algoritmizace a vizuálního programování, semináře chemie) apod.

Území ORP Pardubice se tedy potýká s významným nedostatkem infrastruktury a vybavení pro podporu rozvoje polytechnického vzdělávání, a to jak na školách, tak v rámci volnočasových aktivit. Je proto potřeba podpořit budování infrastruktury přímo na školách a současně realizovat projekty typu excelentních vzdělávacích center, které by školám nabídly vybavení, jež si nemohou (např. z finančních důvodů) pořídit a vhodně by doplňovaly jejich ŠVP. Vzhledem k rostoucí poptávce po volnočasových kroužcích s technickým zaměřením např. v rámci aktivit DDM by takový prostor sloužil také tomuto typu aktivit. Příkladem může být projekt Centrálních polytechnických dílen, které plánuje realizovat statutární město Pardubice.

Cílem je rozšířit nabídku mimovýukových akcí pro žáky na podporu polytechnického vzdělávání a zvýšení motivace žáků (např. exkurze, dílny, projektové dny, kroužky).

Karanténní opatření související s propuknutím koronavirové pandemie v roce 2020 v první řadě poukázala na nutnost vypořádat se s novým modelem vzdělávání formou distanční výuky. Implementace prostředků pro efektivní zavedení distanční výuky se ukázala být značně komplikovaná, což bylo zapříčiněno několika faktory:

- a) **Nedostatečné technické vybavení škol** i rodin žáků umožňující realizaci distanční výuky, a to především na počátku pandemie.
- b) **Nedostatečná připravenost pedagogů** pro používání technologií umožňující realizaci distančního vzdělávání.
- c) **Časové omezení výuky** vyplývající z nutnosti redukovat dobu, kterou žáci stráví v průběhu distanční výuky u počítače. Toto opatření bylo nutné zavést nejen z hlediska snížení zdravotní zátěže, která pozitivně koreluje s dobou strávenou prací s počítačem, ale také z hlediska schopnosti žáků udržet potřebnou dobu pozornost a efektivně vstřebávat probírané učivo, což se ukázalo být při distanční formě výuky jako velkou výzvou. Tyto skutečnosti pak nevyhnutelně vedly k redukci nejen probrané látky v rámci jednotlivých předmětů, ale k redukci došlo především v časové dotaci na méně důležité předměty výuky, a to především **v oblasti polytechnického vzdělávání**. Vzniklá mezera ve znalostech neprobraných témat těchto předmětů bude pro zasaženou generaci žáků velkým znevýhodněním v jejich budoucím vzdělávání a následné profesní kariéře.

6.5.1.4 Nulová varianta

V případě nerealizace opatření/projektů na podporu polytechnického vzdělávání dojde k zastarání vybavení a polytechnické výukové prvky nebudou použitelné nebo aktuální. Také nebude rozvíjena

spolupráce mezi MŠ a ZŠ, čímž bude snížena efektivita šíření myšlenek a zkušeností s polytechnickým vzděláváním. Výsledkem bude menší zaujetí dětí pro studium polytechnických předmětů na ZŠ.

V důsledku toho dojde k dalšímu poklesu úrovně technického vzdělávání studentů. Tím se zvýší disproporce mezi požadavky pracovního trhu a znalostmi absolventů. Dojde k poklesu počtu uchazečů o polytechnické vysokoškolské vzdělávání, které generuje absolventy s průměrně nižší nezaměstnaností.

6.5.1.5 Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit

Z dotazníkového šetření MŠMT vyplývá, že nejvýznamnější překážky v oblasti podpory polytechnického vzdělávání na ZŠ jsou nedostatečné a neodpovídající prostory pro výuku, nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. a nedostatek financí na úhradu vedení volitelných předmětů a kroužků. Učitelé polytechnických předmětů nejsou dostatečně jazykově vybavení pro integrovanou výuku předmětu a cizího jazyka (označovanou anglickou zkratkou CLIL, tj. content and language integrated learning), absence samostatného pracovníka pro rozvoj polytechniky. Tyto překážky jako nejvýznamnější shodně označily školy jak v ORP Pardubice, tak v Pardubickém kraji i v celé ČR.

Pro MŠ je nejvýznamnější překážkou v oblasti podpory polytechnického vzdělávání v ORP, v kraji i v celé ČR nedostatek financí, absence pozice samostatného pracovníka pro rozvoj polytechnického vzdělávání, malý zájem pedagogů, ale i strach o bezpečnost dětí a nevhodné či žádné vybavení pomůckami (vybavení dílen, hřišť, heren, keramických dílen apod.).

6.5.1.6 Závěr

Polytechnické vzdělávání je zmiňováno téměř ve všech strategických dokumentech na všech úrovních. Jeho důležitost vyplývá především z potřeb trhu práce. Pokrok ve vývoji vědy a techniky je čím dál rychlejší. To klade velké nároky na zařízení, celkovou vybavenost škol, ale i pedagogy, kteří musí neustále sledovat technický pokrok. Zařízení rychle zastarává a školy nemají často dostatek finančních prostředků na nákupy.

Proto si mnoho škol zadalo projektové záměry na pořízení vybavení a rekonstrukce odborných učeben do strategií ITI a CLLD.

Školy již mají určité zkušenosti s realizací projektů v OP VK a některé mají zájem realizovat nové projekty v OP VVV, zapojovat se do projektů jiných subjektů, např. Univerzity Pardubice, SŠ, DDM, NNO (Asociace pro mládež, vědu a techniku AMAVET, z. s., Uskupení TESLA o. s., Věda nás baví, o.p.s. atd.). Zde jim odpadá starost s administrací projektů.

Je velmi pozitivní, že jsou v regionu zavedené systémy soutěží a přehlídek projektových prací žáků, většinou jsou hlavně pro žáky SŠ, ale některých se mohou účastnit i žáci ZŠ.

Pro polytechnickou výchovu je alarmující snižující se počet matematiků a fyziků na školách.

Podpora polytechnického vzdělávání se během posledních dvou let ukázala být velkou výzvou, nicméně právě tato skutečnost o to více zdůraznila nutnost rozvoje kompetencí a prohlubování znalostí v těchto oborech a soustředit se zejména na rozvoj vzdělávání zaměřeného na techniku, informatiku a digitální technologie jako integrální součást polytechnické výuky se zaměřením na projektově orientovanou formu výuky. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019-2023 se tedy ve své podstatě nemění, nicméně specifické cíle diskutované v této

aktualizované zprávě, zvyšují svou prioritu a posouvají nově vzniklé potřeby a s nimi související opatření do popředí při implementaci s nimi souvisejících klíčových změn.

6.5.2 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

6.5.2.1 Legislativní rámec

Na celostátní úrovni je oblast environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) legislativně upravena několika zákony. Toto legislativní zakotvení je zásadní součástí celého systému, protože jednak kodifikuje význam a pojetí oboru, jednak stanovuje základní práva a povinnosti, včetně odpovědností orgánů veřejné správy i dalších subjektů. Jde zejména o následující zákony:

- **zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí** – kodifikuje cíle výchovy, osvěty a vzdělávání ve vztahu k ochraně životního prostředí, (§ 1 byl zrušen v roce 1993);
- **zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny** – stanovuje povinnosti Ministerstva životního prostředí, orgánů ochrany přírody a krajů při zajišťování ekologické výchovy, (zrušení § 1 v roce 2003);
- **zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí**, § 13 – stanovuje povinnosti Ministerstva životního prostředí (MŽP), MŠMT, dalších ústředních správních orgánů a krajů a upřesňuje možnosti krajů a obcí v podpoře EVVO a environmentálního poradenství (EP), (aktualizace § 11 v roce 2015);
- **zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání** – stanovuje vzdělávání o životním prostředí jako jeden z obecných cílů vzdělávání a dále jako jeden z cílů základního vzdělávání, (aktualizace v roce 2016 v § 8; 21; 31; 32; 34; 35; 36; 37; 40; 41; 47; 50; 60; 61; 62; 64; 65; 75; 78-83; 88; 90; 102; 123; 144; 147; 154; 161; 162; 165; 166; 170; 172; 174; 178; 179; 182 a 183; a také v roce 2019).

Dílní ustanovení o vzdělávání, výchově a osvětě mají některé další zákony (např. **zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech – aktualizace v roce 2015 z důvodu nových vyhlášek EU**). S oblastí EVVO a EP úzce souvisí i oblast přístupu k informacím, kterou kromě zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí řeší zejména **zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím – změna ve formulaci o osobních datech kvůli GDPR – aktualizace v roce 2019**.

Dále je oblast EVVO upravena nelegislativními normami závaznými pro státní správu – jde zejména o vládní usnesení.

V oblasti formálního vzdělávání je povinnost realizace EVVO upravena národními kurikulárními dokumenty závaznými pro jednotlivé typy škol, případně školských zařízení – **Rámcovými vzdělávacími programy**. Specializovaným dokumentem popisujícím zajištění EVVO ve školách je pak **Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty** (č. j. 16745/2008 - 22). **Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků** stanovuje mj. podmínky studia k výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy (výkonu funkce školního koordinátora EVVO), které podrobně popisuje Standard dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO, vydaný MŠMT v roce 2005 a aktualizovaný v roce 2015.

Mezi Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy byla v roce 1999 uzavřena **Meziresortní dohoda o spolupráci v oblasti EVVO**. Součástí systému EVVO by se mohly nově stát i dlouhodobé smlouvy MŽP (případně MŠMT či dalších ministerstev) se strategickými partnery z řad NNO - významnými síťovými organizacemi v oblasti EVVO a EP dle **Státní politiky vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015 až 2020** (zatím aplikované v jiných oblastech).

6.5.2.2 Strategické dokumenty na národní úrovni

Systém EVVO je spoluvytvářen dalšími programovými dokumenty v oblasti životního prostředí a v oblasti vzdělávání.

- **Státní politika životního prostředí České republiky 2012–2020** chápe EVVO jako dlouhodobý preventivní nástroj ochrany životního prostředí a stanovuje některé úkoly pro ústřední správní orgány.
- Rovněž **Politika architektury a stavební kultury České republiky** v gesci MMR (2015) věnuje pozornost krajině, vzdělávání a osvětě i vztahu k místu.

Širší rámec pro EVVO vytvářejí i hlavní programové dokumenty v oblasti vzdělávání:

- **Národní program rozvoje vzdělávání v České republice** zdůrazňoval oblast EVVO jako důležitou součást vzdělávání,
- **Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020** stanovuje jako jeden ze základních cílů vzdělávání „rozvoj aktivního občanství vytvářející předpoklady pro solidární společnost, udržitelný rozvoj a demokratické vládnutí“
- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023** Vychází z výše uvedené strategie 2020 a uvádí např., že vzdělávání pro udržitelný rozvoj nepředstavuje jednu specifickou oblast vzdělávání, ale průřezový princip, který je naplňován napříč vzděláváním prostřednictvím aktivních metod vzdělávání, které žáky na všech úrovních vzdělávacího systému motivují a umožňují jim rozvíjet kompetence potřebné pro skutečné jednání ve prospěch udržitelného rozvoje. V oblasti předškolního vzdělávání jmenuje cíl pro mateřské školy, které by děti měly aktivně seznamovat s technickými a manuálními činnostmi, podporovat zdravý způsob života, environmentální výchovu a zároveň vzbuzovat zájem o pohybovou činnost.
- **Strategický rámec Česká republika 2030**, který aktualizoval Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky z roku 2010. Definuje některé základní teze s vazbou na EVVO jako např.:
 - Školní vzdělávání musí především učit připravenosti na změnu: roste naléhavost rozvoje snižujících se gramotností vztahujících se k nakládání s reálným světem (přírodovědných, environmentálních, polytechnických, jazykových a finančních).
 - Vzdělávání musí být rozvojem všeobecných kompetencí: je potřeba snížit velké množství osvojovaných faktů, které brání kreativitě a hlubšímu poznání vyučovaného tématu. Jedině tak je možné dosáhnout proměny životního stylu k preferování udržitelné spotřeby, která je klíčová pro dosažení environmentální udržitelnosti a transformaci ekonomického

systemu směrem k menší materiálové náročnosti, a podporovat ochranu životního prostředí a sociální soudržnost.

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025

Schválený vládou 20. 7. 2016 je klíčovou národní strategií pro oblast EVVO a EP, která strukturovaně definuje vizi, cíle a opatření (v akčních plánech potom i úkoly), do nichž se vedle orgánů státní správy zapojují kraje, obce a města, školy, včetně škol vysokých, specializovaná zařízení pro EVVO a EP jako jsou střediska ekologické výchovy a environmentální poradny, další subjekty zřizované veřejnou správou i soukromé a neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce, muzea, ZOO, botanické zahrady, lesnické instituce, knihovny či zařízení církví apod. Státní program EVVO a EP je metodickou podporou pro zpracování koncepcí EVVO a EP krajů a měst i podporou pro vyhodnocování dopadů EVVO a EP na všech úrovních.

6.5.2.3 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Základním dokumentem v oblasti EVVO je **Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Pardubického kraje** (schválena v r. 2008), která podrobně definuje cíle, opatření a úkoly v oblasti školské, NNO i v dalších oblastech. Návazně **Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje** se zabývá EVVO v oblasti ochrany přírody. EVVO je také součástí **Programu rozvoje Pardubického kraje**.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)

Záměrem Pardubického kraje je v oblasti rozvoje environmentální výchovy a výchovy pro udržitelný rozvoj dosáhnout následujících cílů:

- R.1 Zajištění koordinace a podpory systému EVVO a VUR ve školách a školských zařízeních
 - R.1.1 Realizovat úkoly Krajské koncepce EVVO Pk
 - R.1.2 Pokračovat v začleňování EVVO a VUR do výuky a činnosti Š/ŠZ
 - R.1.3 Podporovat práci a vzdělávání pedagogů (koordinátorů EVVO) a dalších pracovníků Š/ŠZ vedoucí k udržitelnému rozvoji
 - R.1.4 Podporovat realizaci výchovně vzdělávacích projektů a aktivit v oblasti EVVO a VUR
 - R.1.5 Využívat školní prostory k tvorbě zahrad, učeben v přírodě, naučných stezek apod. pro efektivní výuku kompetencí v EVVO
 - R.1.6 Podporovat rozšíření sítí škol zaměřených na komplexní ekologickou výchovu
- R.2 Posílení medializace a prezentace EVVO a VUR
 - R.2.1 Popularizovat oblast VUR a EVVO, oceňovat Š/ŠZ, neziskové a další vzdělávací organizace s kvalitními programy
 - R.2.2 Zajišťovat pravidelný informační servis, průběžnou metodickou a konzultační činnost školám a školským zařízením v problematice EVVO a VUR
- R.3 Rozvoj spolupráce v oblasti EVVO a VUR

- R.3.1 Podporovat vzájemnou spolupráci Š/ŠZ se středisky ekologické výchovy a dalšími subjekty a poskytovat příležitosti k výměně zkušeností, metodik, příkladů dobré praxe v oblasti EVVO a VUR
- R.3.2 Posílit spolupráci v oblasti VUR a EVVO s ostatními kraji

K realizaci vytčených cílů by měly sloužit především aktivity krajského koordinátora EVVO a středisek ekologické výchovy, krajská konference EVVO, semináře, porady Š/ŠZ, soutěž Zelený ParDoubek, informační server Ekovýchova, Školský portál Pk.

6.5.2.4 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Město Pardubice přijalo v devadesátých letech Strategii ekologické výchovy na Pardubicku. Tato koncepce řeší EVVO na území města.

6.5.2.5 Popis současného stavu

Povinnost základní školy realizovat environmentální vzdělávání a výchovu je dána zákonem č. 561/2004 Sb., školským zákonem a Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Oblast environmentálního vzdělávání v MŠ je obsažena ve vzdělávací oblasti Dítě a svět Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. EVVO je ve většině základních a středních škol součástí předmětů jako je biologie, chemie, zeměpis, ale i občanské, výtvarné a hudební výchovy. Na školách působí školní koordinátoři EVVO.

Souběžně s realizací EVVO ve výuce bývají zaváděna i praktická opatření snižující environmentální zátěž samotného provozu škol (tzv. ekologizace provozu), jež posouvá povahu EVVO z teoretické do praktické roviny a umožňuje i zapojení žáků.

K významným aktivitám probíhajícím ve školách patří:

- prolínání environmentální výchovy běžnou každodenní činností,
- zapojení dětí do různých příležitostných mezinárodních a národních akcí jako je „Den Země“, „Světový den vody“, „Den boje proti hluku“, „Děti na startu“, „Pomáháme školám k úspěchu“, „Škola můj projekt“, další projekty je možné najít na webu [www. etwinning.cz](http://www.etwinning.cz) nebo apod.,
- realizace vlastních výukových ekologických projektů,
- zapojení do celostátních a mezinárodních projektů (např. Ekoškola, Ekoškola, Skutečně zdravá škola, Globe, Ovoce do škol, apod.),
- využívání jednodenních nebo vícedenních výukových programů středisek a center environmentální výchovy a dalších výchovně vzdělávacích subjektů, zejména Ekocentra PALETA a Pobytového střediska ekologické výchovy Pardubického kraje v Oucmanicích, Finanční gramotnost do škol (napomáhá školám s finanční gramotností)

- členství v celostátních sítích škol se zájmem o EVVO – Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy (M.R.K.E.V pro ZŠ a SŠ, Mrkvička pro MŠ),
- spolupráce s krajským koordinátorem EVVO.

Celkově záleží na přístupu konkrétní školy k dané problematice. Neustává potřeba DVPP (v souvislosti se školskou reformou) v oblasti EVVO, ale i školení pedagogů a provozního personálu k problematice ekologického provozu škol. Možné využití programu „Finanční gramotnost do škol“ (napomáhá celkové podpoře v rámci finanční gramotnosti školy). Další možností je využití již běžících či nově vznikajících projektů nebo navázání spolupráce s různými ekologicky zaměřenými skupinami z celé české republiky. (Příkladem jsou Ekodomov, sdružení TEREZA, Ekostory.cz, Hraj o Zemi, SEV Hlídka, a jiné viz odkaz na web NPI ČR).

Nepříliš příznivá situace je okolo školních zahrad a nejbližších prostranství škol. Existuje sice dost výjimek, ale obecně bývají investičně zanedbané, většinou byly zrušeny školní pěstitelské úseky a zahrady nejsou příliš využívány pro venkovní výuku. Je potřeba směřovat znovu zavedením do osnov výuky „pěstitelské hodiny“, řešit situaci např. pomocí bylinkových zahrad, komunikace a kooperace v rámci stravovacích zařízení k získání bio odpadu a jiných (zvyšování povědomosti žáků k bioodpadu a jeho využitelnosti). Lepší se situace v oblasti ekologizace školního provozu a budov díky zateplování, výměně oken a technologií. Z provozních opatření většina škol třídí základní odpady, nedostatečně školy řeší problematiku zdravé stravy a školních jídelen, nakládání s bioodpadem, používání ekologicky šetrných výrobků. V rámci zdravého stravování a šetrnost k přírodě je potřeba prodlužovat projekty „Ovoce do škol“, zrušení automatů s polotovary/“cukry“.

Mimo školní výuku EVVO realizují Domy dětí a mládeže, školní kroužky, NNO a především Český svaz ochránců přírody. Pomůcky k provádění EVVO jsou dostupné z dílen středisek ekologické výchovy a jiných subjektů.

6.6 Opatření 6 Smysluplné trávení volného času a programy neformálního a zájmového vzdělávání

6.6.1 Úvod

Význam vzdělanosti a vzdělávání pro společnost roste a vzdělanost populace a její vědecká úroveň rozhodují o budoucnosti země. Vzdělávání uspokojuje celou řadu potřeb a zájmů. Motivace ke vzdělávání je podmíněna důvody existenčními/ekonomickými, společenskými/socializačními a individuálně psychickými/osobnostními.

Zájmové a neformální vzdělávání významně zasahuje do **oblasti naplňování volného času** jedince a je zvláště důležité pro děti a mládež. Volný čas je významnou sociologickou, ekonomickou a pedagogickou kategorií a jeho smysluplné využívání přispívá k rozvoji osobnosti jedince, jeho zájmů a nadání. Často může pozitivně ovlivnit i budoucí profesní dráhu jedince a je významným prostředkem prevence rizikového chování, především dětí a mládeže.

Obsahově zahrnuje toto vzdělávání opatření na zvýšení čtenářské i matematické gramotnosti, podporu inkluzivního vzdělávání, podporu rozvoje dětí v polytechnickém vzdělávání, tvořivost, podnikavost a iniciativu dětí. Tím se dotýká téměř všech opatření.

6.6.2 Analýza strategických dokumentů

6.6.2.1 Strategické dokumenty na národní úrovni

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030

Tento dokument má dva hlavní strategické cíle, které se zaměřují na proměnu obsahu vzdělávání (SC1) a na snižování sociálních nerovností ve vzdělávání (SC2). Tyto cíle jsou rozvedené ve strategických liniích, jež se zaměřují na proměnu samotného vzdělávání, řešení nerovností, podporu pedagogů, zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce a zajištění stabilního financování.

Zájmovým a neformálním vzděláváním se zabývá:

Strategická linie 1: Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání

1.8 Neformální vzdělávání a celoživotní učení - zde se popisuje, jak neformální vzdělávání ovlivňuje budoucí život dětí a žáků, důležitá je pestrá a kvalitní nabídka dostupných aktivit.

Mezi hlavní cíle a opatření zájmového a neformálního vzdělávání v tomto dokumentu patří:

Opatření č. 2 Revize RVP ZV

Klíčová aktivita 2.3 - Propojení formálního a zájmového vzdělávání v základních školách

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019 - 2023

Hlavním úkolem v období trvání Dlouhodobého záměru je vytvářet vhodné podmínky pro osobnostní rozvoj dětí, žáků a studentů a podpořit činnost škol a školských zařízení pro zájmové vzdělávání, které se podílejí na všestranném rozvoji osobnosti dětí a žáků a na jejich rozvoji nadání prostřednictvím zájmových volnočasových aktivit nebo na preventivně výchovné péči. Nástrojem může být užší spolupráce škol všech stupňů a školských zařízení pro zájmové vzdělávání a dalších mimoškolních organizací a odborných pracovišť (např. knihoven) na rozvoji nadání dětí, žáků, studentů včetně nabídky vzdělávacích služeb školám, programů, soutěží a stimulačních mimoškolních aktivit (odborná soustředění, přípravné kurzy, on-line vzdělávání, stáže, badatelská a zájmová činnost aj.). Současně s těmito cíli je nutné i nadále zlepšovat pracovní podmínky pedagogických pracovníků v těchto zařízeních

Prioritní cíle:

- Vytvářet lepší podmínky pro činnost školských zařízení pro zájmové vzdělávání a vybraný typ školských výchovných a ubytovacích zařízení (podmínky prostorové, pokud možno samostatné herny, nikoli učebny; materiální [vybavení heren]; personální, metodické atp.).
- Podporovat zájmové vzdělávání a jeho kurikulárně využitelné vazby na formální vzdělávání především pro skupinu dětí a žáků od 6 do 15 let.
- Vytvářet příležitosti pro pregraduální přípravu i další vzdělávání pedagogických pracovníků působících v oblasti zájmového vzdělávání a práce s nadanými dětmi, žáky a studenty

Cíle a opatření:

Cíl I.2 Vytvářet lepší podmínky pro činnost školských zařízení pro zájmové vzdělávání a vybraný typ školských výchovných a ubytovacích zařízení (podmínky prostorové, pokud možno samostatné herny, nikoli učebny; materiální [vybavení heren]; personální, metodické atp.)

- Opatření I.2.1 Podporovat metodicky a finančně (ESIF, IROP) zájmové vzdělávání, vč. aktivit pro rozvoj nadání
- Opatření I.2.2 Podporovat činnost školských zařízení pro zájmové vzdělávání, především rozšiřování nabídky zájmových činností
- Opatření I.2.3 Připravit koncepční řešení efektivnějšího propojení činnosti základních škol a činnosti školních družin (školních klubů) a jejich financování

Cíl I.3 Podporovat zájmové vzdělávání a jeho kurikulárně využitelné vazby na formální vzdělávání především pro skupinu dětí a žáků od 6 do 15 let

- Opatření I.3.1 Podporovat spolupráci škol, školských zařízení a ostatních organizací a napomáhat uznávání výsledků dětí a žáků v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání dle možností i ve formálním vzdělávání

Cíl I.4 Vytvářet příležitosti pro pregraduální přípravu i další vzdělávání pedagogických pracovníků působících v oblasti zájmového vzdělávání a práce s nadanými dětmi, žáky a studenty

- Opatření I.4.1 Pregraduální i další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřit též na oblast vzdělávání nadaných žáků, na pedagogickou diagnostiku, na metody a formy vzdělávání stimuluje rozvoj nadání, na vytvoření systému podpory nadání na škole i na externí spolupráci v rámci Krajských sítí podpory nadání.

6.6.2.2 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021 – 2027

Strategie rozvoje kraje je základním koncepčním dokumentem kraje o podpoře regionálního rozvoje, dokument byl schválen na sedm let a navazuje na předchozí koncepci z let 2012 – 2020. Dokument má vazbu na toto opatření v následujících specifických cílech: B.2.2 Přehled rozvojových oblastí, priorit a opatření

- opatření A.1.3 Využití potenciálu neformálního, zájmového vzdělávání, environmentální výchovy a výchovy k udržitelnému rozvoji

Strategický cíl

Zkvalitnit zájmové vzdělávání, environmentální výchovu a výchovu k udržitelnému rozvoji formou dalšího rozvoje relevantních školských zařízení

Způsob realizace

- Činnost SVČ podílejících se na zabezpečení okresních a krajských kol soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání (okresních metodiků a administrátorů soutěží).
- Podporovat školní i mimoškolní aktivity spojené s vytvářením podmínek pro individuální rozvoj dětí a žáků, rozvíjet jejich tvořivost, digitální kompetence, osvojování zásad trvale udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu.
- Podporovat profesní růst pedagogických pracovníků působících v oblasti zájmového vzdělávání a práce s nadanými dětmi, žáky a studenty.
- Podporovat užší spolupráci školských zařízení pro zájmové vzdělávání a všech druhů škol a dalších mimoškolních institucí v rámci aktivit zaměřených na využití potenciálu a rozvoje nadání dětí a mládeže.
- Poskytovat metodickou pomoc pracovníkům školských zařízení pro zájmové vzdělávání.
- Vytvářet podmínky pro prezentaci aktivit školských zařízení pro zájmové vzdělávání.
- Podporovat realizaci výchovně vzdělávacích projektů a aktivit v oblasti EVVO a VUR.

Jednou z aktivit Pardubického kraje, týkající se zájmového vzdělávání je - A.1.3.1 Podpora činnosti SVČ podílejících se na zabezpečení okresních a krajských kol soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání (okresních metodiků a administrátorů soutěží).

Regionální akční plán Pardubického kraje

V akčním plánu Pardubického kraje je uvedeno obecně „zvýšení kvality vzdělávání v regionu“, a to ve všech úrovních. Jedná se o podporu sítě středisek volného času, organizaci soutěží, přehlídek v zájmovém vzdělávání, realizaci uceleného systému péče o nadané a talentované jedince, podporu spolupráce mezi školami, školskými zařízeními pro zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity, podporu činnosti formou grantů Pardubického kraje atd.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)

Zájmovému vzdělávání je v dokumentu věnována samostatná kapitola, která specifikuje cíl:

I.1 Zkvalitnění podmínek pro činnost školských zařízení pro zájmové vzdělávání

- I.1.1 Podporovat činnost SVČ podílejících se na zabezpečení okresních a krajských kol soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání (okresních metodiků a administrátorů soutěží)
- I.1.2 Podporovat školní i mimoškolní aktivity spojené s vytvářením podmínek pro individuální rozvoj dětí a žáků, rozvíjet jejich tvořivost, digitální kompetence, osvojování zásad trvale udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu
- I.1.3 Podporovat profesní růst pedagogických pracovníků působících v oblasti zájmového vzdělávání a práce s nadanými dětmi, žáky a studenty
- I.1.4 Podporovat užší spolupráci školských zařízení pro zájmové vzdělávání a všech druhů škol a dalších mimoškolních institucí v rámci aktivit zaměřených na využití potenciálu a rozvoje nadání dětí a mládeže
- I.1.5 Poskytovat metodickou pomoc pracovníkům školských zařízení pro zájmové vzdělávání
- I.1.6 Vytvářet podmínky pro prezentaci aktivit školských zařízení pro zájmové vzdělávání

Dále se oblasti smysluplného trávení volného času a zájmového vzdělávání dotýká opatření **B.2.2 Podporovat polytechnické vzdělávání a rozvoj manuální zručnost žáků**, dle něhož by měly být realizovány aktivity jako Projekt TECHNOhrátky, spolupráce SŠ a ZŠ v rámci aktivit I-KAP (zájmové kroužky a projektové dny pro žáky ZŠ v dílnách a laboratořích SŠ). Okrajově - jako prostředek pro prezentaci aktivit prostřednictvím Školského portálu Pardubického kraje v kraji – sem lze zahrnout i opatření **A.2.8 Vytvářet podmínky pro prezentaci aktivit MŠ** a **B.2.8 Vytvářet podmínky pro prezentaci aktivit ZŠ**.

6.6.2.3 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Pro globální cíl Chytrá a kreativní aglomerace byly definovány celkem 3 strategické cíle. Hradecko-pardubická aglomerace věnuje pozornost oblasti formálního, neformálního i zájmového vzdělávání. Investice do infrastruktury ve formálním, neformálním, zájmovém a dalším vzdělávání jsou obsaženy ve strategickém cíli 5 Vzdělávání. Specifický cíl 5.1. Mateřské školy opatření 5.1.2 Vzdělávací infrastruktura a zázemí, 5.1.3 Kvalita vzdělávání. Specifický cíl 5.2 Základní školy, opatření 5.2.1, vzdělávací infrastruktura a zázemí. Opatření 5.2.3 Kvalita vzdělávání. Specifický cíl 5.3 Zájmové a neformální vzdělávání.

Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014–2025

Ve strategickém plánu rozvoje města je školství zahrnuto. Zájmovým a neformálním vzděláváním se zabývá: II. Návrhová část, pilíř 4: Veřejné služby a kvalita řízení města, kapitola 3.5 Podporovat tradiční atraktivní sportovní či kulturní akce a zájmovou činnost dětí a mládeže a kapitola 4.5 Zvyšovat kvalitu mateřských a základních škol (DDM a ZUŠ).

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Region Kunětické hory pro programové období 2021–2027

Strategický cíl 3: Atraktivní region pro vzdělávání

Specifický cíl 3.1 Podporovat a rozvíjet školství, celoživotní vzdělávání a osvětu v regionu

- Opatření 3.1.2: Opatření se zaměřuje na vzdělávání a osvětu mimo výuku v mateřských a základních školách. Jedná se o vzdělávání a osvětu všech věkových skupin s účelem rozšířit znalosti a dovednosti obyvatelstva, podpořit vztah k regionu a k životnímu prostředí. Toto vzdělávání můžou realizovat subjekty činné ve vzdělávání a osvětě, např. spolky, dobrovolníci, univerzity třetího věku, podniky a podnikatelé. Příklady aktivit: vzdělávací a osvětové kluby, kroužky, exkurze, kurzy, semináře, workshopy, dobrovolnické či komunitní doučování, motivační programy

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Bohdanečsko 2021–2027

Strategický cíl 2: Podporovat konkurenceschopnost a rozvoj regionu

Specifický cíl 2A: Zabezpečit kvalitní podmínky pro vzdělávání

- Opatření 2A.4 – Rozvoj zájmového a celoživotního vzdělávání
 - rekonstrukce a obnova prostor pro zájmovou činnost a celoživotní vzdělávání vč. vybavení potřebným zařízením a pomůckami
 - propagace zájmové činnosti a celoživotního vzdělávání

- podpora celoživotního vzdělávání na obcích (přednášky, kurzy, Univerzita třetího věku na obcích)
- rozšiřování portfolia témat celoživotního vzdělávání a osvěty v obcích o aktuální témata (úspora energií, odpovědné nakládání se zdroji atp.)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014–2020 MAS Železnohorský region, z. s. (není aktualizováno)

Prioritní oblast: Životní prostředí, příroda a krajina

Strategický cíl 1: Zdravé životní prostředí a rozvoj národního geoparku Železné hory

Specifický cíl 1.4: Podpora osvěty obyvatel a environmentální výchovy a vzdělávání na školách

Prioritní oblast: Kultura a celoživotní vzdělávání

Strategický cíl 4: Pestrý společenský život a kvalitní výběr a možnosti vzdělávání včetně celoživotního učení

Specifický cíl 4.1: Zkvalitňování předškolního a školního vzdělávání

Specifický cíl 4.2: Podpora celoživotního učení jako prostředku zajištění kvality života a spokojenosti obyvatel

- Opatření 4.2.1 Podpora a rozvoj nabídky celoživotního učení prostřednictvím sítě vzdělávacích institucí zahrnující širokou nabídku kroužků, rekvalifikací, seminářů a dalších vzdělávacích možností

Specifický cíl 4.3: Podpora kulturních a volnočasových aktivit

- Opatření 4.3.1 Podpora rozvoje pestrých kulturních, vzdělávacích a volnočasových aktivit včetně důrazu na sport a tělovýchovu

Specifický cíl 4.4: Podpora komunitní funkce a spolupráce škol se školami a dalšími klíčovými aktéry

- Opatření 4.4.1 Podpora mimoškolních aktivit dětí a důraz na komunitní funkce škol – využití kapacity ZŠ pro mimoškolní aktivity
- Opatření 4.4.2 Spolupráce škol a dalších klíčových aktérů – předávání zkušeností, zpětná vazba a společný postup pro zefektivnění činností

6.6.3 Popis současného stavu

6.6.3.1 Neformální vzdělávání

Neformální vzdělávání se uskutečňuje mimo formální vzdělávací systém (formální vzdělávání vede k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého certifikátem, např. vysvědčením, diplomem) a nevede k ucelenému školskému vzdělání. Jedná se o organizované výchovné vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízejí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla dobrovolné. Organizátory jsou DDM, sdružení dětí a mládeže, střediska volného času, školní družiny a školní kluby, neziskové organizace pracující s dětmi a mládeží, kulturní instituce, střediska ekologické výchovy, mateřská centra a kluby, zoologické a botanické zahrady a další instituce. Bez těchto institucí si nelze zájmové a neformální vzdělávání vůbec představit. Je třeba také zdůraznit, že

všechny školy mají ve formálním vzdělávání ve svých RVP zapracovánu návaznost na vzdělávací programy a činnost těchto institucí.

Tato oblast je ve školství v průměru dobře rozvinuta, podle dotazníkového šetření MŠMT patří k nejlépe hodnoceným. Záleží však, kterému z mnoha témat dává konkrétní škola prioritu a věnuje se mu.

Uznávání neformálního vzdělávání

Oblastí neformálního vzdělávání, zvyšování jeho kvality a uznáváním se poprvé v České republice začal systematicky zabývat Národní institut dětí a mládeže v roce 2009 prostřednictvím národního projektu **Klíče pro život**. Za čtyři roky jeho trvání v rámci klíčové aktivity **Uznávání neformálního vzdělávání** vzniklo mimo jiné **Memorandum o podpoře uznávání výsledků neformálního vzdělávání při práci s dětmi a mládeží**. Tento dokument otevřel další možnosti k intenzivnějšímu jednání o záměrech do budoucna začít uznávat neformální vzdělávání a tím podpořit v lidech samotných vnitřní motivaci k celoživotnímu učení.

V návaznosti na projekt Klíče pro život byl na jaře 2013 vytvořen Expertní tým pro volnočasové aktivity v oblasti práce s dětmi a mládeží. Tento tým připravil návrhy profesních kvalifikací v oblasti neformálního vzdělávání dětí a mládeže, které by byly zahrnuty do státem garantovaného systému **Národní soustava kvalifikací**.

Uznáváním neformálního vzdělávání se zabýval také další národní projekt s názvem **K2 – kvalita a konkurenceschopnost v neformálním vzdělávání**, jehož realizátory byly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Národní institut pro další vzdělávání (dříve Národní institut dětí a mládeže). Projekt byl financován ze zdrojů ESF a státního rozpočtu České republiky. Tento projekt byl ukončen v roce 2015.

Téma uznávání neformálního vzdělávání je stále aktuálnější nejen u nás, ale i v okolních státech Evropské unie. Na jednání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport ve dnech 26. a 27. listopadu 2012 bylo ministry školství členských států EU přijato **Doporučení Rady o uznávání neformálního vzdělávání a informálního učení** ze dne 20. prosince 2012 (2012/C 398/01).

V dokumentu **Evropské zásady pro uznávání neformálního vzdělávání a informálního učení** je popsán přístup jednotlivých členských zemí k uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení.

6.6.3.2 Zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání stejně jako neformální vzdělávání tvoří nedílnou součást procesu celoživotního učení. Zájmové vzdělávání je právně ukotveno v zákoně č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a je zde definováno v § 111 jako „vzdělávání poskytující účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti“. Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména

ve střediscích volného času, školních družinách, školních klubech a domech dětí a mládeže. Střediska volného času se dále podílejí na další péči o nadané děti, žáky a studenty a ve spolupráci se školami a dalšími institucemi rovněž na organizaci soutěží a přehlídek dětí a žáků. Zájmové vzdělávání jednoznačně napomáhá naplňovat vzdělávací cíle stanovené školským zákonem.

Zájmové vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělání, zabývá se však aktivitami potřebnými pro rozvoj osobnosti, kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy, zajišťuje duševní hygienu, má funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, preventivní, zdravotní (relaxační a regenerační), sociální a preventivní, rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednosti, talent, upevňuje sociální vztahy.

Školská zařízení pro zájmové vzdělávání jsou součástí výchovně vzdělávací soustavy České republiky a jedná se o střediska volného času, školní družiny a školní kluby. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání zajišťují podle účelu, k němuž byla zřízena, výchovné, vzdělávací, zájmové, popřípadě tematické rekreační akce, zajišťují osvětovou činnost pro žáky, studenty a pedagogické pracovníky, popřípadě i další osoby. Podporují rovné příležitosti, nejsou selektivní, neboť přijímají zájemce bez ohledu na rasový původ, národnost, pohlaví, náboženské vyznání atp. Významnou celospolečenskou roli plní též jako zařízení výrazně přispívající k ochraně před šířením sociálně-patologických jevů a rizikového chování mezi dětmi a mládeží, kterým umožňují smysluplně využít volný čas. Nezastupitelnou roli mají školská zařízení pro zájmové vzdělávání též při objevování, podchycování a rozvíjení nadání a talentu dětí a mládeže.

Ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání pracují kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (vychovatelé, učitelé, pedagogové volného času), což je garancí kvality a odbornosti vzdělávání v oblasti volného času.

Prováděcím právním předpisem MŠMT ke školskému zákonu č. 561/2004 Sb. pro školská zařízení pro zájmové vzdělávání je **vyhláška č. 163/2018 Sb., o zájmovém vzdělávání, kterou se mění vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání**, která stanoví podrobnosti o obsahu a rozsahu jejich činnosti, organizaci a podmínkách provozu, o podmínkách přijímání a o podmínkách úhrady za školské služby.

Každé školské zařízení pro zájmové vzdělávání má v souladu s § 5 odst. 2 školského zákona zpracován svůj školní vzdělávací program, který má přímou vazbu na rámcové vzdělávací programy - pro předškolní vzdělávání, pro základní vzdělávání, pro gymnázia, střední odborné školy atd. a prostřednictvím ŠVP pomáhá naplňovat vzdělávací cíle stanovené rámcovými vzdělávacími programy, především RVP pro základní vzdělávání, všemi formami zájmového vzdělávání (pravidelnou výchovnou a vzdělávací činností, příležitostnou, tematickou rekreační, táborem, osvětovou činností, otevřenou nabídkou spontánních činností). Jedná se především o průřezová témata RVP – osobnostní a sociální výchovu, výchovu demokratického občana, výchovu k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní, environmentální, mediální a etickou výchovu.

Odbor pro mládež MŠMT ve spolupráci s Národním institutem dětí a mládeže zpracoval **Metodiku pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání**, která má usnadnit školským zařízením přípravu školního vzdělávacího programu, neboť pro zájmové vzdělávání není vydán rámcový vzdělávací program.

Také školy nabízejí svým žákům mimoškolní aktivity ve formě kroužků různého zaměření, sportovních aktivit a kurzů.

6.6.3.3 Profesionální kvalifikace v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže

Národní soustava kvalifikací je státem garantovaný celorepublikový systém stavějící na profesních kvalifikacích, které jako prvek dalšího vzdělávání přináší **zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání**. Na jeho základě mohou být občanům uznávány jejich skutečné znalosti a dovednosti získané ve škole, v neziskové organizaci, v praxi, v kurzu nebo samostudiem. V letech 2014 až 2015 v návaznosti na projekty Klíče pro život a K2 – kvalita a konkurenceschopnost v neformálním vzdělávání byly schváleny profesní kvalifikace v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže a další jsou v procesu tvorby a schvalování. V roce 2014 koordinátor dobrovolníků, v roce 2015 hlavní vedoucí zotavovací akce dětí a mládeže, samostatný vedoucí volnočasových aktivit dětí a mládeže, vedoucí volnočasových aktivit dětí a mládeže.

Ověřování a uznávání je realizováno prostřednictvím tzv. **autorizovaných osob**, což jsou fyzické nebo právnické osoby, které získají pro konkrétní profesní kvalifikaci autorizaci, což je oprávnění k přezkušování žadatelů vydané příslušným ministerstvem (tzv. autorizujícím orgánem).

6.6.4 Nulová varianta

V případě nulové varianty by reálně došlo ke snížení dostupnosti tohoto typu vzdělávání. Důvodem je zejména fakt, že většinu služeb využívají školy od externích subjektů, které podléhají vlivu růstu cen, ať už z důvodu inflace, legislativních opatření či inovací.

6.6.5 Výsledky šetření MŠMT, šetření projektu – potřeby a plány aktivit

Dotazníkové šetření MŠMT se otázky zájmového a neformálního vzdělání a volnočasovým aktivitám nevěnovalo. Z šetření potřeb ZŠ v rámci projektu MAP OP VVV vyplynulo, že školy mají zájem pro své žáky vést kroužky různého zaměření (čtenářské, matematické, jazykové, IT dovednosti, robotika, polytechnika, dílny apod.), překážky jsou stejné jako u ostatních opatření MAP: nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku, nedostatečné/neodpovídající prostory, nevhodné či žádné vybavení. V rámci Šablon II jsou podporovány aktivity související s tímto opatřením jako:

- projektové dny ve škole
- projektové dny mimo školu
- klub pro žáky ZŠ (a) čtenářský klub; b) klub zábavné logiky a deskových her; c) klub komunikace v cizím jazyce; d) badatelský klub; e) klub občanského vzdělávání a demokratického myšlení

- v rámci aktivit pro školní kluby a školní družiny je nejvíce využívána personální podpora a osobnostně sociální a profesní rozvoj pedagogů ŠD/ŠK; v menší míře pak zájmové a rozvojové aktivity ŠD/ŠK.
- v rámci aktivit pro střediska volného času jsou nejvíce využívány šablony na osobnostně sociální a profesní rozvoj pedagogů SVČ; zájmové a rozvojové aktivity SVČ (kluby a projektové dny) jsou zastoupeny v menší míře.

6.6.6 Závěr

Ve městě Pardubice je poměrně velká nabídka volnočasových aktivit, zájmového a neformálního vzdělávání pro děti do 15 let věku. Někdy využívají tato zařízení i osoby nad 15 let věku. Nabídka je tematicky velmi široká, ale problematická je nedostatečná kapacita. Potřeba je spíše zaměřit se na zvyšování kvality poskytovaných služeb. I když v ostatních obcích a městě Lázně Bohdaneč nabízejí zájmové a neformální vzdělávání dětem a žákům školy formou různých kroužků, nabídka je omezená, a proto děti a žáci často dojíždějí za těmito aktivitami do Pardubic. Žádoucí je rozšiřovat nabídku a navyšovat kapacity pro neformální a zájmové vzdělávání přímo v obcích mimo Pardubice.

6.7 Opatření 7 Podpora základního uměleckého vzdělávání a dalších vzdělávacích potřeb v území

6.7.1 Úvod

Během zpracování analýzy a přípravy strategického rámce byly identifikovány další podstatné problémy a potřeby škol, které spadají do volitelných opatření definovaných Postupy zpracování místních akčních plánů. Především se jedná o rekonstrukce školních sportovišť, tělocvičen a zahrad o podporu základního uměleckého vzdělávání, rozšíření nabídky inovativních vzdělávacích programů, výuku občanské a finanční gramotnosti.

MAP rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice byl rozšířen o opatření 7 na základě potřeby reflektovat místní podmínky a příležitosti v oblasti rozvoje kvality vzdělávání, a to v často opomíjených oblastech dotační politiky.

Opatření 7 má vymezené čtyři tematické oblasti:

- Základní umělecké vzdělávání
- Inovativní vzdělávání
- Občanská gramotnost
- Rekonstrukce sportovišť a tělocvičen základních škol

Realizační tým a relevantní aktéři ve vzdělávání vytvořili sedmou pracovní skupinu. Cílem analýzy je zjistit současný stav, definovat priority, cíle a opatření.

6.7.2 Základní umělecké vzdělávání

6.7.2.1 Legislativní rámec

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Dle § 109 Základní umělecké vzdělávání je:

(1) Základní umělecké vzdělávání poskytuje základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech. Základní umělecké vzdělávání se uskutečňuje v základní umělecké škole. Základní umělecká škola připravuje také pro vzdělávání ve středních školách uměleckého zaměření a v konzervatořích, popřípadě pro studium na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením.

(2) Základní umělecká škola organizuje přípravné studium, základní studium I. a II. stupně, studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé.

Školský zákon ustanovuje základní umělecké vzdělávání jako součást vzdělávací soustavy ČR, určuje podmínky, které musí splňovat základní škola, a povinnost řídit se RVP.

Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání

Zřizovatelem státních základních škol mohou být obce, kraje a případně soukromé subjekty. V rámci základního uměleckého vzdělávání lze dle §1 odst. 1 zřizovat obory hudební, taneční, výtvarný a literárně-dramatický. Výuka základních uměleckých škol je vedena rámcovým vzdělávacím programem pro základní umělecké vzdělávání.

Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání

Na základě kurikulárního dokumentu RVP ZUV každá ZUŠ vytváří svůj školní vzdělávací program (ŠVP). Pro tvorbu ŠVP mohou školy využít tzv. Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním uměleckém vzdělávání. Manuál seznamuje s postupem tvorby ŠVP a uvádí způsoby zpracování jednotlivých částí ŠVP s konkrétními příklady.

Smyslem základního uměleckého vzdělávání je nejen poskytnutí základů uměleckého vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech, ale především pěstování potřebných vlastností a žádoucích životních postojů žáků prostřednictvím vlastní tvorby a setkávání se s uměním. Setkávání s uměním a tvorba vlastních postojů je podmínkou ke splnění klíčových kompetencí.

V roce 2010 byl vydán Výzkumným ústavem pedagogickým tzv. Manuál pro tvorbu ŠVP. Základní umělecká škola, Pardubice, Lonkova 510 se stala pilotní a poté partnerskou školou pro projekt Pilot ZUŠ, který poskytl podmínky pro výměnu zkušeností s tvorbou ŠVP pro základní umělecké školy.

6.7.2.2 Strategické dokumenty na národní úrovni

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030

Zvláštní pozornost základnímu uměleckému vzdělávání není věnována. Důležitým bodem je fakt, že základní umělecké vzdělávání je součástí formálního vzdělávání, přičemž je laickou veřejností označováno za neformální vzdělávání a bývá považováno za volnočasovou aktivitu.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019-2023

V dokumentu je obsažen samostatný oddíl o základním uměleckém školství. Odkazuje se na neustále rostoucí počet žáků v ZUŠ (v roce 2005 navštěvovalo ZUŠ cca 216 tis. žáků, v roce 2013 téměř 243 tis. a ve školním roce 2017/2018 dokonce více než 250 tis. žáků a v roce 2018/2019 přes 253 tisíc žáků, ve školním roce 2019/2020 se počet žáků navýšil na 254 tis. žáků a ve školním roce 2020/2021 klesl na 248 tis. Tento počet žáků zůstal zachován i ve školním roce 2021/2022). V minulém období byla dokončena implementace Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání (dále jen „RVP ZUV“) do všech ZUŠ. Školy v tomto období vytvářely vlastní Školní vzdělávací programy, jejichž účinnost a soulad s RVP ZUV v praxi budou v následujícím období podrobovat vlastním analýzám, které

by měly být podkladem následného hodnocení průběhu a dopadů implementace nového státního kurikula (RVP ZUV).

Další důležitou oblastí zájmu je systematická podpora učitelů v dalším vzdělávání. Nadále je využíván seznam lektorů ZUŠ a je doplňován o další lektory a tvůrce metodických materiálů ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání (od r. 2020 NPI ČR).

6.7.2.3 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)

Záměrem Pardubického kraje je v oblasti základního uměleckého vzdělávání dosáhnout následujících cílů:

- **G.1 Zkvalitnění podmínek pro činnost ZUŠ**
 - G.1.1 Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků ZUŠ zaměřené na profesní rozvoj pedagogů a vedoucích pracovníků (Nabídka dalšího vzdělávání CCV Pk, využití vzdělávací nabídky NPI ČR)
 - G.1.2 Poskytovat metodickou pomoc pracovníkům ZUŠ (Organizování porad a seminářů, Školský portál Pk)
 - G.1.3 Vytvářet podmínky pro prezentaci aktivit ZUŠ (Školský portál Pk)
- **G.2 Rozvoj nadání žáků ZUŠ**
 - G.2.1 Podporovat organizaci soutěží, realizovat program Podpora nadaných žáků v Pardubickém kraji

Dokument také konstatuje, že: „Nadále nebudou v souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023 zapisovány do rejstříku škol a školských zařízení nové základní umělecké školy, navyšovány stávající kapacity a místa poskytovaného vzdělávání ZUŠ, neboť **podíl souhrnných kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let překračuje 20 %.**“

6.7.2.4 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategický plán rozvoje města Pardubice pro období 2014–2025

Strategie je rozdělena do 5 pilířů. Základní umělecké vzdělávání je obsaženo ve 4. pilíři Veřejné služby a kvalita řízení města, **cíl 4.5. Zvyšovat kvalitu mateřských a základních škol (domů dětí a mládeže a základních uměleckých škol).**

Nástroje k dosažení cílů Strategie plánu rozvoje města Pardubice pro období 2014–2025 jsou:

- vedení organizace (ředitel - schopen řídit strategii školy, vzdělávací proces, lidi, materiální zdroje, informace),

- kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci,
- dostatečné prostorové podmínky a vybavení (kmenové a odborné učebny),
- bezpečné a klidné prostředí pro vzdělávání (školní psycholog).

Cílem města je:

- pokračovat v realizaci konkursů na ředitele příspěvkových organizací,
- aktivně a motivačně působit na vedení příspěvkových organizací ve školství k zapojování se do EU projektů a čerpání finančních prostředků,
- vytvořit dlouhodobé plány pro koncepční rozvoj technického stavu objektů, školních hřišť, tělocvičen a zahrad, a zároveň připravit optimalizační opatření pro efektivní a hospodárné využití sítě škol pro jiné možnosti využití budov vzhledem k demografickému vývoji.

Strategie školství Pardubic 2030

Strategie byla schválena Zastupitelstvem města Pardubic v říjnu 2020. Východiskem pro tvorbu Strategie bylo získat funkční a živý strategický dokument pro rozvoj školství v oblastech, kde je statutární město Pardubice zřizovatelem.

Strategie je rozdělena do tří priorit:

- Role zřizovatele jako garanta funkčnosti systému
- Rozvoj kompetencí a motivace zaměstnanců školských zařízení
- Individuální a motivující přístup k dětem a žákům

Naplňování priorit se realizuje prostřednictvím devíti opatření, kdy opatření č. 1.2 Zajištění kapacit pro vzdělávání pardubických dětí obsahuje také aktivitu: 1.2.3 Postavit novou budovu ZUŠ Pardubice-Polabiny, Lonkova.

6.7.2.5 Popis současného stavu

V ORP Pardubice jsou 3 základní umělecké školy, 2 zřizuje statutární město Pardubice a 1 je soukromá.

- **Základní umělecká škola Pardubice, Havlíčkova 925**, jejímž zřizovatelem je od 1. 7. 2012 statutární město Pardubice, nabízí žákům čtyři studijní obory: hudební, literárně-dramatický, taneční, výtvarný. Škola měla zapsaných k 30. 9. 2021 1115 žáků Materiálně technické zabezpečení: jako velký problém se ve spojitosti s oteplováním jeví užívání jižního křídla Domu hudby, kde ve slunných dnech stoupá teplota ve třídách vysoko nad 30 stupňů Celsia.
- **Základní umělecká škola Pardubice – Polabiny, Lonkova 510**, která byla zřízena statutárním městem Pardubice 1. 7. 2012, má 7 pracovišť (v ulici Lonkova, Nová, Kosmonautů, Mozartova, na ZŠ Pardubice - Dubina, na ZŠ Pardubice - Svítkov a na ZŠ Lázně Bohdaneč) a výuka probíhá ve čtyřech studijních oborech: hudebním, literárně-dramatickém, tanečním a výtvarném. Škola měla zapsaných k 30. 9. 2021 952 žáků. Roztříštěnost ZUŠ do 7 pracovišť v sobě nese řadu každodenních komplikací (zvýšené provozní a investiční náklady, hluk ze

společných prostor, absence zázemí pro pedagogy, nedostatečná možnost týmové spolupráce apod.). Zároveň však ZUŠ pokrývá zájem o výuku v okrajových částech města. Zlepšení vybavení pracovišť přes některá negativa postupuje podle dlouhodobých plánů. Trvale nevhodná je velikost tanečních sálů. Dlouhodobým strategickým cílem pro školu jsou nové prostory s odpovídající kapacitou výukových prostor, které budou splňovat specifické požadavky jednotlivých oborů. Ve Strategickém plánu rozvoje města Pardubic 2014 -2025 bylo do akčního plánu na rok 2019 zaneseno opatření Optimalizace kapacit a dostupnost zřizovaných škol a šk. zařízení - prostory pro ZUŠ Lonkova. Strategie školství Pardubic 2030 obsahuje úkol: 1.2.3 Postavit novou budovu ZUŠ Pardubice-Polabiny, Lonkova, kdy v roce 2021 je zpracováno zadání pro návrh stavby a zajištěn pozemek pro novou budovu ZUŠ.

- Třetí ZUŠ v ORP Pardubice je soukromá specializovaná jednooborová základní umělecká škola **ZUŠ BONIFANTES**. Hlavním cílem školy je příprava žáků pro úspěšnou činnost v koncertních skupinách Chlapeckého sboru BONIFANTES a následné studium na konzervatořích, středních pedagogických a uměleckých školách nebo vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením. Pobočka ZUŠ Bonifantes působí také při ZŠ a MŠ Lázně Bohdaneč a má odloučená pracoviště v budovách některých základních škol v Pardubicích: DDM Alfa Pardubice (odloučené pracoviště Delta), ZŠ Pardubice-Dubina, Erno Košťála 870, ZŠ Pardubice-Studánka, Pod Zahradami 317, ZŠ a MŠ Lázně Bohdaneč, Základní škola Pardubice-Svítkov, Školní 748.

Na zachování sítě ZUŠ, jako široké základny pro vyhledávání talentovaných dětí a žáků v systému uměleckého vzdělávání v ČR, se podílí **Asociace základních uměleckých škol České republiky (AZUŠ ČR)**, která byla založena ustavující schůzí dne 30. dubna 1999 v Praze. AZUŠ ČR je dobrovolným zájmovým sdružením základních uměleckých škol. Cílem AZUŠ ČR je prosazování a ochrana existenčních a ekonomických zájmů základních uměleckých škol, péče o rozvoj a kvalitu uměleckého školství v České republice. AZUŠ ČR působí jako partner MŠMT a České školní inspekce (např. aktivně připomínkuje tvorbu a změny zákonných norem týkajících se základního uměleckého školství, spolupracuje při tvorbě a úpravách kurikulárních dokumentů, organizuje a spolupodílí se na vytváření podmínek pro další vzdělávání pedagogických pracovníků).

6.7.3 Inovativní vzdělávání

6.7.3.1 Úvod

Cílem tohoto podopatření je podpořit základní a mateřské školy, které využívají nové proudy inovativního vzdělávání. Forma podpory může být realizována propojováním základních a mateřských škol v rámci celého území ORP a tím zajištění rozvoje kvalitního a inkluzivního vzdělávání.

6.7.3.2 Strategické dokumenty na národní úrovni

Přístupy inovativního vzdělávání nejsou ve strategických dokumentech popsány detailně, ale obvykle jako součást předškolního, základního vzdělávání či DVPP. Základní a mateřské školy, které využívají alternativní vzdělávací proudy, musí při tvorbě ŠVP respektovat příslušný RVP. Přestože současný systém dává školám určitou míru autonomie, i tak je pro mnohé inovativní vzdělávací projekty značně svazující. Jde především o povinnou časovou dotaci jednotlivých vzdělávacích oblastí, hodnocení znalostních výstupů, nikoli klíčových kompetencí, hygienické normy a požadavky na kvalifikovanost pedagogů.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

RVP PV poskytuje základ pro inovativní způsoby vzdělávání mj. definováním specifik, metod a forem práce v předškolním vzdělávání. Oporou je výrazný důraz na individuální přístup a často využívané věkově smíšené třídy: *„Vzdělávání je důsledně vázáno k individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí, včetně vzdělávacích potřeb speciálních... Takovéto pojetí vzdělávání umožňuje vzdělávat společně v jedné třídě děti bez ohledu na jejich rozdílné schopnosti a učební předpoklady. V předškolním vzdělávání tak mohou být vytvářeny třídy s věkově homogenním i heterogenním uspořádáním, kde mohou děti vykazovat rozdílné vzdělávací možnosti a potřeby, včetně speciálních. Školy s inovativním vzděláváním používají i zmiňované odpovídající metody a formy práce jako je „využívání prožitkového a kooperativního učení hrou a činnostmi dětí, situační učení, spontánní sociální učení, aktivity spontánní i řízené, vzájemně provázané a vyvážené, didakticky zacílená činnost, která je učitelem přímo nebo nepřímo motivovaná, která je dítěti nabízena a v níž je zastoupeno spontánní a záměrné (cílené, plánované) učení. Tyto činnosti probíhají zpravidla v menší skupině či individuálně.“*

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Vazbu na inovativní vzdělávání, které využívá alternativní metody výuky, formativní hodnocení, věkově heterogenní třídní kolektivy atd. mají mj. zmiňované tendence ve vzdělávání, které navozuje a podporuje RVP ZV, zejména pak:

- zohledňovat při dosahování cílů základního vzdělávání potřeby a možnosti každého žáka;
- uplatňovat variabilnější organizaci a individualizaci výuky podle potřeb a možností žáků a využívat vnitřní diferenciaci výuky;
- vytvářet širší nabídku volitelných předmětů pro rozvoj zájmů a individuálních předpokladů žáků;

- vytvářet příznivé sociální, emocionální i pracovní klima založené na účinné motivaci, spolupráci a aktivizujících metodách výuky;
- prosadit změny v hodnocení žáků směrem k průběžné diagnostice, individuálnímu hodnocení jejich výkonů a širšímu využívání slovního hodnocení;
- zachovávat co nejdéle ve vzdělávání přirozené heterogenní skupiny žáků a s využitím podpůrných opatření oslabit důvody k vyčleňování žáků do specializovaných tříd a škol;

V dokumentu se vychází i z tzv. **Bílé knihy (Národní program rozvoje vzdělávání v České republice vydané již v roce 2001)**, která doporučuje mj.: „Klást důraz na celkovou proměnu života školy a vyučování, **podpořit inovativní programy a činnosti vycházející z potřeb žáků daného věku**. Měnit klima ve třídách, způsoby motivace žáků, **hledat a ověřovat aktivizující metody a formy vyučování**, publikovat zkušenosti nejlepších učitelů, iniciovat zpracování nových didaktických materiálů, **podpořit výzkumné ověřování inovativních změn a efektivity vzdělávání** za účasti učitelů 1. a 2. stupně – grantová podpora.“

6.7.3.3 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)

Dokument se inovativnímu vzdělávání nevěnuje přímo, ale zmiňuje ho či na něj mají vazbu např. některé z cílů resp. opatření v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků:

- O.1 Podpora profesního rozvoje pedagogů
 - O.1.2 Podporovat síťování inovativních škol a síťování pedagogů
 - O.1.3 Zaměřit DVPP zejména na oborové didaktiky, efektivní formy výuky, formativní hodnocení, využívání prostředků ICT, metodu CLIL, práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků nadaných, klima třídy, primární prevenci rizikového chování

6.7.3.4 Popis současného stavu

V ORP Pardubice se mezi školy s inovativními metodami vzdělávání řadí dvě ZŠ a jedna MŠ zřizované statutárním městem Pardubice: ZŠ Waldorfská Pardubice, Gorkého 867, zaměřená na **waldorfskou pedagogiku**, a nově zřízená od školního roku 2021/22 ZŠ Montessori Pardubice, p. o. Tato nová škola vznikla rekonstrukcí nevyužitého, původně školního pavilonu v ulici Erno Košťála na Dubině a je propojena s areálem ZŠ Pardubice Dubina, Erno Košťála 870. Montessori výuka se ze ZŠ Pardubice-Polabiny, Družstevní 305, kde probíhala v prvním stupni ZŠ vždy v jedné paralelní třídě v ročníku a později také v šestém a sedmém ročníku, přesunula do této samostatné Montessori školy. V ZŠ Pardubice-Polabiny, Družstevní byla Montessori výuka ukončena. Mateřskou školou s Montessori pedagogikou je MŠ Klubíčko Pardubice, Grusova 448, která naplňuje vzdělávací záměry a cíle dvěma pedagogickými styly – klasickým vzdělávacím směrem a Montessori pedagogikou (2 třídy).

Soukromé školy s alternativním programem vzdělávání v ORP Pardubice jsou: ZŠ a MŠ Srdcovka (původně ZŠ Na rovině založená rodiči a učiteli v Lázních Bohdaneč v roce 2010, od září 2015 škola sídlí v obci Třebosice, výuka **probíhá metodou Montessori**), ZŠ V Pohybu (zahájila činnost ve školním roce 2016/2017, vyznačuje se věkově smíšenými třídami s malým počtem žáků, prostředím bez zkoušení a známkování, s možností učit se venku a dostatkem pohybu), ZŠ a MŠ Klas (malý kolektiv - max. 12 dětí, bilingvní výuka, projektové vyučování, slovní hodnocení, domácí vzdělávání, výuka po Skypu). MŠ, ZŠ a Centrum Na cestě (zahájila činnost ve školním roce 2018/2019), v MŠ rejstříková kapacita 15 dětí, věkově smíšená skupina, přirozený způsob vstřebávání angličtiny. Na ZŠ rejstříková kapacita školy 30 dětí, věkově smíšená skupina dětí, slovní hodnocení namísto známek, výuka angličtiny přirozenou formou. V rámci Centra Na cestě nabídka Montessori programů pro rodiče a děti od cca 1,5 roku).

S prvky Waldorfské pedagogiky také pracuje dětský klub Duhový skříteček v Nemošicích (soukromá dětská skupina), waldorfskou a Montessori pedagogiku uplatňují v soukromé dětské skupině Sluníčko – Centrum pro rodinu, Montessori programy nabízí Elipsa – Montessori centrum (Montessori školka, Montessori školička a Montessori dílny pro rodiče a děti). Soukromá lesní zážitková školka Perníček také využívá alternativních pedagogických směrů, a to lesní mateřské školky, Montessori a waldorfské pedagogiky.

Inovativní prvky ve vzdělávání se uplatňují také v církevní škole NOE – Křesťanská ZŠ a MŠ, zřizovaná Sborem církve bratrské v Pardubicích. Jedná se o školu s rodinným charakterem a individuálním přístupem, poskytuje vzdělání a výchovu v prostředí postaveném na křesťanských hodnotách. Do 3. ročníku jsou žáci hodnoceni pouze slovně, od čtvrtého ročníku škola známkuje. Intenzivní výuku angličtiny mají žáci od prvního ročníku, výuka některých předmětů probíhá v angličtině.

Aktuální informace o inovativních proudech ve vzdělávání a odbornou podporu při zavádění inovativních prvků do výuky či ke zřizování škol s inovativním programem poskytuje **Institut pro podporu inovativního vzdělávání**. Cílem institutu je zprostředkovávat pokud možno nezaujaté informace o nových proudech, iniciativách a školách, jednotlivých vzdělávacích metodách. Institut pořádá besedy a semináře o vzdělávání, určené nejširší veřejnosti a organizuje rozšiřující vzdělávání pro učitele.

6.7.4 Občanská gramotnost

6.7.4.1 Úvod

Občanská gramotnost je dovednost a schopnost se samotně rozhodovat v osobním, občanském či pracovním životě. Při realizaci MAP rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice se tato schopnost orientovat se ve světě plném informací a technických nástrojů jevila jako důležitý faktor k uplatnění se ve společnosti a k prevenci rizikového chování a zadluženosti mládeže. Do občanské gramotnosti je zařazena i tzv. finanční gramotnost, která podporuje schopnost žáků plánovat, vypočítat své finanční možnosti a tyto dovednosti používat v běžném životě. Občanská gramotnost má pomoci ve výchově k občanství, ale například i při orientaci v institucích typu katastrální úřad, archiv, stavební úřad atd.

6.7.4.2 Strategické dokumenty na národní úrovni

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Vazbu na občanskou gramotnost lze nalézt ve specifikaci klíčových kompetencí, především pak v **kompetencích občanských**.

Na konci základního vzdělávání žák:

- *respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí;*
- *chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu;*
- *rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka;*
- *respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit;*
- *chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti.*

Důležitá jsou i průřezová témata RVP, která mohou obohatit žáka o informace a schopnosti se orientovat v zásadách demokratického fungování státu, ve vztahu k přírodě i ke společnosti.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Základy občanské gramotnosti by již měly být započaty v předškolním vzdělávání.

Dítě ukončující předškolní vzdělávání:

- *dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky*
- *odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem*
- *chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá*
- *se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění*
- *chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevědomost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky*
- *má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat*
- *spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat*

- si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti sociálně-kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019-2023

Dokument se věnuje občanské gramotnosti v obecné rovině jakožto součásti vzdělávání pro udržitelný rozvoj. Uvádí např., že důraz by měl být kladen na klíčové kompetence týkající se hodnotové orientace žáků a společenských postojů, kterými jsou zejména vzdělávání pro demokracii a občanskou společnost, zaměření na mezigenerační dialog či pomoc potřebným. Nejedná se pouze o hodnoty a postoje, ale také o budování občanské gramotnosti.

6.7.4.3 Popis současného stavu

ZŠ Pardubice-Dubina, Erno Košťála, ZŠ Pardubice, Staňkova, ZŠ Sezemice a ZŠ Dašice se zúčastnily programu **Rozumíme penězům neziskové organizace AISIS, o. s.** Program je zaměřený na finanční vzdělávání dětí a učitelů mateřských a základních škol. Cílem programu je přispět ke zvýšení finanční gramotnosti v České republice. Školy po absolvování programu zařadily do výuky projektové dny zaměřené na finanční gramotnost žáků. ZŠ Pardubice, Prodloužená ve školním roce 2014/2015 realizovala projekt ve výzvě č. 54 OP VK **Studentské minipodniky Severovýchod**. Na ZŠ Sezemice proběhl dne 28. 4. 2022 projektový den na téma Jak přežít ve světě financí a ZŠ Dašice plánuje na podzim 2022 celoškolský projekt Finanční gramotnost.

Koalice nevládek Pardubicka, o. s. (KONEP) realizovala od 1. dubna 2013 do 31. prosince 2014 pro ZŠ projekt **Učíme se podnikat, učíme se samostatnosti**, který byl zaměřený na finanční gramotnost, ale i na osobnostní a sociální výchovu. Projektu se zúčastnila ZŠ Pardubice-Svítkov a ZŠ Pardubice, Bratranců Veverkových.

Centrum celoživotního vzdělávání Pardubice (CCV Pardubice) realizuje programy DVPP pro pedagogy MŠ, 1. i 2. stupně ZŠ, vedoucí školních zájmových kroužků a klubů, vychovatele školských zařízení, pedagogy volného času.

Na školách zřizovaných statutárním městem Pardubice působí žákovské parlamenty, které tvoří většinou 2 volení zástupci z každé třídy. Žáci mají právo podílet se na správě školy a dávat podněty k jejímu rozvoji. Učí se tak jednat s dospělými, přijímat autoritu a vyslovit, odůvodnit a prosazovat svůj názor, učí se formulovat problémy a navrhnout přijatelná řešení. Členové spolupracují s vedením školy, spoluorganizují a zajišťují různé akce a soutěže, přináší návrhy na zlepšení prostředí a práci školy, svým prostřednictvím přispívají ke zlepšení klimatu ve škole. Výchova k zájmu o dění kolem sebe napomáhá k vytváření takových postojů, které jsou potřebné pro fungování demokratických principů.

Dva až tři zástupci žákovských parlamentů 17 ZŠ v Pardubicích tvoří Dětský parlament, který zahájil svou činnost ve školním roce 2001/2002 a byl schválen Radou města Pardubic jako její poradní orgán. Od doby jeho vzniku se jednotliví delegáti scházejí zpravidla desetkrát za školní rok – většinou jedenkrát měsíčně. Školní žákovský parlament působí také na ZŠ a MŠ Lázně Bohdaneč a ZŠ Opatovice nad Labem.

6.7.5 Sportoviště a tělocvičny základních škol

6.7.5.1 Legislativní rámec

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

Zákon č. 115/2001, Sb., ve znění účinném od 31. 7. 2019 o podpoře sportu vymezuje úkoly národní, krajské a obecní úrovně správy a podpory sportu.

§ 4 Úkoly ostatních orgánů státní správy

(1) Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra ve své působnosti vytvářejí podmínky pro rozvoj sportu, pro přípravu ke státní sportovní reprezentaci a přípravu sportovních talentů a zřizují svá rezortní sportovní centra a zabezpečují jejich činnost.

(2) Ministerstvo zdravotnictví ve své působnosti organizuje zdravotní péči o státní sportovní reprezentanty a sportovní talentům, a vytváří organizační předpoklady umožňující specifický přístup sportovních reprezentantů ke klinické péči a v zájmu podpory zdravého způsobu života vytváří podmínky pro podporu preventivní, dispenzární a posudkové zdravotní péče v oblasti sportu.

§ 5 Úkoly krajů

Kraje ve své samostatné působnosti vytvářejí podmínky pro sport, zejména

- a) zabezpečují rozvoj sportu pro všechny a přípravu sportovních talentů, včetně zdravotně postižených občanů,
- b) zajišťují výstavbu, rekonstrukce, udržování a provozování svých sportovních zařízení,
- c) zabezpečují finanční podporu sportu ze svého rozpočtu,
- d) zpracovávají plán rozvoje sportu v kraji a zajišťují jeho provádění.

§ 6 Úkoly obcí

1. Obce ve své samostatné působnosti vytvářejí podmínky pro sport, zejména

- a) zabezpečují rozvoj sportu pro všechny, zejména pro mládež,

- b) zabezpečují přípravu sportovních talentů, včetně zdravotně postižených občanů,
 - b) zajišťují výstavbu, rekonstrukce, udržování a provozování svých sportovních zařízení a poskytují je pro sportovní činnost občanů,
 - c) kontrolují účelné využívání svých sportovních zařízení,
 - d) zabezpečují finanční podporu sportu ze svého rozpočtu.
2. Obec zpracovává v samostatné působnosti pro své území plán rozvoje sportu v obci a zajišťuje jeho provádění.

Vyhláška č. 465/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění vyhlášky č. 343/2009 Sb.

Vyhláška určuje prostorové podmínky, vybavení a provoz pro jednotlivá zařízení předškolního a základního vzdělávání. Prostory pro výchovu a vzdělávání, a to především pro přestávkový pobyt a tělovýchovu musí odpovídat požadavkům české technické normy upravující kvalitu a bezpečnost povrchu.

6.7.5.2 Strategické dokumenty na národní úrovni

Koncepce podpory sportu 2016–2025 – SPORT 2025

Na právní rámec sportu v České republice mají vliv i předpisy EU, které mají závazný nebo doporučující charakter. Doporučení zdůrazňují podporu sportu, jeho veřejnou prospěšnost, ochranu zdraví občanů a vybízejí členské státy EU ke konkrétním rozhodnutím a jejich aplikaci na podporu sportu. Většina předpisů a doporučení EU není dosud v České republice aktivně využívána a aplikována.

Strategický cíl 2 - Obnovovat a rozvíjet školní sportovní infrastrukturu

Školní sportovní areály mají svá specifika vzhledem k různým potřebám žáků vstupujících do školy a takřka dospělým jedincům, kteří ze školy vycházejí. Obvykle k vyšší spontánní pohybové aktivitě podněcují neoficiální menší rozměry sportovišť a možnost jejich dělení i slučování. U venkovních areálů je třeba uvažovat o jejich využití v letním provozu a o využití jejich potenciálu pro realizaci volnočasových sportovně relaxačních sportovišť v sídlech s večerním provozem (osvětlení), o víkendech či prázdninách.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

V rámci RVP pro tělesnou výchovu a samotnou tvorbu ŠVP je nezbytnou podmínkou pro výuku tělesné výchovy bezpečnost a vhodné podmínky pro výkon tělesné výchovy. Sport je součástí klíčových kompetencí, kdy se má žák aktivně zapojovat do kulturního dění a sportovních aktivit.

6.7.5.3 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)

Dokument zmiňuje aktivity Pardubického kraje s vazbou na sportovní aktivity dětí a žáků jako je např. pořádání mj. sportovních soutěží a přehlídek, v posledních letech jsou také z rozpočtu Pardubického kraje finančně podporovány akce v oblasti volnočasových aktivit a vytváření zdravého klimatu na školách a školských zařízeních zřizovaných Pardubickým krajem (např. adaptační kurzy, akce Hrou proti AIDS, sportovně turistické kurzy a soustředění pro úspěšné řešitele soutěží). Dále pak uvádí sportovní aktivity v posilovnách, tělocvičnách a hřištích při školských ubytovacích zařízeních. Pardubický kraj je také zřizovatelem Sportovní gymnázium, Pardubice, Dašická 268 a jedním z podpořených rozvojových programů byla „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělání gymnázium se sportovní přípravou“.

Také Pardubický kraj realizuje rekonstrukce svých školních sportovišť, které mohou mít dopad i na děti a žáky resp. veřejnost v ORP Pardubice. Zrealizována byla nástavba, přístavba a stavební úpravy sportovního areálu Dašická Gymnázia, Pardubice, Dašická 1083. Projekčně připravena pro realizaci v dalších letech je rekonstrukce venkovního sportoviště Gymnázia, Pardubice, Mozartova 449.

V cílech strategie mají vazbu na tuto tematickou oblast opatření:

A.2.5 Podporovat zapojení MŠ do aktivit zaměřených na rozvoj potenciálu dětí, včetně rozvoje jejich tvořivosti, osvojování zásad trvale udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu

B.2.5 Podporovat zapojení ZŠ do aktivit zaměřených na rozvoj potenciálu žáků, včetně rozvoje jejich tvořivosti, osvojování zásad trvale udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu

6.7.5.4 Strategické dokumenty na úrovni ORP/MAS/měst/obcí

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2021–2027 MAS Region Kunětické hory

Prioritní oblast 3: Vzdělávání

Strategický cíl 3: Rozvíjet školství a vzdělávání obyvatel regionu

Specifický cíl 3.1: Podpora školství v regionu a celoživotního vzdělávání

Opatření 3.1b: Podpora základních škol vč. malotřídních

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Bohdanečsko 2021–2027

Priorita 1: Spokojený region

Strategický cíl 1: Zkvalitnit podmínky pro život v obcích v regionu

Specifický cíl 1B: Zabezpečit kvalitní vzdělávání a podpořit volnočasové aktivity

Opatření 1B.1 Zkvalitnění a rozvoj vzdělávání (aktivity: vybudování/modernizace zázemí pro sportovní aktivity MŠ a ZŠ)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014–2020 MAS Železnohorský region, z. s. (není aktualizován)

Prioritní oblast: Kultura a celoživotní vzdělávání

Strategický cíl 4: Pestrý společenský život a kvalitní výběr a možnosti vzdělávání včetně celoživotního učení

Specifický cíl 4.1: Zkvalitňování předškolního a školního vzdělávání

Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014–2025

Strategie je rozdělena do 5 pilířů. Základní umělecké vzdělávání je obsaženo ve 4. pilíři Veřejné služby a kvalita řízení města, *cíl 4.5. Zvyšovat kvalitu mateřských a základních škol (domů dětí a mládeže a základních uměleckých škol).*

Nástroje k dosažení cílů města souvisejících s optimalizací sportovišť základních škol jsou:

- *aktivně a motivačně působit na vedení příspěvkových organizací ve školství k zapojování se do EU projektů a čerpání finančních prostředků,*
- *vytvořit dlouhodobé plány pro koncepční rozvoj technického stavu objektů, školních hřišť a zahrad, a zároveň připravit optimalizační opatření pro efektivní a hospodárné využití sítě škol pro jiné možnosti využití budov vzhledem k demografickému vývoji.*

Vybrané vazby na další cíle:

- podporovat tradiční atraktivní sportovní či kulturní akce,
- dodržovat principy strategického a projektového řízení a otevřené komunikace s veřejností.

Strategie školství Pardubic 2030

Školní sportoviště zejména po stránce jejich dostatečné kapacity a stavu řeší Strategie prostřednictvím opatření č. 1.2 Zajištění kapacit pro vzdělávání pardubických dětí v aktivitě 1.2.5 Doplnit kapacity tělocvičen škol a prostřednictvím opatření č. 1.3 Investice do majetku a vybavení škol a tříd v aktivitách 1.3.2 Rekonstruovat minimálně 1 školní sportoviště ročně a 1.3.3 Opravy školních tělocvičen. Dle možností rozpočtu města je v první řadě cílem kompletně rekonstruovat minimálně jedno školní hřiště za rok. Pracovní skupina zpracovala přehled stavu školních tělocvičen, který bude seřazen podle priorit a postupně promítnut do rozpočtu města.

Plán rozvoje sportu v Pardubicích

Vytvoření plánu rozvoje sportu ukládá obcím zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. Dle tohoto zákona obec ve své samostatné působnosti vytvářejí podmínky pro sport, a to zejména zabezpečují rozvoj sportu pro všechny, přípravu sportovních talentů včetně zdravotně postižených občanů. Dále zajišťují výstavbu, rekonstrukci, udržování a provozování výchovně sportovních zařízení a poskytují je pro sportovní činnost občanů, kontrolují účelné využívání svých sportovních zařízení a zabezpečují finanční podporu sportu ze svého rozpočtu.

Cíl 5: Podpora provozu hřišť otevřených pro veřejnost

- mezi hřiště otevřená pro veřejnost se primárně zahrnují i hřiště u základních škol
- cílem je umožnit pardubickým občanům, zejména dětem a mládeži, bezplatný přístup na vytipovaná sportoviště a jejich bezplatné využívání
- cílem podpory je vytvoření kvalitních sportovišť u vybraných ZŠ a TJ/SK, jejich udržování a provoz. Dále rozšiřování počtu hřišť a postupná modernizace stávajících. Rozšiřování služeb na těchto hřištích – půjčovny sportovních potřeb, občerstvení, relaxační zóny pro rodiny s malými dětmi apod.

Opatření:

- 5.1.** Zachovat finanční podporu provozu hřišť pro veřejnost.
- 5.2.** Provádět pravidelnou údržbu hřišť pro veřejnost.
- 5.3.** Modernizovat hřiště pro veřejnost.
- 5.4.** Realizovat výstavbu nových hřišť pro veřejnost.
- 5.5.** Zabezpečit trvalou udržitelnost projektu provozu hřišť u ZŠ a TJ/SK otevřených pro veřejnost.

6.7.5.5 Popis současného stavu

Dle terénního monitoringu technického stavu sportovišť základních škol v roce 2020 bylo zjištěno, že z celkového počtu 17 školních sportovišť ZŠ zřizovaných statutárním městem Pardubice bylo 6 sportovišť po rekonstrukci a v dobrém stavu, dalších 5 sportovišť prošlo od roku 2019 kompletní rekonstrukcí, u 2 sportovišť je připravena projektová dokumentace pro rekonstrukci. Špatný technický stav školních hřišť převládá ve zbytku území ORP Pardubice, většina školních sportovišť je v nevyhovujícím, až havarijním stavu, a vzhledem k nedostatku prostředků z obecních rozpočtů se neplánuje jejich rekonstrukce ve větším rozsahu. Viz tabulka č. 21. V roce 2019 proběhla v Pardubicích také pasportizace stavu školních tělocvičen.

Tabulka 21 - Stav školních sportovišť v ORP Pardubice

Škola	Zřizovatel	Stav školních sportovišť
1. ZŠ Pardubice, Benešovo náměstí 590	město Pardubice	Venkovní hřiště je opraveno - poslední úpravy 2016 (nový tartan). Škola má celkem dvě tělocvičny. Tělocvičny jsou po rekonstrukci v pořádku. Po zvýšení podlah mají problematické otevírání oken a byla tím snížena i výška košů.
2. ZŠ Pardubice, Bratranců Veverkových 866	město Pardubice	Část pozemku není v majetku města – majitel neuvažuje o prodeji pozemku městu. Samostatné hřiště škola nemá. Škola má dvě tělocvičny, u kterých je zastaralé sociální zařízení – odbor majetku a investic žádá o projektovou dokumentaci. Vzhledem k umístění, škola může využívat zároveň prostory v sokolovně. V roce 2020 se obnovila nájemní smlouva, jednání s vlastníkem p.p.č. 204/2 o výměře 902 m2 o možnosti odkupu nebylo úspěšné. Pro vybudování sportoviště pro standardní využití by bylo vhodné odkoupit od stejného vlastníka také část pozemku p.p.č. 204/1. V části školního pozemku (majetek města) vybudovala škola work outové hřiště (dokončeno v červnu 2022).
3. ZŠ Pardubice- Dubina, Erno Košťála 870	město Pardubice	Hřiště – pěkné, po rekonstrukci. Jedinou vadou je nedodělaný okraj u in-line dráhy - vysoký, nebezpečí úrazu. Problém je sousedství s projektem MO3 na zeleň, škola má povinnost udržitelnosti, ale stromy mohou narušit dráhu, jsou příliš blízko dráhy. Škola má celkem tři tělocvičny, které jsou v pořádku. Na škole je také baletní sál, které využívá ZUŠ Lonkova.
4. ZŠ Pardubice, Josefa Ressler 2258	město Pardubice	Rekonstrukce proběhla, dokončeno v červnu 2020. Škola má jednu tělocvičnu, která je v pořádku, ale je potřeba druhé tělocvičny. V docházkové vzdálenosti je ovšem k dispozici ZŠ a MŠ A. Krause a plánované sportoviště Dukla.
5. ZŠ Pardubice- Polabiny, Družstevní 305	město Pardubice	Rekonstrukce hřiště dokončena v listopadu 2020, hřiště je v pořádku.

	Škola	Zřizovatel	Stav školních sportovišť
6.	ZŠ Pardubice- Spořilov, Kotkova 1287	město Pardubice	Veřejné hřiště je v dobrém stavu, řeší se pouze drobnosti z provozního příspěvku. Škola na vlastní náklady vybudovala druhou malou tělocvičnu z původního skladu uhlí, ale je potřeba vybudovat oficiální druhou tělocvičnu.
7.	ZŠ Pardubice- Polabiny, npor. Eliáše 344	město Pardubice	Ke hřišti je připravena projektová dokumentace. Možno realizovat v roce 2021. Škola má celkem dvě tělocvičny a jeden gymnastický sál.
8.	ZŠ Pardubice- Polabiny, Prodloužená 283	město Pardubice	Stav sportoviště je špatný, využívá se opotřebovaná betonová plocha a ovál. Komplikací je propojení s pronajatým hokejbalovým hřištěm a zázemím. V plánu rekonstrukce - oddělené hokejbalové hřiště. Odbor hlavního architekta Magistrátu města Pardubic zajistil zpracování studie, která byla předána na odbor majetku a investic k realizaci projektové dokumentace. Škola má celkem dvě tělocvičny, obě jsou v pořádku. V roce 2022 proběhne dokončení PD pro provádění stavby.
9.	ZŠ Pardubice, nábřeží Závodu míru 1951	město Pardubice	Hřiště bylo zrekonstruováno v roce 2019. Škola má celkem dvě tělocvičny, v tělocvičnách je potřeba opravit parkety. Odbor majetku a investic má přidělené finance na opravu jedné tělocvičny. Nevyhovující sociální zařízení.
10.	ZŠ Pardubice- Studánka, Pod Zahradami 317	město Pardubice	Rekonstrukce dokončena 2019, hřiště je v pořádku. Škola má celkem dvě tělocvičny, jeden gymnastický sál, který je aktuálně využíván jako hudebna. Obě tělocvičny i sál jsou v pořádku.
11.	ZŠ Pardubice, Staňkova 128	město Pardubice	Sportoviště po rekonstrukci v letech 2010–2011. Hřiště je určeno veřejnosti, má správce. Škola má celkem dvě tělocvičny. Odbor majetku a investic bude opakovaně žádat o finanční prostředky na opravu podlahy.
12.	ZŠ Pardubice- Svítkov, Školní 748	město Pardubice	V areálu probíhá od prosince 2018 přístavba budovy ZŠ. Stav hřiště bude posouzen znovu po dokončení přístavby. Očekávané dokončení přístavby – srpen 2020. Škola má pouze jednu tělocvičnu. V tělocvičně je opotřebovaná podlaha a má zastaralé sociální zařízení. Oprava podlahy bude probíhat v září-říjnu 2020. Po přístavbě školy bude kvůli plnění RVP využit prostor školních družin. Pracovní skupina provede do konce roku 2022 aktualizaci stavu sportoviště a navrhne zadání pro rekonstrukci.
13.	ZŠ Pardubice, Štefánikova 448	město Pardubice	Obnoveno hřiště pro školní družinu. Venkovní plocha u školy je pouze ve vnitrobloku – vyasfaltovaná, nevyhovující. Škola je v centru města, uvažuje se spíše o využívání jiných sportovišť ve městě. Záměrem je rekonstrukce venkovní plochy (studii má zajistit odbor hlavního architekta). V roce 2018 byla zpracována studie s kalkulací úpravy povrchu hřiště a drobného vybavení. Návrh na zadání projektové dokumentace k roku 2021. Škola má pouze jednu tělocvičnu, pro plnění RVP je potřeba druhé tělocvičny. Dokončena rekonstrukce hřiště ve vnitrobloku školy, předáno v říjnu 2021

Škola		Zřizovatel	Stav školních sportovišť
14.	ZŠ Waldorfská Pardubice, Gorkého 867	město Pardubice	Jako hřiště se využívá pouze vyasfaltovaná plocha mezi ZŠ a MŠ. Záměr školy do budoucna: místo současné plochy vybudovat přírodní učebnu, sportovní hřiště umístit do rohu směrem do ulice. Dalo by se využít i pro komunitní centrum Českova i pro MŠ. Pro plnění RVP je možné využívat atletického stadionu na Dukle. Proto není s těmito úpravami počítáno. Na škole je k dispozici velká tělocvična, která je v pořádku je však potřeba postavit ještě gymnastický sál. Sociální zařízení a šatny jsou velmi zastaralé a potřebují rekonstrukci. Odbor majetku a investic zažádá o přidělení finančních prostředků na zpracování projektové dokumentace k rekonstrukci nevyhovujících prostor.
15.	ZŠ a MŠ Pardubice, Artura Krause 2344	město Pardubice	Sportoviště u školy není žádné. Ke sportování škola využívá atletický stadion Hvězda a hřiště lesoparku na Dukle. Škola má jednu tělocvičnu v dobrém technickém stavu vybudovanou v roce 2006.
16.	ZŠ a MŠ Pardubice- Pardubičky, Kyjevská 25	město Pardubice	Škola má pouze staré vyasfaltované hřiště, které zatím nouzově stačí, do budoucna bude oprava vhodná. Škola má pouze 1. stupeň, žáci využívají také školní zahradu. Tělocvičnu nemá žádnou. RVP žáci mohou plnit v prostorách sokola. Aktuálně je v řešení přístavba budovy ZŠ, sportovní plocha bude řešena až po ukončení přístavby. Potom doporučujeme rekonstrukci hřiště na víceúčelové hřiště pro TV i pobyt školní družiny. Smlouva o spolupráci města Pardubice se školou Svitání obsahuje možnost vzájemně využívat sportoviště.
17.	ZŠ Pardubice- Ohrazenice, Trnovská 159	město Pardubice	Škola využívá hřiště Městského rozvojového fondu. Hřiště ve vnitrobloku školy má špatný povrch, bude potřeba rekonstrukce, ale pozemek není v majetku města. Využívají také sousední fotbalové hřiště travnaté, fotbalové hřiště s umělou trávou, multifunkční hřiště a na atletiku rozběhovou dráhu pro krátké tratě a doskočiště. (Celkem 4 hřiště – malé multifunkční, fotbalové s umělou trávou, velké fotbalové travnaté, hřiště ve vnitrobloku + doskočiště). Dle ředitele školy je toto zázemí plně dostačující a nové. Škola má také tři sály, které jsou v pořádku. Pouze sprchy v umývárně jsou lehce opotřebované.
18.	ZŠ a MŠ Dříteč	obec Dříteč	Škola nemá tělocvičnu. Využívá obecní sál a zrekonstruované obecní hřiště.

Škola		Zřizovatel	Stav školních sportovišť
19.	ZŠ a MŠ Lázně Bohdaneč	město Lázně Bohdaneč	Škola užívá nově postavenou sportovní halu otevřenou 2020. Je využívána pro tělesnou výchovu všech ročníků. Venkovní sportoviště nejsou dosud řešena - škola využívá veřejná městská hřiště, a venkovní prostory v okolí školy.
20.	ZŠ a MŠ Mikulovice	obec Mikulovice	Škola má malou zastaralou tělocvičnu s parketovým povrchem, který vyžaduje celkovou rekonstrukci. Pro hodiny TV žáci nejčastěji využívají hřiště s asfaltovým povrchem v areálu fotbalového klubu, ve vzdálenosti cca 200 m. Obec má PD i stavební povolení na univerzální venkovní hřiště na školní zahradě, včetně sprint dráhy a doskočiště. Podaná žádost o dotaci v roce 2022 byla neúspěšná. Vzhledem k plánované celkové rekonstrukci budovy ZŠ bude na realizaci hřiště opět žádat o dotaci.
21.	ZŠ a MŠ Ostřešany	obec Ostřešany	Škola má malou tělocvičnu, rekonstrukci neplánuje. Využívá školní zahradu a multifunkční sál obecního domu. Na školní zahradě se připravuje výstavba multifunkčního sportovního areálu.
22.	ZŠ a MŠ Rokytno	obec Rokytno	Škola má vybavenou tělocvičnu, se školou sousedí obecní sportovní hřiště s nově vybudovaným multifunkčním hřištěm s pevným povrchem, na které navazuje dětské hřiště zprovozněné v roce 2015. Součástí školy je zahrada, která prošla regenerací. Škole pouze chybí venkovní prostory pro skok daleký, vysoký, dráha na běh.
23.	ZŠ a MŠ Srch	obec Srch	Moderní rekonstruovaná tělocvična.
24.	ZŠ a alternativní MŠ Staré Ždánice	obec	Škola má malou tělocvičnu se základním vybavením, využívá fotbalové hřiště TJ Sokol Ždánice, nově zrekonstruované obecní multifunkční hřiště a prostory před školou.
25.	ZŠ a MŠ Rybitví	obec Rybitví	Škola nemá vlastní tělocvičnu, využívá obecní tělocvičnu, která je v bezprostřední blízkosti školy a je pro výuku plně k dispozici. Tělocvična je ve špatném technickém stavu se zastaralým vybavením, na rekonstrukci tělocvičny obec prozatím nemá zpracovanou projektovou dokumentaci ani studii. Průběžně se pořizuje a vybavuje sportovní náčiní a vybavení (aktuálně LED osvětlení). Škola nedisponuje klasickým sportovním hřištěm. Pro výuku TV využívá obecních sportovišť. Škola by ráda v budoucnu zpracovala projekt na ekozahradu v kombinaci s přírodním hřištěm v areálu školy. Do doby, než budou pozemky v majetku obce, obec nebude investovat finanční prostředky a nemůže ani žádat o dotace na tuto plochu.

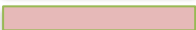

Škola		Zřizovatel	Stav školních sportovišť
26.	ZŠ a MŠ Živanice	obec Živanice	Škola má malou tělocvičnu, dostatečně vybavenou a dostačující potřebám malotřídky. Vedle budovy školy je nové multifunkční hřiště (tenis, volejbal, florbal, fotbal atp.) s umělým povrchem využívané pro hodiny TV.
27.	ZŠ Čeperka	obec Čeperka	Školní hřiště a tělocvična jsou menších rozměrů, ale celkově v dobrém stavu. Pouze kolem hřiště se musí vyměnit sítě. Oba prostory nespĺňují svými rozměry správnou velikost tradičního sportoviště. Škola má zpracovanou prozatím studii tělocvičny nové a probíhají jednání ohledně jejího umístění.
28.	ZŠ Dašice	obec Dašice	Školní hřiště bylo v roce 2019 kompletně zrekonstruováno. Nyní je funkční a bylo rozšířeno o umělé multifunkční hřiště. Pokud dojde k výstavbě rodinných domů v periferní oblasti Dašic - je v plánu v nejbližších dvou letech, dojde také k navýšení požadavků na umístění žáků na naši školu a bude nutné kromě jiného zajistit zvýšení kapacity školní tělocvičny, která byla zrekonstruovaná a v současné době potřebám školy vyhovuje. K výuce škola může využívat také multifunkční hřiště, které je na fotbalovém hřišti. K rozvoji mimoškolní i školní činnosti by přispělo zabezpečení hřiště u ŠD např. stoly na stolní tenis.
29.	ZŠ Moravany	obec Moravany	Škola se nachází ve 2 budovách. Budova pro 1. st. má malou tělocvičnu, v areálu školy se nachází asfaltové hřiště na košíkovou. Na podzim 2019 došlo k rekonstrukci antukového hřiště, které bylo přebudováno na multifunkční hřiště s umělým povrchem, šplhadly, 1 betonovým stolem a 1 venkovním stolem pro stolní tenis. Pro potřeby ŠD jsou zde houpačky, kolotoč a prolézačky, taktéž dva zahradní altány vybavené hračkami a sportovními potřebami. Hřiště bude využíváno při hodinách TV, sportovních aktivitách a pro školní družinu. V odpoledních hodinách bude využíváno i veřejností. Škola má k dispozici krásnou sportovní halu, kde je možné věnovat se basketbalu, sálové kopané, volejbalu, florbalu a tenisu. V areálu TJ Sokola Moravany ZŠ využívá obecní kurt s umělou trávou pro volejbal a tenis a tréninkové hřiště fotbalového klubu.

Škola	Zřizovatel	Stav školních sportovišť
30. ZŠ Opatovice nad Labem	obec	Stavebně byl realizován projekt nového komplexního venkovního sportoviště sestávajícího se z multifunkčního hřiště pro skupinové sporty a běžeckých drah pro sprinty a okružové běhy a skoky do dálky. Projekt byl realizován v létě roku 2020. Přípravné práce ve formě studií na způsob provedení nového vnitřního sportoviště (místo dosluhující tělocvičny) probíhají.
31. ZŠ Rohovládova Bělá	obec Rohovládova Bělá	Škola má nově zrekonstruovanou tělocvičnu z roku 2015. Vlastní venkovní hřiště škola nemá, někdy využívá obecní fotbalové hřiště, které je pravidelně udržováno (v r. 2020 je v plánu ho vybavit závlahovým systémem). Obec o výstavbě školního hřiště uvažuje, v současné době se snaží získat potřebný pozemek od soukromé osoby.
32. ZŠ Sezemice	obec Sezemice	Školní velké travnaté hřiště s běžeckou dráhou je ve špatném stavu (dráha je škvára a nebezpečné obrubníky). Dvě školní asfaltová hřiště si převzal zpět do majetku zřizovatel, ale škola je může využívat. Zřizovatel připravuje projektovou dokumentaci. Tělocvičny jsou v původním udržovaném stavu. V areálu školy je dostatek místa na multifunkční hřiště a další sportoviště. Zřizovatel má zpracovanou studii na kompletní výstavbu nového sportoviště pod školou, využitelného i pro veřejnost. Tělocvičny jsou staré, ale udržované a vyhovující.
33. Speciální MŠ, ZŠ a praktická škola Pardubice	Pardubický kraj	Škola sídlí v budově SPŠE a VOŠ Pardubice, využívá 2 patra budovy školy, objekt vily a venkovní zahradu se sportovním areálem, který je značně zastaralý. Není a nepřipravuje se projektová dokumentace a neexistuje studie rekonstrukce. Škola má 1 malou tělocvičnu, která je nově zrekonstruovaná. Chybí prostor pro míčové hry.
34. NOE - Křesťanská ZŠ a MŠ v Pardubicích	církev	Tělocvična je nyní ve vlastnictví zřizovatele Sboru Církve bratrské v Pardubicích. Plánovaná je celková rekonstrukce - povrchy, sportovní prvky, šatny.
36. ZŠ V Pohybu	soukromý sektor	Škola sídlí v budově DDM Beta, kde využívá i gymnastický sál. V průběhu listopadu a prosince 2022 dojde k přemístění školy do nových prostor, kde se bude venkovní zázemí teprve budovat.

Vysvětlivky:

- Hřiště je v pořádku.
- Projektová dokumentace hotová nebo se právě připravuje.
- Existuje studie rekonstrukce.
- Probíhající výstavba/rekonstrukce.

7 Infrastruktura - zjištění potřeb investic na školách a dalších vzdělávacích institucích

Školy a školská zařízení mají zájem podat projektové záměry do výzev IROP ve SC 4.1 Zlepšování rovného přístupu k inkluzivním a kvalitním službám v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a celoživotního učení pomocí rozvoje přístupné infrastruktury, mimo jiné posilováním odolnosti pro distanční a online vzdělávání a odbornou přípravu, konkrétně do výzvy 6, 7, 20, 23, 24, 37, 111, 112.

8 Vymezení problémových oblastí a klíčových problémů a prioritních oblastí rozvoje

Problémové oblasti členové realizačního týmu a pracovních skupin zpracovali po jednotlivých opatřeních MAP do tabulek, včetně prioritních oblastí. Jsou přílohou č. 1–7.

Stanovení priorit a cílů vychází z:

- agregovaných výstupů dotazníkového šetření MŠMT za SO ORP Pardubice;
- z provedené syntézy strategických dokumentů;
- z jednání pracovních skupin, z jednání ředitelů a zřizovatelů škol a školských zařízení, z dotazníkového šetření projektu a sběru projektových záměrů škol, školských zařízení a NNO.

9 SWOT-3 analýza prioritních oblastí rozvoje v řešeném území

Pro všechna opatření MAP byly zpracovány SWOT-3 analýzy na základě dotazníkových šetření MŠMT s ohledem na strategické dokumenty v území a potřeby všech relevantních aktérů ve vzdělávání, kteří jsou informováni o realizaci strategického rámce a MAP prostřednictvím webových stránek statutárního města Pardubice, e-mailovou korespondencí, telefonickým a osobním kontaktem, pořádáním společných setkání ředitelů škol, školských zařízení, zřizovatelů a NNO, pořádáním workshopů pro pedagogy, setkáváním pracovních skupin, prostřednictvím vlastních dotazníkových šetření a zasíláním pracovních materiálů, ke kterým mohou ve stanovené lhůtě vyjádřit své stanovisko a připomínky. SWOT3 analýzy jsou přílohou č. 8–15.

10 Závěr

Analýza se opírá o strategické dokumenty, využívá statistická data a výstupy z dotazníkového šetření realizovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ve školním roce 2015/2016 a výstupy z dotazníkového šetření potřeb MŠ a ZŠ v rámci projektu Šablony I a II (Šablony I - sběr dat v obdobích od 12/2015 do 02/2016; dosběr v období 05/2016 až 01/2019; Šablony II – sběr dat od 28. 2. 2018 do 10. 10. 2019) na školách ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Pardubice. Analýza slouží k získání přehledu o potřebách v regionu v navržených opatřeních, která budou tvořit strategický rámec MAP.

Analýza navazuje na první verzi dokumentu zpracovanou v rámci projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice (MAP I) v období 12/2016 - 04/2017 a další verzi zpracovanou v rámci projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Pardubice II (MAP II) v období 01/2019 – 03/2019.

11 Seznam použitých zdrojů

- Akční plán inkluzivního vzdělávání 2019–2020
- Akční plán rozvoje lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace a genderové rovnosti ve VaVal v ČR 2018-2020
- Český statistický úřad www.czso.cz
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)
- Doporučení Rady o uznávání neformálního vzdělávání a informálního učení
- Evropský sociální fond www.esf.cz
- Hodnotící zpráva za školní rok 2021/2022, Dům dětí a mládeže ALFA Pardubice-Polabiny, Družby 334
- Hodnotící zpráva za školní rok 2021/2022, Dům dětí a mládeže BETA Pardubice Štolbova 2665
- Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Pardubického kraje
- Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje
- Koncepce podpory sportu v ČR 2016–2025 – SPORT 2025
- Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2019–2021
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy www.msmt.cz
- Ministerstvo životního prostředí www.mzp.cz
- Memorandum o podpoře uznávání výsledků neformálního vzdělávání při práci s dětmi a mládeží
- Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
- Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání
- Meziresortní dohoda o spolupráci v oblasti EVVO
- Inovační strategie České republiky 2019–2030
- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, Bílá kniha 2001
- Politika architektury a stavební kultury České republiky
- Program rozvoje Pardubického kraje (2014)
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
- Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
- Regionální akční plán Pardubického kraje
- Regionální inovační strategie Pardubického kraje (aktualizace 2019)
- Stav předškolního a školního vzdělávání Pardubice
- Státní politika vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015 až 2020
- Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050
- Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
- Strategie MAS Bohdanečsko 2021-2027 – koncepční část

- Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014–2020 MAS Železnohorský region, z. s.
- Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Region Kunětické hory na programové období 2021-2027 – probíhá příprava
- Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021-2027
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+
- Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014–2025
- Strategický rámec Česká republika 2030
- Strategie území Hradecko pardubické aglomerace 2021+
- Strategie území správního obvodu ORP Pardubice v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestního ruchu (Dokument je zpracován na období 2015 až 2024)
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030
- Školská inkluzivní koncepce Pardubického kraje
- Výzkum potřeb základních a mateřských škol v rámci projektu MAP OP VVV 2014–2020
- Výzkum potřeb základních a mateřských škol v rámci projektu Šablony I a II OP VVV (2018-2019)
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláška č. 70/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb.
- Vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška č. 465/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění vyhlášky č. 343/2009 Sb.
- Vyhodnocení akčního plánu inkluzivního vzdělávání na období 2016 – 2018
- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
- Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu
- Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání
- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících

Další dokumenty a odkazy

- Agenda 21, schválená v roce 1992 OSN – jmenovitě její kapitola 36 (podpora vzdělávání, veřejného povědomí a odborného školení)
- Dekáda vzdělávání pro udržitelný rozvoj 2005–2014 vyhlášená UNESCO v roce 2002
- Deklarace Světové konference o vzdělávání pro udržitelný rozvoj v Aichi-Nagoya (2014) požadující, aby se vzdělávání pro udržitelný rozvoj stalo hlavním proudem vzdělávání a učení
- aktuálně platný Globální akční program vzdělávání pro udržitelný rozvoj přijatý 37. zasedáním Generální konference UNESCO (2013) a podpořený deklarací z Aichi-Nagoyi (viz dále), navazující na Dekádu vzdělávání k udržitelnému rozvoji, zahrnuje jako součást VUR i EVVO (viz bod 5g)
- Globální cíle udržitelného rozvoje (SDGs), schválené členy OSN v září 2015, jejichž součástí je mj. cíl 4 „Kvalitní vzdělávání a výchova“ a v jeho rámci dílčí cíl 7 požadující do roku 2030 zajistit, aby všichni účastníci vzdělávání získávali znalosti a dovednosti potřebné k šíření udržitelného rozvoje prostřednictvím vzdělávání k udržitelnému rozvoji a udržitelnému životnímu stylu
- Pařížská dohoda o změně klimatu (přijata v Paříži v prosinci 2015 v rámci COP21) se stala důležitým mezníkem i pro oblast environmentálního vzdělávání, kterého se týká článek 12.
- Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj EHK OSN (2005)

12 Seznam tabulek, grafů a obrázků

Obrázek 1 – Administrativní mapa - správní obvod ORP Pardubice	2
Obrázek 2 - Administrativní členění Pardubického kraje	3
Obrázek 3 – Mapa ORP Pardubice.....	4
Obrázek 4 - MAS na území správního obvodu ORP Pardubice	4
Tabulka 1 - Charakteristika území ORP Pardubice	5
Tabulka 2 - Demografický vývoj obyvatel v ORP Pardubice	5
Graf 1 - Počet obyvatel v ORP Pardubice v letech 2009–2021.....	6
Tabulka 3 - Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání	6
Tabulka 4 - Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity v ORP Pardubice	7
Tabulka 5 - Nezaměstnanost v ORP Pardubice v letech 2009–2021.....	8
Tabulka 6 - Trh práce - ekonomické subjekty se sídlem ve SO ORP Pardubice v letech 2009-2021.....	9
Tabulka 7 - Vyjíždějící do zaměstnání a škol	9
Tabulka 8 – Typy škol a školských zařízení v ORP Pardubice.....	13
Tabulka 9 - Počet škol a školských zařízení v jednotlivých obcích v ORP Pardubice	14
Tabulka 10 - Počet škol/školských zařízení v ORP podle zřizovatele.....	15
Tabulka 11 - Počet soukromých škol/školských zařízení v jednotlivých obcích v ORP.....	16
Tabulka 12 - Počet církevních škol/školských zařízení v jednotlivých obcích v ORP	16
Graf 3 - Vývoj počtu živě narozených dětí ve SO ORP Pardubice v letech 2006 - 2021	17
Tabulka 13 - Obsazenost MŠ ve školním roce 2021/2022	17
Tabulka 15 - Obsazenost ZŠ ve školním roce 2021/2022	23
Tabulka 16 - Vývoj počtu žáků, běžných a speciálních tříd ve školách zřizovaných obcemi	26

Tabulka 17 - Vývoj počtu absolventů, kteří úspěšně dokončili ZŠ a získali základní vzdělání	26
Tabulka 18 – Vývoj počtu žáků, kteří přešli na nižší stupeň gymnázií (2012-2022)	26
Tabulka 19 - Vývoj počtu žáků, kteří ukončili školní docházku předčasně.....	27
Tabulka 20 – Návaznost opatření MAP a strategií	28
Tabulka 21 - Stav školních sportovišť v ORP Pardubice.....	119

13 Seznam použitých zkratk

APIV	Akční plán inkluzivního vzdělávání 2016-2018
AZUŠ	Asociace základních uměleckých škol ČR
CCV	Centrum celoživotního vzdělávání
ČSÚ	Český statistický úřad
DDM	Dům dětí a mládeže
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
ICT	Informační a komunikační technologie
IROP	Integrovaný regionální operační program
I-KAP	Implementace Krajského akčního plánu
KAP	Krajský akční plán
MAP	Místní akční plán
MAS	Místní akční skupina
MCPI	Mobilní centrum pro podporu inkluze
MF	Ministerstvo financí
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NNO	Nestátní nezisková organizace
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
OMI	Odbor majetku a investic
OMJ	Děti/žáci s odlišným mateřským jazykem
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
PŠD	Povinná školní docházka
RAP Pk	Regionální akční plán Pardubického kraje
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
RVP ZUV	Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání

RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
RVP ZV - LMP	Příloha rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SPC	Speciálně pedagogické centrum
SŠ	Střední škola
SVČ	Středisko volného času
ŠD	Školní družina
ŠK	Školní klub
ŠIKK	Školská inkluzivní koncepce
ŠPP	Školní poradenské pracoviště
ŠPZ	Školské poradenské zařízení (PPP, SPC)
ŠVP	Školní vzdělávací program
VaVal	Výzkum, vývoj a inovace
VUR	Vzdělávání k udržitelnému rozvoji
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola